This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07590523 6

KJELD

J. BLICHER-CLAUSEN

ström, Danish

KJELD

Van dezelfde schrijfster zijn bij den uitgever dezes verschenen:

INGA HEINE

TWEEDE DRUK

HET VERLOREN TOOVERLAND

TWEEDE DRUK

Bewerking van D. LOGEMAN-VAN DER WILLIGEN

KJELD

NAAR HET DEENSCH VAN

J. BLICHER-CLAUSEN DOOR

D. LOGEMAN-VAN DER WILLIGEN

UTRECHT — H. HONIG — 1904

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
339912A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1927 L

BOEK-, COURANT- EN STEENDRUKKERIJ G. J. THIEME, NIJMEGEN.

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

Er stond een lange reeks rijtuigen op het Onze Lieve-Vrouwe-kerkplein. En de kerk zelf was helder verlicht, het altaar versierd met bloeiende planten. Allerlei menschen hadden geruimen tijd over de stoelen en banken gehangen, om zich blind te turen op de prachtige damestoiletten. De gewone Kopenhaagsche nieuwsgierigheid had zich, als altijd, geuit in indiscrete opmerkingen en in een tactlooze indringerigheid.

Nu was het gedempt gefluister opgehouden, de bruid was binnengekomen en de huwelijksinzegening begonnen.

Buiten op het plein stonden de menschen dicht op elkaar, de koetsiers lieten hun paarden omdraaien, terwijl de menigte steeds aangroeide. — De bruidegom beteekende niet veel — lieve hemel! wat was nu in onzen tijd een arme kunstschilder? Maar de bruid dat was iets anders! Dat was één van de rijkste meisjes

uit de stad en de pracht bij haar in huis heette alles te overtreffen! Het was wel niet erg aangenaam hier zoo te staan wachten, want de mist was koud en de avond vochtig en nat, maar dan had men toch het heerlijke bewustzijn als men naar huis ging, tenminste iets gezien te hebben. Een paar heeren stelden voor in een restaurant een glas wijn te gaan drinken, zoo lang als de plechtigheid in de kerk aanhield, maar de dames waren bang hun plaatsen te verliezen als zij tenminste nog iets zouden zien. Een paar oude juffrouwen, die vreeselijke koude voeten hadden, begonnen hard op de straatsteenen te stampen om ze warm te krijgen, terwijl een paar straatjongens met een ondeugenden blik naar de koude, oude jongejuffrouwen begonnen te zingen:

„O! als ik maar een vrijer vond
Dan trouwde ik hem graag terstond!"

Het halve uur, dat de plechtigheid duurde, geleek wel een heel, maar eindelijk gingen de kerkdeuren open en kwamen de jonggetrouwden er uit om in hun rijtuig te stappen.

De bruid liep rechtop met lichten tred en haar gezicht straalde even sterk als de lichten achter haar. Een zacht gemompel van vrouwelijke uitingen van bewondering liep door

de menschenrijen, terwijl het kapsel gemonsterd en het kleed van de bruid gecritiseerd werd.

De bruidegom zag geen enkel maal op — hij keek schuw ter zijde met een blik als van een gewond dier. Eerst toen het portier achter hen gesloten was, sloeg hij plotseling de oogen op en liet ze over de nieuwsgierige aangezichten op het kerkplein glijden.

— O, wat haat ik jullie! zeiden de oogen.

— En wat staat die geheele ceremonie met al die indringerige toeschouwers mij tegen!

Het rijtuig draaide de Oude Markt op en kwam in de drukst bezochte straten. Het licht van de lantaarn viel verblindend op de schoot der bruid, waar oranjebloesems en fijn Venushaar door elkaar lagen.

Met een ruk haalde hij het bouquet naar zich toe.

— O, wat had ik het lief, toen ik het je heden morgen zond, zeide hij. — Ik kuste het, zooals een katholiek een heilige relikwie kust — maar nu is het als al het andere — ontheiligd door de nieuwsgierige oogen van die vervloekte menschenmassa!

— Maar Kjeld! Hoe kun je vandaag nu zóó tegen me spreken? Ik die zoo gelukkig met alles was!

Er vloog iets dat op een sarcastischen glimlach geleek over zijn aangezicht, — maar toen hij de tranen in haar oogen zag, haalde hij haar naar zich toe en kuste haar heftig op wangen, mond en handen, terwijl hij zeide:

— Begrijp je dan niet, dat al die menschen het voor mij bedorven hebben? Waarom wou je niet doen wat ik je vroeg? Waarom wou je niet hier ver vandaan gaan, naar de Westkust, bij het Skagerak bijvoorbeeld en daar in een klein dorpskerkje trouwen? Waarom was het van zooveel belang al je mooie kant ten toon te stellen?

— Maar Kjeld, als men ze nu eenmaal heeft...

— O, wat zou ik wenschen dat het al twaalf uur was en dat we al met den trein vertrekken konden!

Zij lachte ondeugend.

— Deze uren komen ook wel om, zeide zij.

Hij keek haar een paar seconden onderzoekend aan, gooide toen snel het raampje open en riep den koetsier toe: — Naar het hoofdstation!

Toen greep zij verschrikt zijn arm:

— Maar Kjeld, waar denk je aan! Alle gasten wachten ons thuis — en bovendien kan

ik toch niet in mijn bruidsjapon reizen!

Hij streek met de hand over zijn gloeiend voorhoofd en zeide:

— Dat is waar, dat vergat ik. Het is wonderlijk zooveel als ik den laatsten tijd vergeet.

Er blonk angst in zijn oogen — zij kende dien blik zoo goed en haastte zich om dien te verjagen.

— Dat komt van overspanning, zeide zij. — Je hebt den laatsten tijd te veel gewerkt. Ik begrijp ook volstrekt niet waarom. Hij liet haar hand los en zeide:

— In het begin wist ik dat ook niet, maar toen begon ik te begrijpen dat ik het deed, omdat er nog zooveel gedaan moest worden, voor ik het gemakkelijke leven beginnen zou, dat ik nu leiden ga. — Een leven vrij van alle geldzorgen en beslommeringen!

— Ja, maar daarom kan je toch wel blijven werken.

— Dat dacht ik ook eerst, maar — en hij keek haar aan — als ik geloofde, dat mijn kunst een genius had, dan zou ik zeggen, dat ik die hoorde lachen toen ik dat dacht — en toen werd ik bang.

Zij legde haar warme, zachte hand op zijn oogen — het trof haar, hoe wild die oogen

konden staan — en zij werd overvallen door een plotselingen angst, voor iets waarop men haar dikwijls gewezen had, maar waaraan zij nooit had willen gelooven.

— Ik heb je zoo lief, fluisterde hij met zijn mond dicht bij haar oor. — Ik heb je zoo oneindig lief! Je bent de ziel van mijn kunst, het Leven van mijn Leven — maar ik zou oneindig gelukkiger zijn als je niet rijk was.

Zij speelde met de bloemen op haar schoot en zeide:

— Zou je dan willen dat ik mij voor jou arm maakte?

Hij zweeg even en antwoordde toen:

— Neen, dat zou ik niet van je kunnen verlangen. Maar als de rijkdom nu den kunstenaar in mij doodt?

— Kom, je bent mal.

— Dat geloof ik soms ook. Maar je weet wel, dat men uit den mond van kinderen en dwazen de waarheid hooren zal.

Zij barstte plotseling in weenen uit en sloeg de armen om zijn hals: — Je mag nooit meer zulke leelijke dingen zeggen, smeekte zij. En berouwvol beloofde hij: — Nooit, nooit! Let er maar niet op, het gaat wel weer over — je weet immers hoe wonderlijk ik zijn kan.

Maar in zichzelf herhaalde hij, vast overtuigd, terwijl zij voor de deur van het huis der bruid stilstonden en hij haar uit het rijtuig hielp:

— Uit den mond van kinderen en dwazen zult gij de waarheid hooren.

Toen boog hij met een schuwen blik het hoofd en volgde haar, zonder naar de toeschouwers rechts of links te zien, de met tapijten belegde trappen op naar de feestelijk verlichte zaal, waar zij hun bruiloftsmaal gebruiken zouden.

's Nachts om twaalf uur reisden zij over Esbjerg naar Londen en Edinburg.

Zijn ziekelijke gedachten werden verdreven door de heerlijkheid der wittebroodsdagen — zijn twijfel en vrees vergeten onder de warme omhelzingen van een paar sterke, zachte vrouwenarmen — en als er iets in hem weende, dan was er iets anders dat lachte — was er iets dat zuchtte, dan was er iets anders dat zong — en het lachen en zingen behaalde de overwinning!

Een heel jaar lang had hij hard gewerkt, dag en nacht gewerkt zonder zich rust te gunnen — nu kwam de reactie. Hij had nooit zijn kunst weten te sparen — de ideeën kwa-

men aangevlogen en werden dadelijk uitgevoerd — soms drie of vier tegelijk.

Hij berekende nooit vooruit of hij er niet wat op verdienen kon, of dat het niet beter zou wezen, zijn kapitaal wat op te sparen.

Hij dacht nooit aan geld als hij schilderde. Verkocht hij zijn schilderijen, dan gebruikte hij het geld zorgeloos als een kind en zonder er zich rekenschap van te geven — verkocht hij ze niet, dan leed hij zonder morren honger.

Zijn kameraden noemden hem met een licht schouder-op-halen „de Idealist" en lieten hem verder aan zichzelf over. Hij was in werkelijkheid dan ook „een zonderling" onder de kunstenaars.

Hij haatte de nieuwsgierigheid der menschen — hij vluchtte er voor. Hij bloosde tot over de ooren, als hij in den blik van een voorbijganger lezen kon, dat die hem kende. Hij droeg geen groote hoeden met breeden bol en hij had geen lang artistenhaar — hij verstopte zijn handen diep in de zakken van een kort, grijs jasje en zijn voorhoofd onder den rand van een vreeselijk stijven hoed.

Het scheen een plagerige gril van de Fortuin, dat juist hij verliefd zou worden op de dochter van den rijken koopman, die dadelijk zijn ge-

voelens beantwoordde. Hij had haar het eerst op een souper ontmoet, waar hij naast haar aan tafel had gezeten en was dadelijk verliefd op haar geworden, voordat hij nog wist hoe zij heette — want haar naam vergat hij, terwijl hij met haar sprak. Hij bedwelmde zich geheel aan haar gloeiende oogen en aan haar stralenden glimlach — en hij verschrikte hevig, toen hij later hoorde, hoe rijk zij was — toen durfde hij haar niet langer het hof maken en deed een onhandige poging om zich terug te trekken. Maar dit mislukte ondertusschen zoo volkomen, dat zij hem uitlachte, gewoon uitlachte en toen begreep hij uit haar vroolijken, hartelijken lach, dat hij zich nu volmaakt had bloot gegeven — ja, wel volmaakt, of hij!

Een maand later was hij gebonden. Maar de gelukwenschen ontging hij zooveel mogelijk — gaf voor, dat hij een werk had, dat absoluut tegen de voorjaars-tentoonstelling gereed moest zijn en bracht bijna den geheelen dag op zijn atelier door. Maar hij schilderde niet, behalve als *zij* bij hem zat. Met een wonderlijk gevoel van schaamte bemerkte hij, dat hij zonder haar niet meer werken kon.

Zooals hij haar de eerste maal gezien had met haar kleine, buigzame gestalte, haar git-

zwart haar en haar bijna Zigeunerachtig schitterende oogen, en zij hem reeds geïnspireerd had voor zijn beste werk — dat werkelijk een schrede voorwaarts was op den weg naar de groote kunst — zoo inspireerde zij hem nu voortdurend en hij voelde zich ontzettend afhankelijk van haar gaan en komen. Als zij op een houten bankje in den zonneschijn in zijn atelier zat, met de handen om haar opgetrokken knieën gevouwen en onder den weerschijn van een groote, geel zijden kap van een blauwe lamp bij het raam, dan kon hij de kleuren mengen op zijn palet en het licht weergeven op het doek. Als zij er niet was, „het kleine zwartje", zooals hij haar schertsend noemde, dan werd alles nevelachtig en grauw.

Maar het kleine zwartje behoorde tot de uitgaande wereld en snapte volstrekt niet, hoe hij het vol kon houden, den geheelen dag in dat sombere atelier te zitten en als zij niet zoo hevig verliefd op hem geweest was, zou zij er nooit vrede mee genomen hebben. Zij stelde zich nu tevreden met hem bij zijn knoopsgat te trekken en hem door elkaar te rammelen en brommend te zeggen:

— Jou, leelijke, ouwe jongen, waarom wil je er nooit bij zijn als de menschen ons komen

feliciteeren? Het is precies alsof je niets om me geeft!

Hij bedekte haar handen met kussen — en kuste haar armen van de fijne polsen tot aan de ellebogen en zeide:

— Klein zwartje, juist omdat ik zoo heel veel van je houd, kom ik niet. Ik kan al die snobs niet ontmoeten, die natuurlijk allen bij zichzelf denken, dat ik je om je geld neem. Want ik weet, dat als je arm was, dat ik dan nog veel meer van je houden zou — ofschoon, dàt kan niet — maar dan zou ik toch gelukkiger zijn dan nu.

Zij kneep hem eens in zijn oor: — Je bent òf een onverbeterlijke fantast, zeide zij — òf je weet volstrekt niet waarover je praat. Alsof het ook niet zijn aangenamen kant heeft om rijk te zijn! Alsof het niet heerlijk is, juist voor een artist, met kalme zekerheid te weten, dat hij zich niet voor zijn brood behoeft uit te sloven.

Hij keek haar droevig aan en zeide: — Juist die kalme zekerheid zal me er onder brengen, daar vrees ik zoo voor. Toen zweeg het kleine zwartje beleedigd en hij moest de rest van het halve uur, dat zij bij elkaar waren, gebruiken, om haar weer in goed humeur te krijgen.

— Waar komt al dat geld vandaan? vroeg zij eens, toen zij drie, vier goudstukken op zijn tafel zag liggen.

— Al dat geld, is er zooveel? zeide hij.

— Veertig kronen, antwoordde zij, — waarom tel je nooit en schrijf je nooit op?

Hij lachte. — Dat gaat me niet af. Als ik geld heb, gebruik ik het waarvoor ik wil en geef ik weg zooveel ik kan. Ik denk er daarna niet verder over.

— En als je niets meer hebt, wat dan?

— Dan zet ik de tering naar de nering.

— Dat wil dus zeggen, dat je honger lijdt?

Hij zweeg.

— Ik ben zeker, dat je dikwijls honger hebt geleden, zeide zij met een plotselinge teederheid in haar stem — en toen hij hardnekkig zweeg, sloeg zij de armen om zijn hals.

— Wat heb ik je er lief om! zeide zij. — Maar je mag het nooit meer doen — versta je? Als we maar getrouwd waren, dan zou ik wel zorgen, dat het nooit gebeurde. Maar heb je er dan zooveel te helpen? Zij kleurde even en keek hem met een eenigszins nieuwsgierigen blik aan.

Hij nam haar hoofdje tusschen zijn handen en keek haar in de lachende oogen. — Men

mag van ons artisten zeggen wat men wil, zeide hij — dat wij vrije vogels en vluchtige lui zijn — maar men zal nooit kunnen zeggen, dat we elkaar niet helpen. Iedere arme artist, dien ik op mijn weg tegen kom, beschouw ik als mijn broeder en druk ik zwijgend de hand. En als hij in nood is help ik hem.

— En nu krijg je nog veel meer om mee te helpen, zeide zij vleiend. — Is dàt dan niet heerlijk?

Hij zag den glans van haar zwarte oogen en zeide, terwijl hij haar kuste:

— Je bent verstandig hoor, heél verstandig.

Hij glimlachte toen hij het zeide — maar door de woorden heen klonk een zucht. Zij hoorde slechts de woorden — de zucht ontging haar.

„Hij ook had eenmaal zijn droomen,
Hij, arme man in die groote stad —
Zijn mooie, verijdelde droomen
Van kunstenaarsroem gehad."

Op hun huwelijksreis gebeurde er iets, dat zij zich beiden in hun later leven meer dan eens herinneren zouden.

Het was een grauwe, koud-vochtige dag.

Geen streepje zon gleed van den hemel op de menschenmassa in Londen's straten neer.

In de breede straten kruisten omnibussen en cabs en elegante eigen rijtuigen elkaar voortdurend en de stroom van wandelaars boog zich als een reusachtige aal steeds van het eene trottoir naar het andere. Maar op één plaats verdeelde de stroom zich steeds en ontweek voorzichtig iets op het trottoir.

Er zat namelijk een man op de steenen — arm en in lompen gehuld, maar fijne, witte handen staken uit de grove mouwen. Diè man teekende met rood krijt op de gladde steenen. Het was een „pavement-artist". Als alle anderen

bleven ook de jonggetrouwden staan kijken. Met groote, vlugge streken teekende de man allerlei beelden — verschillende beelden, die een levend deel schenen uit te maken van de menschenzee, die om hem heen woelde. Dan was het een oude vrouw, die om brood bedelde, dan een zakkenroller à la Dickens, onverschillig met de beenen over elkaar, een Goudsche pijp in den mond en een paar slimme oogen in het sluwe aangezicht — of een paar spelende kinderen, die om een knoop vochten, of een optocht van het leger des heils.

De meeste toeschouwers wierpen een penny op de steenen, als zij doorgingen.

De man deed alsof hij het niet bemerkte.

Hij keek niet op — en bedankte nooit.

Hij stak het geld op met het air van een koning.

Maar plotseling ging hij plat op het trottoir liggen om één van de losse schetsen tot in de kleinste bizonderheden uit te werken.

Hij scheen zóó in zijn arbeid verdiept, dat hij niet merkte of de menschen kwamen en gingen.

Ademloos stond Kjeld hem gade te slaan. Hij kwam steeds nader en naarmate de teekening vorderde, werd zijn aangezicht rooder.

Plotseling sprong hij naar den man toe en greep hem hard bij den arm.

— Je bent wel dwaas! fluisterde hij. — Schilder dat beeld in kleuren. Het zou een meesterstuk worden!

De man zag met een matten blik op:

— Ik kàn niet, zeide hij, — ik ben kleurenblind.

Kjeld zweeg een oogenblik. Het was of er iets zijn keel toekneep, toen knielde hij bij den man neer en zeide:

— Vriend, ik ben zelf schilder en ik zou je schilderij gekocht hebben, maar nu moet ik mij tevreden stellen met het *gezien* te hebben. Hartelijk dank daarvoor en doe mij nu het genoegen hiervan gebruik te maken. Hij liet twintig shilling in de hand van den teekenaar glijden — maar toen stond de man op en voor het eerst schitterde er iets dàt op vuur geleek in zijn matten blik, terwijl hij zeide:

— No thank you, Sir — ik neem geen gaven van een kameraad aan. De meeste schilders hebben niet veel om weg te geven.

— Maar zij wel, zeide Kjeld, met een warmen blik naar zijn echtgenoote — hij wilde voor niets ter wereld het geld terug hebben en zocht naar een excuus.

De man liet langzaam zijn oogen over hen

beiden heen glijden. Het was duidelijk, dat hij de hoogst elegante kleeding van het kleine zwartje bewonderde. Toen boog hij diep en zeide, terwijl hij Kjeld's hand drukte:

— Ik dank u Mylord en Mylady. Gij zijt wel een groote meester, indien gij met zulke gouden ketenen toch schilderen kunt — maar als berouwde hij zijn woorden op hetzelfde oogenblik, voegde hij er zachtjes bij: — God bless you!

Kjeld was bleek geworden en bleef voor zich uit staren. Zijn vrouw trok hem haastig uit de menigte weg. — Hè, die akelige vent! zeide zij. Je geeft hem alles wat je in je beurs hebt — en dan jaagt hij je het land op! Zoo'n bedelaar! Zoo'n nare, gemeene.....

Hij legde snel zijn hand op haar mond. — Je weet heel goed, dat hij niet gemeen is, zeide hij. Zijn taal zegt het en zijn handen toonen het. Maar hij heeft niet anders *gewild* dan schilderen, en daarom heeft hij het vrije leven van een pavement-artist verkozen boven zichzelf uit te sloven in een stoffig kantoor. Die man moet wel allerlei vizioenen zien. Inwendig is alles licht bij hem en huizen er duizende, fijne kleuren-nuancen — maar hij is kleurenblind en kan ze niet op het doek weergeven.

— Kan je je iets ergers voorstellen, zeide hij,

terwijl hij stilstond en haar met zijn angstigen blik in de oogen keek — dan dat de kunst in een kunstenaar sterft?

Zij begreep er niets van en wist niet wat zij antwoorden zou, maar met een instinct, dat vrouwen eigen is, zeide zij, zonder te weten hoeveel waarheid zij sprak:

— Ik weet iets, dat nog erger wezen zou — als de liefde stierf! En zij voegde er gedachtenloos bij: — Of als we zelf stierven. Stel je voor, als jij nu eens het eerst heenging! Dan zou ik weer moeten trouwen om het leven tenminste dragelijk te maken — want ik ben zoo bang voor de eenzaamheid. Waarom staar je me zoo aan? Ik verzeker je heusch, dat ik hertrouwen zou — ik zou 't eenvoudig moèten doen om niet gek te worden. Geloof je niet, dat jij hetzelfde zou doen?

Hij wendde het hoofd op zij en zeide zonder haar aan te zien: — Ik zou nooit het verleden kunnen uitwisschen — en niet voor ik het uitgewischt had, zou ik kunnen hertrouwen.

— O, jij lieve, wonderlijke Kjeld! Wat ben je toch eenig! En zij stopte haar beide, kleine, warme handen in de borstzakken van zijn jas. — Ik zou niet weten wat ik doen moest als ik jou kwam te verliezen!

— En ìk dan? zeide hij. Als jij eerst stierf, zou het Leven verder voor mij geen waarde meer hebben. Maar ik weet wèl, dat als de kunst in mij stierf, dat ik dan naar Londen trekken zou om op de straatsteenen te teekenen. Een vrijer en trotscher Lazaroni-Leven kan ik mij niet denken. Zoo hoog en zoo groot je werkplaats en het leven van de groote wereldstad om je heen! Kijk eens, hoe voorzichtig ze hem allen ontwijken! De inwoners van Londen zijn niet kleinzielig — die eeren de kunst om de kunst zelf, al wordt die ook uitgeoefend door een man in lompen. Kijk eens hoe ze zijn werk volgen! Zie dien ouden man eens, die bijna op zijn neus gaat liggen om toch maar goed te kunnen kijken! En de jongemeisjes, die op hun teenen staan! En die lange jongens met den hoed in den nek en de handen in de broekzakken, die fluitend toe staan te kijken. Eén van hen is misschien wel een grappenmaker — maar ze stellen toch allen evenveel belang in hetgeen ze zien.

Het kleine zwartje trippelde ongeduldig met haar voetjes op de steenen: — Zouden we nou niet gaan? vroeg zij.

— Toe, neen, laten we blijven tot de teekening klaar is, smeekte hij.

Zij wierp haar hoofd achterover en lachte luid — een dartel, vluchtig lachje was het. — Het zal vandaag wel niet klaar komen, zeide zij. — Kijk, nu gaan de menschen weg en nu ligt de schilder voorover op den grond te drinken.

Kjeld draaide zich om en hij zag duidelijk de teekenaar zijn stukje krijt in den zak steken en de rest uit een flesch brandewijn nemen, die hij in de hand hield. — Foei, hoe afschuwelijk, zeide hij. Maar het kleine zwartje legde haar fluweel-zachte handen op zijn arm en zeide medelijdend:

— Lieve hemel! Kjeld, wat zou die man anders moeten doen als hij daar op de koude steenen ligt te bevriezen, wat anders dan drinken?

— Hij zou op moeten staan en heen en weer loopen.

— Je bent een mooie, Kjeld! Zooeven zei je nog, dat zoo'n leven het vrijste en mooiste leven was, dat je je voor kon stellen!

— Niet op diè manier.

Zij huppelde een paar pasjes voor hem uit en zeide:

— Kom, wat hoeven we daar ook over te denken! Dat gaat ons per slot geen van beiden

aan en Onze Lieve Heer zal ons wel allemaal vergeven.

Het kleine zwartje had een ruim hart in zooverre, dat haar gedachtenloos en alles absorbeerend medelijden haar alle mogelijk- en onmogelijkheden doen liet.

Als zij in de krant van een moord las, dan dacht zij het minst aan het slachtoffer, maar het meest aan den moordenaar. — Die arme kerel, zeide zij dan, — hij is natuurlijk gek.

Eischte iemand uit naam der rechtvaardigheid, dat de waarheid in de een of andere zaak tot haar recht moest komen, dan was zij dadelijk gereed met haar:

— Hoe vreeselijk — ik kan niet verdragen, dat er iemand gestrafd wordt.

Kjeld probeerde vergeefs haar tot rede te brengen. In haar vage begrippen over Christendom en moraal, over barmhartigheid en menschenliefde, verdween alles in een mist. Maar toch sprak hij — evenzeer tot zichzelf als tot haar:

— Ik zou wenschen, zeide hij, toen hij bedacht hoe zij gewoon was alle dingen te nivelleeren — dat de menschen hun barmhartigheid beter gebruikten — voor de armen, de verdwaalden, de ongelukkigen en de ver-

drukten — maar niet voor degenen, die kwaad gedaan hebben. Ik denk nu niet zoozeer aan de wandaden, die de wet straft, maar meer aan die, die de menschen onderling tegen elkaar begaan en waar er zoodra de verongelijkte het woord neemt, dadelijk uit naam van de verloren menschenliefde in het algemeen en van de Deensche bier- en broodbarmhartigheid in het bizonder, hevig geschreeuwd en geprotesteerd wordt. Weet je wat ik zou kunnen wenschen als ik mij er warm over maak? Dat ik schrijven kon in plaats van schilderen. O! wat een boek zou ik schrijven, als ik mijn pen scherpte met het mes der onversaagdheid en haar doopte in de inkt der waarheid, om er mee te schrijven op het papier der rechtvaardigheid! O, wat zou het mishandeld worden en geboycot en geconfisceerd! Geen eerlijk mensch zou het op zijn tafel dulden. Juist dàt maakt onzen tijd zoo treurig, dat recht geen recht meer zijn mag en leugen geen leugen meer is — alles wordt systematisch genivelleerd! Onrecht is een fout, uit onwetendheid begaan en leugen een misverstand — want de menschen zijn zoo aandoenlijk barmhartig tegenover elkaar — niet als ze elkaar in stilte beliegen, belasteren en vermoorden — maar als zij open-

lijk elkaar moeten beoordeelen — want zij weten maar al te goed, dat het oordeel hun zelf treft en daarom steken zij de vlag der barmhartigheid maar flink omhoog!

Diè verbergt zooveel wat maar liever niet gezien moet worden. Liefje, — hij nam haar hand — heb je ooit een volkomen eerlijk mensch ontmoet? Eén van die karakters, die ronduit hun meening zeggen en wien het volmaakt onverschillig is wat „men" er van denkt? O, dan weet je dat je zoo iets voelt als merg in je beenderen en alsof je er kracht door opdoet om nog vele jaren verder te leven!

Het kleine zwartje hoorde geen woord van hetgeen hij zeide — zij staarde hem slechts aan. Haar glinsterende oogen hingen betooverend aan de zijne — en zooals zij daar aan zijn arm liep en met zachte bewegingen iederen voetstap van hem volgde, straalde haar geheele, jonge lichaam van een weelderige lieftalligheid. Hij drukte haar dicht tegen zich aan en vergat in zijn geluk al wat er dreigde. Zij gingen samen naar het British Museum, waar zij zich ieder oogenblik achter de oude mummies verscholen om elkaar te kussen. Zij bezochten de Tower waar zelfs the Chamber of Horrors hun vroolijkheid niet dempen kon en zij trokken

in een stralend humeur naar het Chrystal Palace, waar een vreeselijk taaie beafstuk hen deed schateren. En zij keerden samen naar het hôtel terug, naar de kamer waar zij *hun* thuis hadden, waar jeugdige vreugde, mannelijke kracht en levensgeluk heerschten en waar nog duizende huwelijksklokjes luidden — klokjes die slechts éénmaal weerklinken en dan nooit meer —!

Twee menschen — twee tegenstellingen!

Twee menschen, die blind werden toen ze elkaar aanzagen — twee tegenstellingen, die wederzijdsch meenden elkaar te kunnen opheffen, maar het nooit tot een werkelijk vergrijpen brachten — hoe zou zulk een Leven harmonisch kunnen worden?

Zij was gewend bewonderd te worden en gecourtiseerd — zij kon geen man ontmoeten, zelfs den geringsten niet, of zij voelde behoefte om zijn affectie op te wekken. Zij meende daar niet bepaald iets kwaads mede — zij flirte maar een beetje, zooals de meeste, moderne vrouwen dat doen. Maar hij begreep volstrekt niet, dat zij om de opmerkzaamheid van andere mannen geven kon. Voor zijn eenzijdige, trouwe natuur stond flirten gelijk met echtbreuk — maar hij sloot zijn oogen — hij wilde het niet zien — wilde niet ontwaken uit den droom

van gelukzaligheid, waarin zij hem gebracht had.

Zij keerden naar Kopenhagen terug — naar hun elegante woning — waar alles nieuw en warm was en zacht en weelderig tot het uiterste.

Alle vloeren waren met tapijten belegd — alle meubelen met zijde overtrokken — maar er was niets van hen *zelf* in. Vreemde handen hadden alles in orde gebracht — vreemde oogen staarden hen uit alle hoeken aan — nieuwsgierig, verwonderd en koud.

Zij voelde zich gauw thuis in haar omgeving. — Het is komiek om te spelen alsof je bij je eigen op visite bent, zeide zij, — maar mijn zusters zijn toch allerliefst! Kijk maar eens hoe ze er voor gezorgd hebben, dat alles uit de beste winkels komt. Kjeld, kijk die canapé er eens heerlijkjes uitzien. Willen we hem eens probeeren?

En hij liet zich verstrooid naast haar op de canapé trekken.

— Hè, je zegt niets, zeide zij teleurgesteld.

— Neen — want ik mis iets — ik mis je zelf. Waar ben jij in dit allemaal?

— Ik —?

— Ja, waarom hebben *jouw* handen ons huis niet in orde gemaakt?

— Maar Kjeld, we waren immers op onze

huwelijksreis — en mijn zusters hebben er heusch veel meer verstand van dan ik. — Kijk dat ingelegde werktafeltje eens — vind je 't niet prachtig?

Hij knikte.

— Ga er eens aan zitten naaien, zeide hij, — dan zal het me iets zeggen. Nu is er geen meubel dat tot me spreekt. Hij keek wanhopend om zich heen.

— Is er niets, dat je vroeger gebruikt hebt, of dat vroeger in je kamer geweest is? vroeg hij.

— Maar Kjeld, dat is immers juist het heerlijke dat alles nieuw is!

Hij stond plotseling op en zeide:

— Ik ga even naar mijn atelier.

Hij zeide het zonder er bij te denken en zonder er bij te denken vroeg hij haar ook niet om mee te gaan.

Zij merkte het, maar lachte het luchtig weg en zeide:

— Ja, daar zal je zeker wel het een en ander vinden, dat je kent. En toen hij de deur achter zich gesloten had, dacht zij bij zichzelf: — Ik moet bekennen, dat hij af en toe alleronmogelijkst is, maar lieve hemel! zoo zijn artisten nu eenmaal. En hij is toch een schat van een man.

Toen ging zij alleen — nieuwsgierig onderzoekend — van de eene kamer naar de andere.

Hij vloog ondertusschen met drie stappen de trap op en stond een oogenblik later in het atelier. Zijn oogen gleden liefkoozend over alles heen.

— Nù ben ik thuis, zeide hij langzaam, terwijl hij zelf niet bemerkte, dat hij hardop sprak.

Toen ging hij naar een hoek van het atelier waar een schilderij onder een doek stond. Hij trok er dien af en bleef er lang naar kijken. Het was of een scherpe priem hem in het hart stak, terwijl hij bij zichzelf dacht:

— Zóó zal ik nooit meer kunnen schilderen. En tegelijkertijd hield hij de handen tegen het hoofd — het deed hem daar binnen zoo'n pijn. — Ik ben bepaald gek, dacht hij, — mijn gedachten zijn ziek.

Hij werd plotseling wanhopend — voelde zich gebroken — maar een oogenblik later, had hij penseel en palet opgenomen en zat in zijn schilderskiel er op los te werken.

— Suss! Suss! riep hij naar beneden. — Toe kom en poseer een klein half uurtje voor me. Ik geloof toch, dat er iets goeds zal groeien van het ontwerp, dat ik een paar dagen vóór we op reis gingen, begon.

En Suss kwam. Suss was zoo goedhartig en volgzaam. En toen zij zijn vreugde zag, voelde zij zich rijkelijk voor haar moeite beloond.

Terwijl hij schilderde zat zij zich den geheelen tijd te verheugen op het oogenblik, dat hij weer uit zou scheiden en weer haar liefste zijn zou en aan niets anders denken zou dan aan haar!

En onwillekeurig begon zij te neuriën, terwijl zij met haar voet de maat sloeg:

„Er, der herrlichste von allen,
Wie so milde, wie so gut!"

En hij antwoordde, zacht fluitend:

„Dein ist mein Herz!
Dein ist mein Herz
Und soll es ewig bleiben!"

De dagen verliepen. Eindelijk kwam er rust in de woning der jonggetrouwden, na een langen winter van uitgaan naar diners, soupers en concerten. En over het geheele huis lag die stil-stralende hoop, die de woning, waar een kleine wereldburger verwacht wordt, eigen is. Het kleine zwartje was vroolijk als altijd, zij kende geen angst.

— Ik laat me natuurlijk chloroformiseeren, zeide zij.

En toen Kjeld zeide: — Durf je dat wel voor het kind? antwoordde zij slechts:

— Waarom niet? Wat kan dat voor kwaad? Het is nu zoo algemeen. En daarbij — waarom zou men meer lijden dan absoluut noodig is?

— Natuurlijk, zeide hij, terwijl hij zelf niet bemerkte hoe bitter zijn stem klonk.

— Moeder Eva en de maagd Maria doorstonden het lijden — maar de vrouwen van

onzen tijd, trachten het te ontloopen — want het kind is hun niet meer het voornaamste, hun eigen leven gaat boven alles.

Het kleine zwartje verborg het gezicht in de handen en weende. Mannen zijn onuitstaanbaar, zeide zij, egoïsten zijn het allemaal — koud, akelig en naar. Als zij een beetje kiespijn hebben klagen en kermen zij — maar met de vrouwen hebben zij geen medelijden. Zij was nu eenmaal vast besloten niet meer te lijden dan noodig was — het kon toch al erg genoeg zijn.

Kjeld zweeg en roerde het chapitre niet verder aan — maar inwendig was hij bang voor de dingen die komen zouden. Hij leefde voor het kind. Het wonderlijk-ziekelijke gevoel, dat hem overvallen was, ieder maal als hij dacht aan het vermogen, dat hij door zijn huwelijk verkregen had, lag als een getemde leeuw aan de voeten van het kind.

In het begin had hij zichzelf gehaat om dat geld — hij, die tot nu toe hoonend neergezien had op alle mogelijke banken en slechts geld gehad had om het uit te geven, ging nu voorzichtig iedere maand met zijn boekje naar de spaarbank en zette er duizend kronen in om het kapitaal te vergroo-

ten! Of zat een geheel uur thuis coupons te knippen!

Het was of het kind hem nu alle schaamte ontnam. En hij zeide, terwijl hij het hoofd ophief: — Het is allemaal voor jou. Jij zult er in geboren worden. Voor jòu heb ik het recht om rijk te zijn. En hij schilderde, door hoop en verwachting geïnspireerd — ijveriger en beter dan ooit. Af en toe kon hij weleens met den ouden angst zijn hoofd vasthouden en er zichzelf op betrappen, dat hij vergat hoe de zaken stonden — maar een oogenblik later lachte hij opgelucht, want: — Het kind hield zijn idee-fixe tusschen zijn kleine handjes — alleen als het kind het losliet, zou hij het weer beet grijpen. En zijn schilderijen wonnen in beeld en kleuren — zij werden op de tentoonstelling verkocht — en hij was trotsch als een koning, toen hij het geld in handen hield.

Toen het donker werd, ging hij uit en gaf het allemaal weg. Hij was altijd verlegen als hij van háár geld gaf — hij had het immers niet zelf verdiend — maar als hij gaf van zijn eigen verdiensten, dan juichte hij er nog dagen daarna over.

En het allerheerlijkste was nog, toen hij met

de laatste honderd kronen naar de spaarbank ging en ze plechtig op een boekje zette zonder naam.

Toen was het alsof hij het kind reeds op zijn knie had en zag hoe fijn en teer het was en voelde hoe voorzichtig hij het beet moest pakken, terwijl hij inwendig van vreugde jubelde, dat het van hem was.

„Hij klopte met de kist op de deur, omdat hij geen mantel en zwaard had — —" [1])

De dagen verliepen — tot de dag kwam waarvoor men zoolang gevreesd en waarop men zoolang gewacht had.

In het vertrek gleden Leven en Dood elkaar langzaam voorbij, zooals overal waar er een nieuw wezentje ter wereld komt. Kjeld zat in de huiskamer ademloos naar ieder geluid uit de slaapkamer te luisteren, maar het was er volmaakt stil. Het was of hij een automaat geworden was, die slechts het hoofd omwendde als de voetstappen van den geneesheer door de kamer klonken.

Hij vond, dat hij op een trekpop geleek, die hij eens als kind gehad had. Hij voelde hoe er

---

[1]) Uit een oud Deensch volksliedje getiteld „Aage en Else." In vroeger tijden klopte een ridder met zijn zwaard op de deur en om de deur niet te beschadigen hield hij zijn mantel (gewoonlijk van dierenvel) onder het zwaard. VERT.

aan de touwtjes getrokken werd als hij het hoofd moest draaien.

De dokter kwam af en toe naar de deur, knikte en zeide:

— Uw vrouw maakt het uitstekend, zij voelt hoegenaamd niets.

— En het kind? was Kjeld op het punt om uit te schreeuwen met op elkaar geperste tanden, maar hij hield zich in.

De ééne seconde, de ééne minuut verliep na de andere... toen het ééne kwartier na het andere... En plotseling klonk er een zacht steunen uit de aangrenzende kamer, gevolgd door een druk fluisteren — en een haastig heen en weer loopen en bezig zijn, tot hij den dokter hardop hoorde zeggen:

— Dat is me een pracht van een jongen!

Al het bloed was uit zijn kaken verdwenen, terwijl hij zat te luisteren — nu vloeide het weer krachtig door zijn heele lichaam, terwijl er een stroom van dank door zijn ziel vlood. Het verwonderde hem slechts, dat hij daar binnen niets hoorde schreeuwen en dat alles zóó stil bleef.

Toen kwam een ziekenverpleegster met ijs en ether de kamer inloopen en riep ademloos:

— Mevrouw kan niet wakker worden!

Hij vloog van zijn stoel op en wilde haar volgen, maar hoorde tegelijkertijd een nieuw steunen en liep bij de deur tegen den dokter aan.

— Uw vrouw is wakker, zeide hij, -- ze is er goed doorheen gekomen.

— En de jongen? steunde Kjeld.

— De jongen is ongelukkig dood. Wij hebben hem in een warm bad gedaan, maar het hielp niet. Wees maar blij, dat u uw vrouw nog heeft!

Kjeld ging met moeite naar zijn plaats terug, met den rug naar de deur. Het was een ontzettende slag. Onwillekeurig hief hij beide handen naar zijn hoofd op — het deed daar binnen zoo vreeselijk zeer.

De dokter keek hem een oogenblik opmerkzaam aan en ging toen naar de slaapkamer terug, terwijl hij met zijn blik op Kjeld ernstig het hoofd schudde.

Kjeld was midden in de kamer blijven staan.

— Wat beteekent dat toch allemaal? zeide hij halfluid. — Wat kan er de bedoeling van zijn? De jongen zou immers alles goedmaken!

Hij kromp in elkaar toen hij iets in de kamer achter zich hoorde bewegen. Het was de ziekenverpleegster, die met het kind op een kussen binnen kwam en het naast hem op de sofa lag.

Hij wierp er zich over heen en barstte in tranen uit. Het kleine lichaampje was nog zoo warm en zacht en de wangetjes waren nog zoo rood alsof het sliep. De groote, gebogen oogleden bedekten de oogjes, die het licht nooit zouden aanschouwen en hij legde de hand op de plaats waar het kleine hartje geklopt had, dat op den drempel van zijn aardsch bestaan was blijven stilstaan.

— Een gevolg van de chloroform, natuurlijk, zeide hij, terwijl hij zelf voelde hoe de woorden als koude messen door de lucht sneden.

De ziekenverpleegster wendde zich af. — Dat weet men nooit zeker, zeide zij half verontschuldigend. — Er kunnen zooveel oorzaken voor zijn. Alles had anders den normalen loop en de jongen ziet er krachtig en gezond uit. Alle naturen kunnen natuurlijk geen verdooving weerstaan.

Hij stond op en keek haar strak in de oogen, terwijl hij zeide:

— Zeg me eens eerlijk of er hier werkelijk reden was om chloroform te gebruiken?

Zij sloeg de oogen voor zijn onderzoekenden blik neer. — Ik heb het recht niet daarover te oordeelen, zeide zij ontwijkend en wilde heengaan.

Maar hij hield haar bij de polsen vast en zeide weer:

— Was er reden voor?

Zij rukte zich los. — Als men de pijn ontloopen wil, is er altijd een reden, zeide zij naar de deur gaande.

Hij lachte luid toen zij die achter zich sloot. Toen wierp hij zich weer over het kind.

— Hoor je wat ze zegt? fluisterde hij met den mond dicht bij het oor van het kind. — Je moeder wou de pijn ontloopen en daarom moest jij sterven! Je moeder wou verder haar rol spelen in de Levens-comedie, maar jij wordt er buiten gesloten — hoor je 't jongen, mijn jongen? O! mijn jongen!

Wij tweeën hadden samen moeten leven en lijden en samen moeten werken!

Hij bedekte de kleine, ivoren vingertjes met zijn warme kussen en voelde hoe zij onder zijn lippen verstijfden. Toen nam hij een zijden deken en spreidde die over het kind uit. — Arm schaap, zeide hij, — wat heb je het koud!

Toen legde een hand zich zóó vast op zijn schouder, dat hij er bijna onder bukte. Het was de dokter.

— Schei uit met naar het kind te blijven staren, zeide hij, — anders wordt u ziek.

Ga naar uw vrouw, zij heeft al lang naar u gevraagd.

Maar Kjeld verroerde zich niet. — Zeg haar, dat ik zorg dat het kind het warm heeft, bij haar was het te koud, zeide hij.

Tegelijkertijd hoorde hij haar luid roepen: — Kjeld! Kjeld! Waarom kom je niet? En in een oogwenk was hij binnen.

— Wat wil je eigenlijk van mij, zeide hij, terwijl hij bij 't voeteneind van het bed bleef stilstaan. — Je wenscht toch niet, dat ik je bedank omdat je het kind liet sterven om je eigen te sparen? Ja, als je het lijden doorworsteld had, dan zou ik je bemind, bewonderd, geëerd en gezegend hebben, zelfs al was het kind gestorven — ik zou dan geen plaats gehad hebben voor verdriet uit vreugde, dat jij was blijven leven! Maar nu heb je het lijden ontgaan en nu leeft het kind in mij al is het ook dood! En jij bent het die dood is al leef je ook!

Zij antwoordde niet. Zij staarde verschrikt naar de uitdrukking zijner oogen — toen legde zij het hoofd weer op de kussens en verloor opnieuw het bewustzijn.

Op hetzelfde oogenblik kwam de dokter aangeloopen en duwde hem ruw ter zijde. — Ben

je gek, man? Of wil je je vrouw het leven benemen?

Kjeld merkte, dat ze allen druk met de zieke in de weer waren, terwijl hij er volkomen kalm bijstond. Hij wist, dat zij zoo diep niet voelde, zij zou niet sterven door een indruk. Toen zij de oogen weer opsloeg, knikte hij haar even toe en ging naar de huiskamer terug. Hij nam het kind in de armen en liep er de kamer mee op en neer. Hij had volstrekt niet het gevoel, dat hij iets dat gestorven was in de armen droeg. Hij voelde slechts, dat het iets was, dat ter nauwste aan hem verwant was, — iets, dat een deel van hemzelf was, zijn Levens-belofte, iets, waar hij als man al zijn hoop op gevestigd had — de genezing van zijn zieke ziel.

— Luister nu eens, zeide de dokter, die hem op de schouders klopte — het kind moet zoo spoedig mogelijk begraven worden — zoowel voor u als voor uw vrouw. Het is absoluut noodzakelijk, hoort u?

Kjeld wierp den dokter een vluggen blik toe. Hij voelde zich ziek, maar begreep oogenblikkelijk, dat hij zich goed moest houden en met bijna bovennatuurlijke inspanning overmande hij zich. Hij legde 't kind op de sofa

en greep zijn hoed, die op de tafel lag. — Ik zal dadelijk om een kist gaan, zeide hij.

De dokter werd aangedaan. — Nou, zoo bedoelde ik het nu juist niet. Dàt kunt u anderen wel laten doen.

— Maar ik doe het liefst zelf, zeide Kjeld, terwijl hij zich geweld aandeed om volmaakt kalm te spreken.

De dokter sloeg hem op de schouders.

— Het was maar goed, dat ik den stier bij de horens pakte, dacht hij, toen zij samen de trap afgingen. — Die geschiedenis was juist geschikt om hem aan het malen te brengen. Maar hardop zeide hij: — Ja, vriend! U zult zien, dat het goed doet als het kind maar eerst het huis uit is. Toen draaide hij een zijstraat in — maar Kjeld bleef hem staan nazien.

Er lag een wonderlijke glimlach om zijn mond en een bijna listige glans in zijn oogen.

— Jullie denkt dus, dat je hem buiten kunt sluiten — zeide hij halfluid. — Dan zijn jullie het oude liedje wel vergeten:

„Hij klopte met de kist op de deur
Omdat hij geen mantel en zwaard had — — —"

Den volgenden dag zou het kind begraven

worden. Kjeld legde het zelf in een klein kistje — eerst in een van zink en toen in een kistje van eikenhout.

De ziekenverpleegster begreep volstrekt niet waarom er twee kisten voor zoo'n klein kind noodig waren.

Maar Kjeld wenschte dit nu zoo. Hij maakte van de zachte, kleine wiegenkussentjes een bedje en kuste het kind warm en lang — het was of hij het niet uit zijn armen los kon laten. Het zweet parelde op zijn voorhoofd, toen hij zich op het laatst geweld aandeed om het neer te leggen en er het lakentje over heen te spreiden. Toen soldeerde hij zelf het zinken kistje toe en schroefde de eikenhouten kist dicht. En terwijl hij er mee bezig was, liet een weemoedig, oud liedje hem niet los en hoorde hij steeds:

„Slaap dan nu, klein kindje mijn!
Ga nu zoet, voor lang, ter ruste —
Leeg staat 't donzen wiegje dijn,
Niemand die mijn kindje suste."

Suss had geen enkele maal gevraagd het kind te zien. De dood was zoo vreeselijk, zeide zij — men moest er maar nooit aan denken. Maar toen Kjeld niet naar haar kwam kijken,

werd zij onrustig en tegen den namiddag had zij hooge koorts.

De dokter werd gehaald en Kjeld volgde hem op de teenen naar de slaapkamerdeur. Daar bleef hij op den drempel staan en keek naar binnen — er in gaan wilde hij niet. Maar langzaam kwam het berouw in hem op — verdween de bitterheid uit zijn gemoed en kreeg zijne sterke, trouwe liefde weer de bovenhand.

De ziekenverpleegster ging hem koud voorbij en de dokter zeide, toen hij vertrok: — Ja, het was heel erg, dat u gisteren zoo onbedachtzaam handelde, men weet nooit wat de gevolgen zijn kunnen. Zorg nu, dat het kind begraven wordt.

Kjeld schrok bij de laatste woorden op en zijn trots kwam weer boven. Het kind! Dat was hij zelf! Een deel van hem zelf! Zijn leven en zijn toekomst! Het was of men het niet gauw genoeg het huis kon uit krijgen. Men beschouwde het bijna als een schadelijk dier. Vooral alle sporen moesten er van uitgewischt! Alle sporen!

Hij ging naar de huiskamer, waar het kistje gesloten op de tafel stond. Hij haalde het naar zich toe en liefkoosde het met zijn handen. — Mijn kleine jongen! zeide hij met een zachte,

fluisterende stem. — Jij begrijpt wel, dat ik je slechts in de koude aarde leg om je weer terug te halen! Je zult niet boos op me zijn, omdat ik het doen moet! Toen nam hij het kistje onder de armen en ging er langzaam de trap mee af — riep een koetsier aan en nam in het rijtuig plaats. Den geheelen tijd hield hij de kist op zijn schoot — hij zette die niet op het leege bankje voor zich neer.

Hij reed en reed steeds door tot hij bij een klein dorpje bij Amager kwam. Voor een bloemenwinkel liet hij stilhouden. Toen gaf hij den koetsier tien kronen en zeide: — Ga binnen en koop bloemen, zooveel als je er maar krijgen kunt.

De koetsier kwam met zijn armen vol bloemen terug en Kjeld strooide ze, terwijl zij doorreden, over het kistje.

Alles viel hem plotseling zoo wonderlijk zwaar te dragen — zelfs zijn gedachten werden steenen, die hem naar de laagte trokken. Zij pijnigden zijn hersens.

— Misschien is het toch maar het gelukkigst om op den drempel van het Leven te blijven staan, dacht hij.

Toen het rijtuig stil hield, nam hij de kist in zijn armen en ging er alleen het kerkhof mee op.

Het was een koude, vochtige dag. Van alle treurwilgen en esschen droop de mist als droeve tranen op de graven neer en in de diepe stilte hoorde men behalve dit slechts het geluid van enkele voetstappen, die al trager en trager werden tot ze bij de graven stilhielden. Kjeld liep door tot hij aan een klein, zwart gat in den grond kwam, waar een doodgraver stond met een schop aarde en naast dien een zeer jonge predikant in toga. De predikant ging naar Kjeld toe en vatte zijn hand. — Het doet me innig leed voor u, zeide hij met hartelijke deelneming in zijn stem en voegde er naïef bij: — Het is voor mij ook een gewichtige dag, uw kindje is het eerste, dat ik begraaf.

Kjeld keek op. — Bent u nu ook wel zeker dat u het *begraaft?* zeide hij.

De predikant schraapte verlegen zijn keel. — Wat meent u? zeide hij onzeker.

Kjeld glimlachte — ja, hij *glimlachte* werkelijk, hoewel hij met de kist van zijn kleinen jongen onder den arm stond. Maar toen werd hij bang zichzelf te verraden. — Er zijn andere incarnatie's, — zeide hij. — Wat mij betreft, wil ik gaarne ruilen. Toen nam hij het eene eind van het touw, dat de doodgraver om de kist gebonden had en hielp zelf de kist neerlaten.

„Slaap zoet, kindekijn!
Wil rustig nu zijn!
Slaap zoo zoetjes en zacht
Als 't vogelijn bij nacht
Als de bloemekens sluimrend in 't gras —"

zongen de predikant en de doodgraver alleen. Kjeld stond toe te zien. De predikant wierp aarde op de kist, maar toen hij zeide: — Tot stof zult gij wederkeeren, greep Kjeld hem stevig bij den arm en zeide: — U gelooft toch niet, dat hij dood is? Ik verzeker u, dat hij leeft — meer leeft dan u en ik.

De predikant keek den doodgraver vragend aan — maar Kjeld keerde hem den rug toe en verliet haastig het kerkhof. Hij hoorde nog het geluid van de zware aarde, die op de kist geworpen werd, achter zich.

Toen hij thuis kwam was het geheele huis in opstand. Suss was bewusteloos. De ziekenverpleegster keek hem met oogen aan, of hij gewoon een moordenaar was en de dokter zeide: — Ik blijf vannacht hier. Ik verwacht een crisis.

Kjeld sloop de slaapkamer in en knielde neer bij het bed van zijn echtgenoote. Hij nam

haar matte, van koorts gloeiende hand in de zijne en bedekte die met kussen. — Wees niet boos op mij, zeide hij. Ik wou je niet vermoorden. Als ik kiezen moest tusschen jou en het kind, koos ik jou. Je weet het wel, klein zwartje — o! je weet het wel! Zij keek op maar herkende hem niet.

Den geheelen nacht liep hij in de slaapkamer en in de huiskamer heen en weer. Het kind was in dien tijd als uit zijn gedachten weggevaagd — hij dacht aan niets anders, voelde voor niets anders dan voor haar. Maar toen er tegen den morgen een crisis kwam en hij zag dat zij gered was, toen verbleekte het beeld van haar weer, dat zijn fantasie onder duizend pijnigingen geschapen had en teekende zich op den achtergrond in fijne, lichte omtrekken het beeld van een klein kinderlichaampje — zacht en rond, maar doodskoud en verstijfd.

Den volgenden nacht stond hij met een schop in de hand op het kerkhof.

De torenklok van het dorp sloeg juist twaalf uur toen hij begon te graven — maar hij hoorde het niet — hij werkte tot het zweet over zijn voorhoofd liep.

Om drie uur stootte hij op de kist.

Hij nam er die voorzichtig uit en vulde het graf weer zorgvuldig met aarde. Hij luisterde af en toe of hij ook iets hoorde — maar alles bleef stil.

Slechts de kerkuil schreeuwde van den kerktoren — snijdend en monotoon — toen werd alles weer stil.

Hij pakte het kistje in zijn regenjas en verliet langzaam het kerkhof.

Het eerste rijtuig dat hij tegenkwam, hield hij aan en 's morgens om zes uur was hij thuis.

Hij zette de kist voorzichtig in een grooten, legen bak in den kelder, spijkerde het deksel van den bak toe en schreef er buiten op: — „Eerst na mijn dood te openen". Toen ging hij naar boven, wierp zich gekleed te bed en viel in een diepen, kalmen slaap.

Toen hij ontwaakte stond de ziekenverpleegster naast hem. — Mevrouw zou u graag eens zien, zeide zij.

En vijf minuten later zat hij aan haar bed.

— O, Kjeld, zeide zij, terwijl zij zich tegen hem aandrukte, — wat ben ik blij, dat ik leef! Stel je voor, als ik eens gestorven was en in die akelige, koude aarde lag.

Hij kuste haar op mond en oogen — hij legde haar hoofd tegen zijn schouder en streelde

haar — maar terwijl hij het deed, dacht hij den geheelen tijd aan het kind beneden in het kistje, waarnaar zij met geen enkel woord gevraagd had.

Zij viel in slaap met haar hoofd tegen zijn borst — en hij legde haar, zonder een enkel gevoel van teederheid, op het kussen terug, want er is één ding, dat de man sterker en heviger dan al het andere van een vrouw verlangt, en dat is moederliefde. Zonder dat kan zij zijn passie, zijn belangstelling en zijn bewondering opwekken, maar verkrijgt zij nooit zijn innigste genegenheid.

Toen Kjeld van het ziekbed van zijn vrouw opstond en zich vergewist had, dat haar leven gered was, ging hij naar den kelder naar de kist van zijn kind en zette zich zwijgend op de houten kist, die het stof van zijn jongen inhield. Eerst bleef hij gedachtenloos voor zich uitstaren, maar toen zong hij langzaam en eentonig voortdurend hetzelfde liedje:

„Slaap dan nu, klein kindje mijn!
Ga nu zoet, voor lang, ter ruste —
Leeg staat 't donzen wiegje dijn,
Niemand die mijn kindje suste —"

Het was een zonnige dag op het laatst van April. Kjeld stond in zijn atelier te schilderen.

Hij liep voor het doek heen en weer en arbeidde met koortsachtigen ijver.

Het model — een kleine jongen van negen jaar — stond naakt en rillend in een hoek van de kamer met een grooten tros druiven in de hand.

Suss opende de deur en kwam binnen.

— O, wat een mooi kind! zeide zij, terwijl zij dadelijk naar den jongen keek.

Kjeld knikte. — Waar doet hij je aan denken? vroeg hij.

— Waar hij me aan doet denken? herhaalde zij, terwijl zij bloosde. — O, ik weet het werkelijk niet.

Hij lachte schamper.

— Ja, er zijn menschen, die geen geheugen hebben, zeide hij, — jij behoort er misschien toe.

Zij antwoordde niet, maar ging fluitend op de vensterbank zitten.

— Je moogt wel gaan, zeide hij tegen den jongen, die oogenblikkelijk achter een scherm verdween, om vijf minuten later aangekleed te voorschijn te komen en netjes goedendag te zeggen.

Het kleine zwartje lachte luid toen zij hem zag.

— Wat zie je er nu burgerlijk, netjes en respectabel uit, zeide zij. — Men zou zweren, dat je nooit een schilder tot model gediend had.

De jongen boog en grinnikte en Kjeld liet hem zachtjes de deur uit en ging toen weer aan zijn werk.

— Weet je waaraan ik denk, terwijl ik hem schilder? zeide hij, terwijl hij met de punt van zijn penseel naar het doek wees. — Dan denk ik aan mijn jongen. En dan krijgt hij het haar en de oogen van mijn jongen en — het teere, buigzame lichaam van mijn jongen. Hij is heel anders dan alle andere jongens — want zooals mijn jongen er uitziet, ziet geen andere er uit. We praten niet veel — hij en ik. Hij vraagt alleen maar hoe het met de kleuren gaat, of ze nu ook warm en echt levend worden. Hij houdt zooveel van de Levenskleuren, zegt hij, want de kleuren van den Dood zijn

zoo koud. En ik vraag hem of hij het niet koud heeft met de dunne wiegelakentjes over zich —!

Plotseling streek hij met de hand over zijn voorhoofd, dat koud en klam was.

— Het is wel mogelijk dat ik gek ben, zeide hij — maar dan moet je mij vergeven.

Suss werd plotseling opmerkzaam. Eerst hadden de tranen haar in de keel gezeten — niet zoozeer omdat zij luisterde naar hetgeen hij vertelde, dan wel omdat de gepijnigde uitdrukking van zijn gelaat haar opviel. Maar zijn laatste woorden drongen tot haar door en deden haar voor hem op haar hoede zijn.

— Ja, zeide zij in zichzelf, — ik geloof werkelijk, dat hij op 't punt staat van gek te worden.

Haar door en door gezonde en volmaakt nuchtere natuur, was niet in staat hem te begrijpen. Zij kon niet vatten waarom hij zoo aan dat gestorven kind hechtte — zij konden werkelijk nog wel kinderen genoeg krijgen in hun huwelijk — meer dan haar eigenlijk lief waren — dat was nu niet iets om zoo over te treuren, dat het eerste gestorven was — zij kon er tenminste geen verdriet over voelen. Hij begreep heel goed wat zij dacht — maar zij had er geen flauw begrip van, terwijl zij

daar zoo op de vensterbank met haar voet heen en weer zat te schommelen, dat het juist de leemte in háar gevoelsleven was, die zijn ziekelijke toestand teweegbracht.

— Lieve hemel, zeide zij, terwijl zij trots het hoofd naar achteren wierp. — We kunnen wel een andere jongen krijgen en de eerste vergeten.

Hij antwoordde niet — hij begon te schilderen. Het ronde kinderlichaampje op het doek, werd steeds teerder en meer levend. Zij kon het gezicht er van niet verdragen en keerde het den rug toe.

— Begrijp je dan niet, zeide hij, evenzeer tot zichzelf als tot haar, — dat het eerste iets is, dat niet terug kàn komen. De eerste droomen zijn zoo licht als de heldere zon zelf — over de volgende ligt er altijd een schaduw.

We wisten zelf niet hoe mooi, hoe verstandig en hoe moedig het eerste kind zou zijn! Over dag speelde het door ons hoofd, 's nachts lachte het in onze droomen — niets kan dat doen vergeten! Maar, zeide hij, terwijl hij met het palet in de hand vóór haar staan bleef — dat zou jij gevoeld moeten hebben, dat zou jij gedacht moeten hebben, dan was alles goed en natuurlijk geweest, maar nu ben

ik het die het voelt, en nu is het een ziekte! Een ziekte!

Hij stampte met den voet op den grond, toen hij het laatste woord uitsprak — en plotseling werd zij bang voor de uitdrukking in zijn oogen.

— Kjeld, zeide zij en duwde hem met de hand op zijn borst een eindje van haar af — je werkt te veel — je zoudt rust moeten nemen.

Hij lachte hoonend. — Ja, zeide hij, — dat zegt de jongen ook. Kom bij me uitrusten! zegt hij — hier is vrede voor alle gedachten, waarmee je je zelf pijnigt en voor al de droomen, die hier beneden nooit werkelijkheid worden! Maar ik ben zoo'n dwaas, dat ik nog geen gevolg aan den raad geef. Ik werk zoolang er een zenuw aan mij trilt en ik denk steeds: Misschien worden de droomen toch nog wel eens verwezenlijkt!

Zij zat een oogenblik radeloos om zich heen te staren — toen verborg zij het gezicht in de handen en barstte in tranen uit.

Dadelijk kreeg hij berouw en werd hij teeder. — Wees niet boos op mij, zeide hij. — Ik ben ziek — je moet me maar wegzenden.

— O! neen, neen! Zij sloeg afwijzend haar handen uit — waar denk je aan?

Maar hij vatte haar handen en hield ze vast. — Het is het best 't maar dadelijk te doen, zeide hij — dan word ik beter. Maar je moet je haasten voor het te laat is.

Bleek van schrik staarde zij hem aan.

— Waar wil je dan naar toe? fluisterde zij, terwijl zij niet uit durfde spreken wat zij dacht.

Hij bracht haar handen naar zijn mond en kuste één voor één de fijne, roze vingertoppen. — Als jongen woonde ik in de buurt van Middelfart, zeide hij — en als ik de rijtuigen met de zieken voorbij zag rijden, dacht ik steeds: Het is vreeselijk om verbannen te zijn. Maar ik dacht er altijd bij: Het is toch niet zoo vreeselijk, als men weet, dat men niet zonder te huis is. En dat weet ik toch nietwaar?

Hij haalde haar heftig naar zich toe en vervolgde: — En ik weet, dat je trouw op me wachten zult tot ik weer terugkom, nietwaar, klein zwartje?

Zij snikte hevig. — Zeker, zeker. Maar Kjeld, ik vind het zoo vreeselijk verdrietig voor ons beiden. Geloof je niet, dat je thuis beter kunt worden?

Hij aarzelde een oogenblik met antwoorden — het was zoo verleidelijk om haar en zich-

zelf om den tuin te leiden — maar toen sloeg hij de linkerhand om zijn hals, alsof hij behoefte had aan een steun en zeide langzaam: — Neen, ik kàn niet meer. Je moet me liever dadelijk los laten.

Zij dacht er over hoe het in haar kring van kennissen besproken en hoe er over haar gediscuteerd zou worden — hoe men haar beklagen zou — en zij was op dit oogenblik bijna boos op hem. — Waarom is hij niet man genoeg om er zich door eigen wil boven te verheffen, dacht zij. — En hoe durft hij van mij eischen, dat ik voor hem een eenzaam leven leiden zal?

Hij zag wat zij dacht en een namelooze angst overviel hem. — Als je me verlaat, zeide hij, dan ben ik verloren! Het gevoel, dat ik niet zonder thuis ben, moet mij staande houden, terwijl ik in ballingschap ben. Zeg het me, Suss. Verzeker het me en ik zal je er mijn heele leven dankbaar voor zijn en je er om liefhebben.

— Meer dan het kind? spotte zij.

— Ja, meer dan mijn eigen ziel! zeide hij en drukte haar zoo vast tegen zich aan, dat zij zich geheel aan haar oude liefde voor hem overgaf en zich aan zijn borst verborg. —

Kjeld! fluisterde zij met haar teederste stem. — Ik zal het niet uit kunnen houden van verlangen als je weg bent — daarom moet je bij mij blijven — hoor je, Kjeld. Je mòet!

Hij glimlachte en streek met de hand over haar dikke, glimmende haren — hij wilde haar zoo graag een plezier doen. Zijn glimlach was ziekelijk — maar zij bemerkte het niet. Drie dagen lang sprak hij er niet met haar over — en zij geloofde, dat alles als een kwade droom voorbij gegaan was.

Toen zeide hij een zekeren avond, dat hij zelf aan den eersten geneesheer te Middelfart geschreven had — er was nu een plaats open en hij zou er een dezer dagen heen reizen.

Hoewel zij door het gesprek in het atelier er op voorbereid was geweest, trof de slag haar toch als een bliksemstraal uit een onbewolkten hemel en zij wilde haar toestemming niet geven.

— Wat zullen de menschen wel zeggen, zeide zij dadelijk. — Denk daar toch aan! Laten we in plaats daarvan een korte buitenlandsche reis maken. Je zult zien hoe goed je dat doet!

Maar hij schudde het hoofd. — Je weet niet hoe ziek ik ben, zeide hij. — Al mijn gedachten zijn bij het doode kind. Eerst als ze naar jou

terugkeeren, ben ik hersteld — en dan kom ik dadelijk thuis. Stel je onze vreugde voor als we weer bij elkaar zijn! En je zult het wachten op mij niet moede worden — nietwaar? Ik begrijp het zelf niet, maar af en toe verbeeld ik mij, dat je te rijk bent om trouw te kunnen zijn. O! Ik zou lust hebben je toe te roepen: Geef al wat je bezit aan de armen, leg je hand in de mijne en laten we samen de wereld in gaan, dan geloof ik, dat ik weer gezond zou worden! Ja, nu kijk je me aan en schudt het hoofd, zooals men het doet voor iemand, die de koorts heeft. Ik bèn nu ook ziek — zielsziek — maar vergeet met dat al toch nooit, dat je uit den mond van kinderen en dwazen de waarheid hooren zult!

Er schoot een gedachte door haar hoofd, terwijl zij hem met de oogen vol tranen aanzag — de eerste, groote, sterke en geheel zichzelf vergetende gedachte, die zij ooit gehad had — maar oogenblikkelijk werd die door een andere achterhaald, die de eerste wegblies. — Ik word toch zelf niet gek, dacht zij, terwijl zij haar armen zinken liet.

Voor een paar seconden had zij hem om den hals kunnen vallen en hem toeroepen: — Ik zet mijn leven voor je op het spel! Maar

nu bleef zij kalm zitten en berekende de onkosten. Wat ze op het spel gezet had ging verloren.

Zij weende erg toen zij hem den volgenden dag naar Middelfart bracht.

Het sneed haar door het hart toen zij den schuwen blik zag, waarmede hij al zijn medereizigers volgde — en zij kon het bijna niet uithouden, hem steeds bleeker te zien worden, hoe meer zij de plaats der bestemming naderden.

Maar het luchtte haar op, toen hij bij de aankomst aan het station te Middelfart tot haar zeide: — Nu wil ik liefst alleen zijn. Je ziet, dat ze me met een rijtuig wachten. Je mag me er niet heen brengen, maar je mag me wel komen halen. Ik zal om je schrijven, als ik weer beter ben.

Toen kuste hij haar met die passie, die hem van 't eerste oogenblik af voor haar onwederstaanbaar had gemaakt.

De tranen liepen steeds langs haar wangen — maar zij hield hem niet tegen, toen hij alleen wilde wegrijden, terwijl zij met haar zacht, geparfumeerd zakdoekje het zweet van zijn voorhoofd veegde en hem goedendag zeide.

Toen het portier achter hem gesloten was en één van de opzichters naast hem plaats genomen had, greep hij door het open raampje nog eens haar hand: — Je moet die kist nooit weg doen die in den kelder staat, zeide hij. — En je mag die niet openen voor ik dood ben. Ik heb er het liefste wat ik bezit in verborgen.

Zij lachte gedwongen. — Heb je daar ook al kunstwerken? zeide zij.

En hij antwoordde met een stem, die zij zich nog vele jaren later herinnerde: — Ja, één dat grooter waarde heeft, dan alle andere, die ik geschapen heb.

Toen liet hij haar hand los en knikte haar ernstig toe, terwijl hij het raampje sloot. — Verbannen, zeide hij, — maar niet zonder tehuis!

Toen zette het rijtuig zich in beweging.

Zij wuifde met haar zakdoek zoolang zij het zien kon — maar hij drukte zich tegen een hoek van het rijtuig aan en keek niet meer naar buiten.

„De oppervlakkigen vinden wel
oppervlakkigen genoeg.....“

Suss was in het begin van haar eenzaamheid geheel met een oneindig medelijden met haar zelf vervuld.

Haar huis was vol vrienden en vriendinnen, die haar steeds beklaagden.

— Arme Suss! zeiden zij — het is vreeselijk hard voor je. Pas een jaar na je huwelijk. Kon je dan heelemaal niets aan hem merken voordat je trouwde? Want anders was het toch gewoon lichtzinnig van je om je te binden.

Het kleine zwartje dacht bij zichzelf, dat ze toch met Kjeld getrouwd zou zijn, al was hij ook stapel-gek geweest — maar zij zeide het niet — want zij was als de meeste menschen van den tegenwoordigen tijd, die, als zij een gedachte voelen opkomen die een beetje van het alledaagsche afwijkt, zich er dadelijk over schamen en die onderdrukken. Daarom kwam die nooit over haar lippen, maar draaide slechts als een mot in haar hart rond. En toen die

een voldoende dosis medelijden had gekregen, stierf die.

Het kleine zwartje begon zich verongelijkt te gevoelen. Haar beste jonge dagen gingen in een treurige eenzaamheid voorbij. Haar jonggetrouwde vriendinnen gaven diners en soirée's en lieten hun baby in de wieg fotografeeren en pronkten er mee op straat.

En zij zat in haar elegante woning, omringd door alle mogelijke weelde, maar alleen — alleen!

Waarom zou zij het leven niet genieten zoolang zij jong was? Waarom zou zij zoet en tam thuis moeten zitten en het bloed in haar aderen voelen suizen en koken, zonder het den vrijen loop te laten?

„Eéns, maar éénmaal komt de jeugd —
Waartòe dan zwoegen zonder vreugd!
Schudt hem af, den lijdenslast
Houdt het blijde Leven vast!"

zong het in haar, terwijl zij bij het raam zat te naaien — en met haar kleine voetje de maat sloeg.

De drie eerste weken had zij bitter over Kjeld getreurd, had zij overdag aan hem gedacht en 's nachts van hem gedroomd — had zij lange brieven aan hem geschreven om ze

daarna weer te verscheuren — opdat die akelige dokters ze niet zien zouden.

Maar langzamerhand toen de dagen verliepen en zij niets van hem hoorde, behalve de gebruikelijke, korte mededeelingen van het ziekenhuis, dat de toestand dezelfde was, verslapten haar gevoelens en verzwakte haar kracht van tegenstand. Zij hoorde nu eenmaal niet tot die naturen die trouw kunnen zijn.

Zij schreef een paar maanden later aan den directeur of zij haar man bezoeken mocht, maar kreeg ten antwoord, dat rust het beste voor hem was.

Toen gaf zij haar onvrijwillige weduwenstaat op en wierp zich met hart en ziel in het drukke gezelschapsleven. Zij was nu eenmaal, zooals één van haar vrienden haar schertsend noemde: een gezellig diertje.

Het teekende haar, dat zij er geen enkele maal behoefte aan had om het kerkhof te bezoeken, waar haar baby begraven lag. — Dat kan wel wachten tot Kjeld terugkomt, dacht zij steeds.

En zij vloog van het eene feest naar het andere — flirte en liet zich het hof maken, sprak met een vochtigen glans in haar oogen over haar man en vergat hem vijf minuten later.

Eens ging zij naar Middelfart en verzocht hem te mogen spreken, maar werd niet toegelaten.

— Dat zou zijn toestand slechts verergeren, zeide de directeur, terwijl hij haar wantrouwend aankeek.

Zij beproefde niet verder hem over te halen, maar zeide, toen zij vertrok: — Hij is toch niet ongeneeslijk?

De dokter trok de schouders op. — Daar kan ik mij moeilijk over uitspreken, zeide hij onwillig.

Toen zij de poort uitging, verbeeldde zij zich, dat zij het gezicht van Kjeld voor een van de getraliede vensters boven zag en zij voelde er zich wonderlijk door aangedaan. Maar toen zij in den waggon uitgehuild had, begon zij zich op de gezellige kamers thuis te verheugen — en kwam zij tot een besluit.

Kjeld was tot zekere hoogte dood voor haar en niemand kon van haar verlangen, dat zij met een dooden man getrouwd zou zijn.

Zij had toch wel niet haar jeugd, haar kracht, haar levenslust en vroolijkheid gekregen om een hopeloozen strijd te voeren, die toch op niets uitliep?

Zoolang men jong, vroolijk en levenslustig

was, kon het toch niet meer dan eerlijk zijn, dat men het leven genoot? De eenzaamheid was goed voor oude menschen — zij wilde niet eenzaam zijn — voor niets ter wereld!

En zij danste op lichte, vroolijke voetjes het leven in.

Er waren harten genoeg, die haar tegen sloegen — handen genoeg, die zich naar haar uitstrekten en voeten genoeg, die hun schreden naar de hare richtten, want:

„De oppervlakkigen vinden altijd oppervlakkigen genoeg." En het „gezellige diertje" danste er lustig op los.

Ondertusschen zat Kjeld in zijn eenzame kamer in het ziekenhuis voor krankzinnigen en streed tegen zijn verwarde gedachten.

Hij voelde, dat hij er geen macht meer over had en was zelf volkomen overtuigd, dat hij behoefte had aan absolute rust om weer te kunnen herstellen.

Meer dan eens verbaasde hij de doctoren door zijn normaal gezicht op zijn toestand, terwijl hij gelijktijdig hun zijn idée-fixe toonde, door over den jongen te spreken.

En dat deed hij steeds.

De jongen zou al den rijkdom geërfd moeten hebben, die hij haatte en de heerlijkheid, die hij ontvluchtte — hij zou over beide hebben kunnen heerschen, want hij was er in geboren. De menschen dachten, dat hij begraven was, maar dat was hij niet — en er gleed een geheimzinnig glimlachje over zijn lippen — men zou toch zóó barbaarsch niet zijn, om zijn eigen vleesch en bloed op het kerkhof te begraven, zoolang men nog een plaatsje boven de aarde had, waar men het verstoppen kon —!

Die wonderlijke bewering, waar hij altijd weer op terug kwam, versterkte de doctoren in hun geloof, dat hij rondliep met een idée-fixe, waarvan men hem moeilijk zou kunnen afbrengen — indien het ooit gebeuren kòn.

Dit was dan ook de oorzaak, dat men anderhalf jaar nadat de patiënt in het ziekenhuis gekomen was en de familie om bericht vroeg, antwoordde, dat er volgens menschelijke berekening, niet veel hoop op herstel was. De patiënt liep nog steeds met het idée-fixe rond, dat zijn kind niet begraven was en hij sprak er over of het leefde.

Toen Suss deze mededeeling kreeg, kwam één oogenblik het denkbeeld in haar op, of het kind misschien in de kist lag, waar Kjeld

zooveel over gesproken had — maar zij miste lust en moed, om de zaak te onderzoeken en verjoeg de gedachte dadelijk. Voor haar was Kjeld nu dood — maar zij was niet langer eenzaam: een jonge advocaat bezocht haar om den anderen dag en verzekerde haar voortdurend, dat een jonge weduwe niets beters doen kon dan hertrouwen. En zij kon nu wel als weduwe beschouwd worden, dacht zij, terwijl zij den brief, dien zij juist ontvangen had, langzaam in haar schoot liet zinken.

Alsof hij haar gedachten geraden had, belde hij, aan wien zij dacht, op hetzelfde oogenblik bij haar aan en liet zich aandienen. Zij moest altijd aan haar man denken als aan een doode, zeide hij — dat maakte het verdriet gemakkelijker te dragen — want aan de dooden wijdde men zijn gedachten, maar aan de levenden wijdde men zijn leven — en er was nog zooveel geluk, dat haar wachtte, als zij het maar grijpen wilde....

Het kleine zwartje snufte als een schreiend kind — en voor dat de troostende ziel vertrok, had zij zich met hem verloofd.

„Wenn ich Abschied nahm,
wenn ich Abschied nahm,
waren Kisten und Kasten schwer —
als ich wieder kam,
als ich wieder kam,
war alles leer — !"

Denzelfden dag stond Kjeld voor het raam van zijn kamer en keek naar de plaats, waar waterplasjes tusschen de puntige steenen lagen en de regen in troostelooze eentonigheid over de blauwe leien-daken en de koude, grijze muren liep, tot hij als een kleine, grauwe stroom uit de dakgoten vlood.

Een groote, witte eend waggelde de plaats over en vlijde zich met het grootste welbehagen in den grootsten plas neer. Snaterend krabte hij met zijn snavel de modder uit het water naar boven en draaide trots met zijn lichaam heen en weer, toen hij zag hoe vuil het werd.

— Net als de menschen, dacht Kjeld. Die kunnen ook nooit iets helders en moois zien, of ze krijgen dadelijk lust om het vuil te maken.

Op hetzelfde oogenblik klopte iemand hem discreet met de vingers op den schouder. Het was een van de zieken uit de kamer naast hem.

— Ik ben zoo blij, zeide hij, met schitterende

oogen — mijn meisje heeft permissie gekregen om mij te bezoeken. Ik geloof, dat ik beter word als ik haar maar zie!

Kjeld antwoordde niet, maar toen het uur aanbrak, dat er bezoeken ontvangen mochten worden, sloop hij zachtjes achter hem de zaal binnen, waar de bezoekers komen zouden.

En toen zat hij in een hoekje van de kamer toe te kijken, hoe die twee, na een pijnlijke scheiding van twee jaren, elkaar weer voor het eerst ontmoetten.

„Het meisje" was een klein, poezelig, vroolijk persoontje met roze-wangen en groote, verwonderde kinderoogen. Zij had oogenschijnlijk niet veel hersens, maar des te meer hart. Zij vloog haar vriend dadelijk om den hals en kuste hem hartelijk.

Kjeld meende, dat hij uit zijn hoekje zien kon, hoe de zieke aansterkte en bij iederen kus gezonder werd. Toen viel het hem tegelijkertijd in hoe wonderlijk het was, dat Suss niet kwam — en hij begon vreeselijk naar haar te verlangen.

— Waarom komt zij niet? zeide hij in zichzelf. — Ik heb toch slechts op haar gewacht om beter te worden!

— Is mijn vrouw hier niet geweest, vroeg hij een ziekenverpleegster, die hem passeerde.

— Ja, een paar maanden geleden — maar toen mocht zij niet binnen komen.

— Mocht niet! vloog Kjeld op: — Mag ze nou misschien ook niet?

— Dat weet ik niet — dat moet u aan den dokter vragen, klonk het korte antwoord, terwijl zij doorliep.

Kjeld zat lang uit te kijken of er geen dokter aankwam. Eindelijk kwam er een de gang door en Kjeld liep dadelijk op hem af. — Ik wil mijn vrouw spreken, zeide hij. — U moet schrijven, dat zij komen moet.

De dokter klopte hem kalmpjes op den schouder en zeide: — Zoodra je beter bent.

Maar Kjeld liet hem niet los. — Zij zal me beter maken, zeide hij. — U zult toch wel niet zoo onbarmhartig zijn te wachten tot er niets meer aan te doen valt?

De dokter maakte zich zachtjes van hem af — glimlachte vriendelijk en liep door. Kjeld vroeg niet meer — maar sinds dien dag, dacht hij aan niets anders dan aan Suss. Instinctmatig zweeg hij over den jongen — en het viel hem niet moeilijk, want van het oogenblik, dat hij weer aan zijn vrouw was gaan den-

ken, was er voor anderen geen plaats meer.

Hij vroeg om potlood en papier. Urenlang zat hij schetsen te maken. Zij inspireerde hem!

Hij zou Zigeuners schilderen als hij thuiskwam — en Suss zou voor model dienen met haar mooi figuur en haar glinsterend gitzwart haar. Het voorjaar zou hij schilderen en Suss zou voor model dienen met haar weelderige lieftalligheid. Hij zou de vreugde schilderen en de opstanding en Suss zou voor model dienen met haar blijde oogen, haar buigzame leden en haar stralende jeugd. Hij teekende de eene schets na de andere — en de dagen vlogen voorbij! Toen begon hij naar kleuren te verlangen. — Ik wil naar huis, zeide hij tot de dokters, — want nu kan ik schilderen.

Zij knikten, maar antwoordden niet.

Hij was nog niet geschikt om te vertrekken, zeide de ziekenverpleegster, die hij ondervroeg.

Toen werd Kjeld boos. — Het ziekenhuis voor krankzinnigen, zeide hij, is een plaats waar men de hersens onderzoekt. Die dun zijn barsten dadelijk, maar die 't hièr uithouden, kunnen ook een leven vol lijden uithouden.

De ziekenverpleegster hoorde niet wat hij zeide — of zij deed, alsof zij het niet hoorde — en hij zette het gesprek niet verder voort.

Als ik het nog drie maanden uithoud, dan laten ze me wel los, zeide hij in zichzelf.

En de directeur knikte bevestigend. — Ik geloof, dat we u over een paar maanden vrij kunnen laten, zeide hij.

En Kjeld fluitte, teekende en las.

Hij kon bijna niet wachten tot de tijd om was en hij weer een palet in de hand zou houden, zoo werd hij door ideeën bestormd, die kleuren vereischten en zooveel plannen maakte hij, die om het Leven vroegen.

— Waarom mag ik geen brieven ontvangen, zeide hij eens tegen de ziekenverpleegster, die de post uitdeelde.

— Dat mag u gerust, antwoordde zij.

— Zeg dan aan mijn vrouw, dat ze mij schrijft.

De ziekenverpleegster werd verlegen. — Nu komt u toch gauw thuis, zeide zij — dat is nog veel beter!

Zij had iets gehoord van hetgeen er gebeurd was, terwijl Kjeld in het ziekenhuis lag, maar zij waagde het niet het hem te vertellen. En hij vroeg niet meer. Hij was zoo heerlijk zeker van zijn geluk — zoo overtuigd, dat hij haar aan het station te Middelfart vinden zou als hij naar huis terugreisde, dat zelfs niet de

geringste schaduw van twijfel bij hem opkwam. Hij leefde en ademde alleen door de gedachte aan haar en in de hoop op alle werken, die hij beginnen zou als hij thuiskwam. Zij was van alles het leven en de ziel — toch vermoedde hij niet, dat zonder haar geen werken mogelijk zou zijn.

Den dag, dat hij vertrekken zou, zeide de directeur tegen hem: — Ik ben erg blij u weer gezond te zien — vooral omdat ik een tijdlang vreesde, dat u niet meer herstellen zoudt. En uw vrouw dacht het ook niet — vergeet dat niet!

Kjeld werd een oogenblik door den toon van zijn stem getroffen — maar de volgende seconde dacht hij slechts aan de jubelende vreugde, die zij voelen zou als zij hem weer gezond zag — dubbel blij, omdat zij er zelf de hoop voor opgegeven had.

Hij was zelf duizelig van blijdschap.

In een roes van vreugde zeide hij zijn medepatiënten goedendag en vloog hij de trappen af naar het wachtende rijtuig.

Hij was bijna teleurgesteld, dat het kleine zwartje er niet in zat — maar dan was zij natuurlijk aan het station.

Toen hij daar vergeefs naar haar uitkeek,

werd hij plotseling angstig en vroeg den hoofdopzichter, die hem wegbracht, of er niet aan zijn vrouw geschreven was, dat hij heden thuis kwam.

De man streek met den rug van zijn hand langzaam over zijn waterblauwe oogen en schaamde zich, toen hij iets vochtigs aan zijn vingers voelde. — Waarachtig is er geschreven, zeide hij, — doch voegde er dadelijk bij: — Maar misschien heeft Mevrouw den brief niet gekregen, want die vertrok eerst gisterenavond. Ik had dien moeten wegbrengen, weet u, maar ik ben nu eenmaal een beetje vergeetachtig — Mijnheer moet 't mij niet kwalijk nemen..."

De man wist zelf niet, waarom hij dat verhaal verzon — maar toen Kjeld hem de hand drukte, alsof hij hem de grootste vriendschapsdienst bewezen had, begon hij het te begrijpen. Toen de trein vertrok, sloeg hij op militaire wijze aan en Kjeld zwaaide met zijn hoed. Nu was hij weer opgelucht en blij.

Toen zij Funen doorstoomden en bij Tommerup stilhielden, stak hij zijn hoofd uit het raampje om naar een leeuwerikenkoor te luisteren, zooals hij er nooit te voren naar geluisterd had — en gedurende de overtocht op het water

van Nyborg naar Korsör, volgde hij den geheelen tijd de meeuwen, die met het schip meevlogen maar vergat zelf te eten, zóó gelukkig was hij.

Toen hij aan het station te Kopenhagen aankwam en ook daar zijn vrouw niet zag, werd hij voor het eerst door een werkelijken angst overvallen.

Zij kon ziek geworden zijn — van vreugde — misschien wel een hartaandoening —! Zooiets was wel meer gebeurd, al heette het ook, dat men van vreugde niet sterven kon.

Hij sprong snel in een huurrijtuig en vloog toen in wilde vaart naar huis.

Het was donker in de woning, toen hij voor de deur stilhield. Hij verzocht den koetsier te wachten, tot hij terugkwam en belde toen met zulk een kracht aan alsof de schel er van kapot moest. En onderwijl klopte zijn hart zoo hevig, dat het hem pijn deed.

Hij wachtte een halve minuut, toen deed een meid open. Zij kende hem niet, maar schrikte van de uitdrukking op zijn gezicht — zij dacht dat zij een geestverschijning voor zich had.

— O, God! riep zij uit en wilde de deur voor zijn neus toegooien — maar hij zette beslist zijn voet er tusschen.

— Waar is Mevrouw? vroeg hij op zulk een dreigenden toon, dat de meid niet anders durfde dan antwoorden:

— Mevrouw — Mevrouw is in den schouwburg, zeide zij verbluft.

— In den schouwburg? Vanavond! En met wien? Hij leunde tegen den deurpost alsof hij bang was om te vallen.

— Met — met den advocaat.

— Welke advocaat?

— Hemel, natuurlijk daar Mevrouw mee gaat trouwen. Weet Mijnheer dan niet, dat ze van avond zoo'n mooi stuk in het Dagmar-Theater geven?

Hij keek de meid een oogenblik aan en barstte toen in lachen uit.

— Waarom lacht u? vroeg zij beleedigd, terwijl zij onwillekeurig een paar schreden achteruit ging.

— Omdat ik aan de comedie denk, zeide hij. — Dat zal een grappig stuk zijn — Mevrouw zal zich zeker uitstekend amuseeren.

— O, ja! Mevrouw is altijd zoo opgewonden als zij uit den schouwburg komt.

Hij greep de deur met beide handen vast toen hij vroeg: — Wanneer zal het huwelijk plaats hebben?

De meid trok haar schouders op — precies zooals haar Mevrouw het deed.

— Er is nog niets bekend. De menschen zeggen, dat er Koninklijke toestemming voor noodig is, want Mevrouw's eerste man leeft nog — maar hij is ongeneeslijk.

Kjeld zweeg even en liet de armen slap langs zijn lijf hangen.

— Ja, zeide hij toonloos, — nù is hij ongeneeslijk.

De schellen vielen hem van de oogen. Nu begreep hij, dat er geschreven moest zijn, niet aan zijn vrouw, maar aan zijn eenige, ongetrouwde zuster, die in de stad woonde en die natuurlijk de opdracht had gekregen, hem op het ergste voor te bereiden.

Hij herinnerde zich nu ook, dat hij haar op het perron gezien had, toen hij aankwam, maar hij had zich onder de menigte verscholen zonder zelf te weten waarom en was haar voorbij geslopen naar een rijtuig, zonder gezien te worden.

Hij hief zijn zware oogleden op en keek de meid aan, die steeds minder op haar gemak geraakte. Toen richtte hij zich plotseling op en vermande zich.

— Ik ben een vriend van Mevrouw's eersten

man, zeide hij. — Er liggen een paar schetsen in het atelier, die hij mij verzocht te halen. U hebt den sleutel zeker?

De meid knikte, haalde den sleutel en reikte hem dien over.

— En dan — hij keerde haar den rug toe, opdat zij niet zien zou hoe zijn mondhoeken trilden — moet er ook een houten bak in den kelder staan, die hij graag opgezonden wil hebben.

De meid keek hem ondervragend nieuwsgierig aan en zeide:

— Is dat die kist waarop staat, dat hij niet voor na Mijnheer's dood mag geopend worden?

— Ja, juist die.

— Nou, dan zal Mevrouw wel blij zijn, dat die heengaat, praatte zij door, terwijl zij naar de sleutels zocht. — Mevrouw vond altijd iets griezeligs aan die kist. Ik kan niet nalaten aan een doodkist te denken als ik er naar kijk — zeide zij, als zij in den kelder was.

Hij lachte weer, maar ditmaal zoo zacht, dat zij het niet bemerkte.

— Zeide zij dat? zeide hij slechts. — Arme Mevrouw! Nu zal zij den doode kwijt raken. Neen dank, ik doe 't liever alleen. De sleutel breng ik over vijf minuten terug.

Hij nam haar de lamp uit de hand, liep haastig de trap op naar het atelier en ontsloot zelf de deur.

Een vochtige, koude lucht sloeg hem tegemoet — het vertrek was klaarblijkelijk de laatste twee jaar niet bezocht — alles stond, zooals hij het gelaten had — slechts over de groote schilderijen waren er lakens uitgespreid.

Hij nam zijn mes en sneed de doeken overlangs en dwars geheel door — hij ontzag er geen enkele. Maar hij dwong zichzelf om niet te kijken, terwijl hij het deed. Toen nam hij een stuk krijt, dat op de vensterbank lag en schreef met groote letters op den grond:

— Zooals ik mijn schilderijen vernietigd heb, zoo heb jij mijn leven vernietigd — want zonder trouw kan ik niet leven. Als mensch ben ik te groot om te vergeten, als kunstenaar te klein om groot te worden zonder vreugde.

Toen draaide hij den sleutel tweemaal in het slot om en daalde langzaam de trap af.

— Hier is de ééne sleutel, zeide hij tegen de meid, die nog aan de open deur stond en wantrouwend zijn bewegingen gadesloeg — ik kom dadelijk met den anderen terug.

En toen ging hij naar den kelder.

Hier was het ook koud en kil, maar men

voelde toch dat er wel eens menschen in kwamen.

Hij zette de lamp op den vloer en zocht zijn weg naar den bak, waar het kleine kistje in stond. Hij streek er voorzichtig met zijn harde handen overheen en legde zijn koude wang tegen het deksel.

Het idée-fixe, dat hem bezielde, toen hij ziek was, maar verdwenen was, toen hij weer herstelde, kwam nu met dubbele kracht terug en maakte zich geheel van hem meester, zonder dat hij eenigen tegenstand vertoonde. Hij was op dit oogenblik volkomen zeker, dat het kind in het kistje hoorde, wat hij zeide — hij legde zijn mond dicht op het deksel en fluisterde:

— Kindje! Kindje! Je moeder wil je niet langer herbergen, versta je? Zij heeft geen plaats meer voor je kistje. Jij en ik zijn allebei dood voor haar — en zij heeft wel wat anders te doen dan graven te verzorgen. Nu heb je niemand meer dan mij — maar ik zal je overal meenemen. Wij zullen ons ver weg verstoppen — waar niemand ons kent en waar niemand bemerkt, dat we geen tehuis hebben.

Hij ging op de knieën op den kouden keldervloer liggen en bracht den bak op zijn schouders de trap op, de gang door en naar het rijtuig.

— De lamp staat in den kelder! riep hij de beteuterde meid toe, die op de trap naar de eerste verdieping stond — en toen wierp hij haastig het portier achter zich dicht.

— Klaar koetsier! zeide hij slechts.

De koetsier draaide zich om: — Waarheen Mijnheer?

— Naar de haven! en het raampje werd opgetrokken.

De koetsier bromde iets over een raar antwoord, dat hij niet verstond — maar als begreep hij, dat verder vragen nutteloos wezen zou, liet hij het paard de stad doordraven naar de haven.

Hier bleef hij staan en vroeg met welke boot Mijnheer mee moest.

— Met de eerste de beste, die naar Londen vertrekt, was het korte antwoord.

— Er gaan er vanavond geen meer, Mijnheer!

— Dan blijf ik vannacht aan boord — rijd door!

En het rijtuig rolde voort, tot het voor een groote Engelsche boot stilhield, waar de bemanning, die vrijaf gehad had, juist weer terug kwam.

Kjeld sprong het rijtuig uit, betaalde den koetsier en verdween onder de zeelui met de kist op zijn rug en zijn valies in de hand.

— Wanneer lichten jullie? vroeg hij aan een matroos dicht bij hem.

— Morgen vroeg.

— Ik moet naar Londen. Ik kan vannacht zeker wel aan boord slapen?

De eerste stuurman bromde, maar de tweede stuurman, wien een twee-kronenstuk werd toegestopt, zeide, dat Mijnheer zijn kooi kon krijgen — hij gaf er niet om, of hij van nacht niet sliep.

Toen ging Kjeld het dek af en sloot de deur van de stuurmanskajuit behoedzaam achter zich toe.

Hij was zoo in de war — dat hij nauwelijks wist waar hij was en ook honger noch dorst voelde. Hij liet slechts de kist voorzichtig op den grond neer, ging er zelf bovenop zitten, met de ellebogen op de knieën en omvatte zijn hoofd met beide handen om zich tot nadenken te dwingen.

Toen meende hij het kind in zijn kistje te hooren schreien. — Arm kleintje! zeide hij, terwijl hij het hoofd nog dieper op de knieën liet zinken. — Je bent moe — ik ben zelf ook zoo moe! Kom ik zal een wiegeliedje voor ons beiden zingen:

„Slaap dan nu, klein kindje mijn!
Ga nu zoet, voor lang, ter ruste —
Leeg staat 't donzen wiegje dijn,
Niemand die mijn kindje suste. —"

Hij meende zelf, dat dit het wiegeliedje was, dat hij zong, maar geen woord er van kwam over zijn lippen. Daarentegen zong hij luid en schel:

„Als ich Abschied nahm,
als ich Abschied nahm,
waren Kisten und Kasten schwer —
als ich wieder kam,
als ich wieder kam,
war alles leer —!"

— Mijnheer is toch niet ziek? vroeg de stuurman — die met zijn harde vuisten op de deur bonsde.

Kjeld schrok op. Hij vloog onwillekeurig naar de deur en ging er met zijn heele lichaam voor staan. Hij vergat, dat hij een oogenblik te voren, de deur omzichtig afgedraaid had. — Neen, riep hij hijgend — ik mankeer niets! Maar hij liet de deur niet los, voordat hij de zware schreden van den stuurman langzaam, slepend op het dek verdwijnen hoorde.

Met jagenden angst vloog de gedachte door zijn hoofd, dat hij ontdekt zou worden en met dwang naar het ziekenhuis teruggebracht zou

kunnen worden — want hij merkte nu zelf, dat hij weer ziek was, zieker dan ooit te voren — maar met inspanning van al zijn wilskracht dwong hij zich stil te zijn.

Hij haalde zijn portefeuille voor den dag en telde nauwkeurig hoeveel er in was. Dit was omtrent een tweehonderd kronen. Daar kon hij mee naar Engeland komen en er een maand lang van leven, of misschien wat langer. Dit was altijd tijd gewonnen, tijd om zich te verbergen — en de rest kon hem op het oogenblik niet verder schelen. Toen wierp hij zich aangekleed in zijn kooi en viel in een diepen, zwaren slaap.

Hij sliep zoo vast en droomde zoo levendig, dat hij, toen hij den volgenden morgen op stond, niet wist wàt droom en wàt werkelijkheid was.

Hij had gedroomd, dat hij voor de deur van het hemelrijk stond en zijn groot levenswerk schilderen zou — dat, waarvan hij gedroomd had, sinds hij voor het eerst een penseel in handen hield — de regenboog was de ezel, de drijvende wolken waren het doek — en de zon was de lijst! Duizende glinsterende kleuren en beelden glansden voor zijn oogen — zijn fantasie

werd zoo rijk — zijn gedachtenleven zoo krachtig — zijn zin voor lijnen en vormen zoo levend. Hij voelde zich als de barstende knop, die de zon niet buiten sluiten kan!

Hij zou dit allemaal schilderen — alles wat hij voelde en alles wat hij dacht — maar hij had penseel noch palet — en hij keek er wanhopend naar rond. Toen ging de deur voor hem open — en in den glans van het licht daarbinnen, in den glans van gouden haren en witte vleugels — zag hij Rubens en Rafaël staan. Kleine engeltjes liepen om hen heen en gouden harpen klonken hen in de ooren....

Hij zag hoe zij schilderden — in weelderiggloeiende kleurenpracht — met goud, dat langs de wolken dreef! En toen wierp hij zich voor de oude meesters op de knieën en smeekte: — Leen mij uw palet! Leen mij uw penseel! Slechts voor één enkel uur!

Zij antwoordden hem niet, maar keken hem met hunne oogen aan. — Wat geeft ge er voor in ruil? zeiden de oogen.

En hij antwoordde: — Ik geef het eenige wat ik heb — maar ook het beste — ik geef u mijn Leven!

Toen glimlachten de oude meesters tegen elkaar en Rubens leende hem een palet en

Rafaël leende hem een penseel. En hij gilde zoo luid zijn vreugde uit, dat hij er van ontwaakte.

Hij keek verward naar zijn rechterhand, waarvan drie vingers samengeknepen waren alsof zij een penseel vast hielden.

En eerst toen hij het grauwe daglicht zag, dat in een smalle streep in zijn nauwe kajuit viel, begreep hij, dat hij gedroomd had — en hij lachte bitter. — Droomen bedwelmen, zeide hij in zichzelf. — Het ontwaken is akelig! Hij stiet met den voet de kajuitsdeur open en bemerkte toen eerst, dat de boot in beweging was.

Een onwillekeurig gevoel van welbehagen doorstroomde hem, toen hij het bemerkte en hij strekte zijn armen uit als een gevangene, wiens ketenen gevallen zijn.

— Ik kan me voorstellen, zeide hij halfluid, dat er menschen waren, die verjongden onder een verlies en herstelden onder een verdriet — menschen die in kracht toenamen, als zij gewond werden — het zou heerlijk zijn om op zoo iemand te gelijken!

En terwijl hij met diepe teugen de frissche zeelucht inademde, kreeg hij een gevoel van vrijheid — maar dadelijk veranderde het weer.

— Neen, dacht hij, — slechts groote menschen hebben de gave als zalmen den woesten stroom tegemoet te springen. Ik ben als de slak, wanneer een zware voet haar huisje vermorzelt — ik voel me naakt. En het eenige wat ik doen kan is mijn naaktheid te verbergen. — Ik geloof niet, dat ik een nieuw huis kan bouwen, want mijn hart hangt nog te veel aan het oude. Die mij mijn huis ontnam, ontnam mij ook de kracht.

Hij keerde zich in de deur om en keek naar het kistje van zijn zoon. — Hoever zouden wij het wel gebracht hebben, indien wij geleefd hadden, zeide hij.

— Als je eens warm en gezond op mijn arm gezeten had en gelachen en gesprongen had en als zij om ons heen gedanst had. Welke kleuren zou dat op mijn palet te voorschijn hebben geroepen! En welke streken zou dat op mijn doek gemaakt hebben! Maar nu zijn we dood.... Jij bent alleen wat stiller dan ik — dat is het heele verschil!

Hij schoof de kajuitdeur langzaam achter zich dicht en ging het dek op.

Hij keek met een haastigen, schuwen blik om zich heen — neen, er was niemand dien hij kende.

Zweedsch, Noorsch, Engelsch en Finsch suisde hem om de ooren — slechts de stuurman, die hem dien nacht zijn kajuit had afgestaan, hoorde hij Deensch praten — en verder zat er achteraan een tourist, dien hij niet vertrouwde. Maar toen hij hem verscheidene malen voorbij gegaan was en zich overtuigd had, dat hij dit gezicht nooit te voren gezien had, werd hij gerust gesteld en herademde. Hij ging aan den voorsteven van het schip zitten en keek naar de groote, uitgestrekte zee.

Nu zou het kleine zwartje zeker bang zijn, dat hij terug kwam en haar huwelijksvreugde verstoren zou. Nu werd er naar Oost en West om hem getelegrafeerd — maar hij zou zich wel goed verschuilen — niemand zou hem ooit vinden. Als er dan een paar maanden verloopen waren en alle nasporingen vruchteloos waren geweest, dan zou iedereen denken, dat hij verongelukt was of dat hij zich het leven benomen had. Dan was hij van het tooneel verdwenen. Het kleine zwartje zou er misschien wel even van rillen, maar dan zou zij weer gewoon doorleven met haar vlinderachtige natuur — dartel, oppervlakkig en vluchtig! Af en toe zou zij eens met tranen in de oogen naar zijn portret kijken — maar de deur naar

het atelier zou zij gesloten houden, want daar binnen stond haar vonnis met wit krijt op den bruinen vloer geschreven. En in den kelder zou zij nooit komen. Nu hij de kist had medegenomen was hij zeker, dat zij vermoedde wat die inhield.

Wat was het per slot een wonderlijke ironie van het noodlot, dat zij het lijk van haar kind verborgen had gehouden zonder dat zij het wist!

Hij lachte stil. Hij kon haar onmogelijk meer gehoond hebben, dan door de kist mee te nemen. Haar niet eens het stof gunnen! — Nu was er niets, niets meer van het kind dat haar toebehoorde. Een kleine, oude dame liep op het dek heen en weer. Zij herinnerde hem met haar schuwe, voorzichtige bewegingen aan zijn zuster.

Tegenover haar was het eigenlijk niet mooi, dat hij op die manier weg was gereisd en zichzelf van de lijst der mannelijke inwoners van zijn vaderland had geschrapt. Zij zou zeker vele slapelooze nachten om hem hebben. Maar aan den anderen kant wist hij, dat zij hem nooit begrepen zou hebben, als hij naar haar toegekomen was en gezegd, dat hij naar Londen reizen wilde, om daar pavement-artist te worden. Zij zou zeker denken, dat hij nog krank-

zinnig was en zou hem hebben willen over halen, om weer naar het ziekenhuis terug te gaan, zoolang hij niet aan het werk kon beginnen. En als hij dan zou trachten haar duidelijk te maken, dat hij nooit meer zou kunnen schilderen — dat er iets in hem gestorven was, dat niet meer levend kon worden, dan zou zij hem zeker voorstellen teekenmeester te worden of zichzelf tusschen boeken te gaan begraven en „iets op een kantoor" te worden.

Neen, dan duizendmaal liever op de steenen liggen en met krijt teekenen en een penny aannemen van degenen die begrepen, of die niet begrepen dan zijn ooren te sluiten voor de roepstem van het kunstenaarsleven! Hij zou zich het hart uit het lijf moeten rukken en zichzelf verloochenen, als hij niet zou mogen schilderen.

De kleuren waren in hem gestorven — dat is waar — maar hij had nog het skelet van zijn kunst, dat was zijn eigendom nog, evenals het skelet van zijn eigen kind — en zoolang een greintje van alles wat hij had liefgehad, nog het zijne was, zoolang liet hij het niet los.

Een passagier kwam naar hem toe en begon over onverschillige zaken met hem te spreken — hij wilde blijkbaar gaarne zich wat met hem bemoeien — maar Kjeld keek nauwelijks op

en antwoordde slechts met „ja" en „neen". Hij had voortdurend het gevoel, dat hij zich in acht moest nemen om zich niet bloot te geven — en toen hij zijn biljet gekocht had, stond hij haastig op, onder voorwendsel, dat hij zich voor den nacht een andere kooi moest laten aanwijzen.

— Ik zal de bagage wel overbrengen, zeide de stuurman, die juist voorbij kwam — en liep Kjeld voor naar de kajuit, nam zonder complimenten de kist op zijn rug en wilde die de trap op dragen. Maar op hetzelfde oogenblik greep een klamme, sterke hand hem bij de keel en fluisterde een heesche stem: — Je blijft er af. Die draag ik zelf. Zet de kist dadelijk neer!

De stuurman werd boos. — Wel alle duivels! zeide hij — maar toen zette hij de kist goedaardig neer, lachte joviaal en zeide schertsend, dat het zeker een zware kist met goud was daar Mijnheer mee reisde.

Kjeld glimlachte op een manier, die de andere niet begreep. — Slechts een beetje stof! zeide hij, terwijl hij de kist naar boven droeg.

De stuurman slofte nadenkend met het valies achter hem aan. — Ziezoo, nou laat je hem

mij eens even sjouwen, zeide hij, toen zij bij de trap van de kajuit kwamen en haalde familiaar zijn arm door dien van Kjeld.

Toen keek Kjeld hem aan met oogen, waar Suss overdag altijd bang voor was als zij er 's nachts van gedroomd had — en de stuurman liet hem beteuterd los.

— Wel duivels, wat heeft die kerel een gloeiende kogels in zijn hoofd! mompelde hij, terwijl hij verder het dek op slenterde.

Kjeld liet onwillekeurig de kajuitdeuren openstaan toen hij binnentrad. Al die verschillende stemmen hinderden hem. Hij was zoo aan rust en eentonigheid gewend, dat al het gegons hem bijna ziek maakte.

En plotseling voelde hij, dat hij honger had. En hij at als iemand, die in dagen niets gegeten heeft — toen ging hij naar zijn kooi en trok de deur achter zich dicht. Hij wilde niet slapen — alleen maar van de menschen weg zijn. Maar uitgeput viel hij op den grond in slaap, met het hoofd op zijn valies en sliep tot den avond toe.

De tourist van 's morgens wekte hem. — Vergeef mij, waarde heer! Maar ik zou graag even voorbij. Diè kooi is namelijk van mij. En hij wees naar de kooi over Kjeld.

Kjeld schrok op. — Wat gebeurt er? zeide hij verward.

— Niets. Als u maar zoo vriendelijk wilt zijn een klein beetje plaats te maken? — Dank — zoo kan ik er uitstekend voorbij.

Hij boog beleefd, kleedde zich verbazend vlug uit en sprong zijn kooi in. — Je wordt waarachtig moe van dat geschommel, zeide hij tegen Kjeld, dien hij den geheelen tijd met zijdelingsche blikken opnam.

Kjeld antwoordde slechts met een knik, maar kort er op stak de andere even zijn hoofd uit de kooi en vroeg, terwijl hij met zijn hand naar de andere kooi wees: — Gaat u niet naar bed? U ziet er uit of u een schat bewaakt.

Kjeld keek haastig op. — Doet ù 't misschien niet, zeide hij.

— Ik! Lieve hemel, neen! Als ik er een had, zou ik hem waarachtig niet mee op reis nemen.

— Dan hebt u er ook geen.

— Waaruit leidt u dit nu af?

— Omdat — men van zijn *schat* niet weg kan reizen — die neemt men overal mee — of het het geluk is, of slechts een herinnering er aan — of het 't rood goud zelf is, of slechts een stukje van een oud liedje — —

De andere knikte langzaam. — Waarachtig, zeide hij, daar is wel iets van aan. Maar dat geldt eigenlijk alleen voor degenen die alleen staan, wij oppervlakkige, vluchtige menschen, wij nemen het zoo zwaar niet op, u weet wel:

„De oppervlakkigen vinden wel oppervlakkigen genoeg,
Met wie zij samen feest kunnen vieren."

Kjeld vloog op. — Hoe kent u dat liedje, zeide hij.

De andere lachte zacht. — Vermoedelijk van dezelfde plaats als u, zeide hij, terwijl hij onder de dekens kroop. Tien minuten later sliep hij rustig en hoorbaar. Kjeld sloop naar zijn kooi en bekeek hem eens aandachtig — om te zien of hij er geen enkel bekende trek in terug vond. Maar tot zijn geruststelling vond hij niets.

Toen viel hij op zijn vorige plaats weer in rust, terwijl de snijdende, spottende toon van den vreemdeling hem voortdurend in de ooren bleef klinken, toen hij citeerde:

„De oppervlakkigen vinden wel oppervlakkigen genoeg,
— — — — — — — — — —!"

Het kleine zwartje kwam laat uit den schouwburg thuis, dien avond, dat Kjeld bij haar aangebeld had. Zij had met den advocaat na afloop van de voorstelling gesoupeerd en hij had haar naar huis gebracht.

Nu stond zij in de vestibule en liet den met eiderdons gevoerden avondmantel in de armen van het kamermeisje glijden, dat gereed stond om haar te helpen.

Zij was in die twee jaren mooier en jonger geworden, sinds zij Kjeld naar Middelfart gebracht had. Haar fijne, lenige gestalte, gleed met zachte, dralende bewegingen, die door hun stil doen aan een slang deden denken, de feestzalen door. En zij zou geen vrouw geweest zijn als zij niet gemerkt had, dat juist haar bewegingen de blikken der mannen op haar deden vestigen.

De advocaat en zij hadden een zeer genoege-

lijken avond samen doorgebracht. Een paar heerenkennissen van hem hadden zich bij hen aangesloten en zij hadden in complimentjes aan de jonge vrouw met elkaar gewedijverd.

Eén van hen, die een teer hart had, dat dadelijk overvloeide, als hij een glas wijn kreeg, had zich zelfs over de tafel naar haar toe gebogen en een glas gedronken op de gezondheid van dien „stakkert daar ginds". Haar oogen hadden zich dadelijk met tranen gevuld — er waren er zelfs een paar in haar glas neergepareld, waar nog een beetje wijn in was — en zij merkte later met een soort stille voldoening, dat het zout smaakte.

Nu strekte zij haar ronde, witte armen uit, die tot aan den elleboog bloot waren en gaapte even. — Ik ben vreeselijk slaperig, zeide zij. — Is er iemand geweest terwijl ik uit was?

De meid liet den avondmantel los. — Nou òf er iemand geweest is! Een heer met een valies en een hoed en wonderlijke oogen. Hij zeide, dat hij een vriend van Mijnheer was en iets voor hem halen moest, dat in het atelier was en iets dat in den kelder stond.

Suss keerde zich haastig om. — Je was toch zoo gek niet om hem binnen te laten? zeide zij.

— O, hemel neen, dat vroeg hij niet eens. Hij vroeg alleen maar om de sleutels, hij zou zichzelf wel redden, zeide hij.

— En gaf je die?

— Ja.

— Je bent een onverbeterlijke domoor.

De meid was beleedigd. — Ik zou tegen zoo'n netten mijnheer toch niet onbeleefd mogen zijn, zou ik denken. Hij vroeg naar u. Maar toen hij hoorde, dat u naar den schouwburg was, vroeg hij eerst om de sleutels. En hij heeft warempel niets meegenomen, alleen maar dat donkere kistje uit den kelder.

Toen kromp het kleine zwartje plotseling, als door een bij gestoken, in elkaar.

Vlug gooide zij den avondmantel weer over haar schouders. — Neem de lamp mee en laten we eens gaan kijken, zeide zij. Zij was op het punt om flauw te vallen van angst, maar tegelijkertijd was er iets, dat haar dwong zich omtrent het gebeurde te vergewissen.

De meid liep met de lamp vooruit, zij volgde haar klappertandend door de lange, donkere keldergang, waar hun voetstappen in den nacht weerklonken, naar de plaats waar de bak gestaan had. Die was verdwenen. Een gevoel van verlichting vervulde haar, toen zij het zag

en het bloed stroomde weer naar haar kaken terug.

Zij had altijd met een onverklaarbaar gevoel van akeligheid naar die kist gekeken — nu was die gelukkig weg.

Beteekende dit dat Kjeld dood was? Want hij had er met zijn eigen hand op geschreven: Te openen na mijn dood! Wat zou het beduiden, dat die nu gehaald was?

Zonder een woord te zeggen ging zij weer naar boven en bleef een oogenblik in de vestibule staan — toen nam zij de lamp, die de meid nog vasthield en zeide: — Geef mij den sleutel van het atelier. Ga jij maar naar bed.

De meid keek haar verbaasd na, toen zij alleen de trappen opging — zij had mevrouw nog nooit zoo moedig gezien. Maar toen zij de deur van het atelier hoorde opendoen, liet zij de vestibuledeur aan staan en ging naar bed.

Het kleine zwartje had bijna instinctmatig den sleutel in de deur achter zich omgedraaid — nu bleef zij een oogenblik, door het licht en de donkere schaduwen in de hoeken verward, staan.

Haar eerste idee was, dat er dieven geweest waren — want overal zag zij doorgesneden doeken en gebroken lijsten. Maar toen viel

haar blik op den grond, waar de groote witte letters haar tegenglinsterden:

— Zooals ik mijn schilderijen vernietigd heb, zoo heb jij mijn leven vernietigd, want zonder trouw kan ik niet leven.

Zij kromp met een kreet in elkaar en liet bijna de lamp vallen. De letters begonnen te leven en stonden op — al deze witte krijtstrepen klaagden haar één voor één aan.

— Zooals ik mijn schilderijen vernietigd heb, stond er.

Hij was er dus zelf geweest en had met zijn mes de doeken vanéén gereten! Hij had dezelfde vochtige, muffe lucht ingeademd, die zij nu inademde en die haar naar adem snakken deed!

— Zoo heb jij mijn leven vernietigd. —

Zij herhaalde de woorden een paar maal bij zichzelf — en zij voelde zich vreeselijk schuldig.

— Want zonder trouw kan ik niet leven, had hij er bijgevoegd.

Zij bedacht, hoe juist het trouwe in zijn karakter hem het eerst tot haar aangetrokken had — hoe zij gelachen had om zijn goeie, trouwe honde-oogen en hoe zij zijn handen, als hij die iemand toestak, vergeleken had met goedige berenpooten en hoe zij nooit verliefder op hem ge-

339912A

weest was, dan wanneer hij haar het meest aan een trouwen hond deed denken.

Hoe had zij hem dan ontrouw kunnen worden? Want in haar hart was zij het geweest van het eerste oogenblik, dat zij hem niet meer zag — dat begreep zij nu.

Zij beproefde de sporen van zijn laatste woorden aan haar op den grond, met haar dunne mouwen uit te vegen en onderwijl stond zijn beeld haar weer levendig voor oogen, maar zij bemerkte ook, dat zij de kracht miste het vast te houden.

Zij dacht op dat oogenblik over zichzelf na en begreep, dat hij en zij niet alleen twee menschen waren, maar zelfs twee soort van menschen. Er waren maar twee soorten van menschen, meende zij, de trouwen en de gedachteloozen. Zij behoorde tot de laatsten — zij had nooit trouw kunnen zijn en zou het nooit worden.

Als Kjeld gezond was geweest, zou zij gelukkig met hem geweest zijn, want er was in werkelijkheid niemand, met wien zij liever samengeleefd zou hebben dan met hem — maar nu was hij ziek en had zij zich zonder veel nadenken aan een ander gegeven.

Machinaalweg deed zij de lamp uit en ging

naar beneden. Zij kleedde zich uit en ging naar bed, maar slapen kon zij niet. Den geheelen nacht lag zij met het licht aan en kromp ineen, als een tochtje het gordijn bewoog, of een jaloezie buiten sloeg. Zij had verstand genoeg om de ironie te begrijpen van het feit, dat zij het lijk van zijn liefde bewaard had, terwijl hij weg was. — Het was niet zoozeer de gedachte aan Kjeld die haar wakker hield, als wel het bewustzijn wat het eigenlijk geweest was, dat zij geherbergd had zonder dat zij het wist. Van het oogenblik af, dat zij met zekerheid wist, dat Kjeld er zelf geweest was en dat het kistje in den kelder het eenige was, dat hij meenam toen hij heenging, had zij ook zekerheid over den inhoud van het kistje gekregen.

Zij kende hem genoeg om te weten, dat hij, op het oogenblik toen alles voor hem uitéén viel, toen hij het diepst gewond en het bitterst teleurgesteld werd, niet aan geld of andere waardepapieren denken zou, als hij er had — slechts aan één ding zou hij in zijn teleurstelling en verdriet gedacht hebben — aan het kind. Als het kind geleefd had en gezond en wel in zijn wiegje gelegen had, dan zou hij naar de slaapkamer zijn gegaan en het weggedragen hebben — weg van haar! Maar nu

was het kind dood — en nu nam hij het kistje.

Zij beet in het laken om het niet hardop uit te gillen, zoo verootmoedigd voelde zij zich. Zij die in haar vluchtig bestaan geen tienmaal aan het kind gedacht had, sinds zij het ter wereld had gebracht, zij voelde zich nu in dezen eenzamen nacht voor het eerst moeder — en zij begreep, dat hij haar met de witte letters daarboven veroordeeld had, maar dat hij door de leege plaats in den kelder, haar naam van moeder uitgewischt had — en het laatste deed haar meer pijn dan het eerste.

Den volgenden dag schreef zij aan zijn zuster en kreeg door een paar korte regeltjes te weten, dat Kjeld den vorigen dag Middelfart verlaten had — dat zijn zuster op een brief van den directeur naar het station gegaan was om hem te halen, maar dat zij hem niet gevonden had. Nu was er overal getelegrafeerd om zijn spoor te ontdekken.

Toen zij vroeg waarom het haar niet was meegedeeld, dat hij het hospitaal verlaten zou, kreeg zij het scherpe antwoord, dat men meende, dat zij de handen vol had met haar huwelijk.

De volgende maand verliep in spanning en onzekerheid. Maar zelfs de nauwkeurigste onder-

zoekingen leidden tot geen enkel resultaat, zoodat de politie ten laatste de zaak als hopeloos opgaf. De algemeene veronderstelling was, dat Kjeld in een vernieuwden aanval van krankzinnigheid in zee gesprongen was — men verbaasde er zich slechts over, dat het tot nu toe niet gelukt was zijn lijk te vinden.

Het kleine zwartje trouwde een paar maanden later met den advocaat. De huwelijksreis werd tot het najaar uitgesteld. Die zou naar Berlijn en Parijs zijn en over Londen terug.

De jonggetrouwden deden den eersten tijd niets als uitgaan. Zij waren jong, vroolijk, gefêteerd en benijd. En zij lachten elkaar zoo stralend toe, alsof er nooit een donkere schaduw over hun pad gevallen was, of nooit de roepstem van een verlaten menschenkind hun oor bereikt had.

Er klonk bijna iederen avond muziek, gezang en spel in de hooge, lichte kamers en een gerammel van glas en een gegons van stemmen.

Maar het atelier was afgesloten — en in den kelder liep een hongerige rot over de plaats waar de kleine doode eenmaal gelegen had.

„Stars, that shine and fall,
the flower, that drops in springing,
these, alas! are types of all
to which our hearts are clinging."

Kjeld kwam laat op den namiddag in Londen aan. Hij huurde een klein zolderkamertje in een van de zijstraten der City en ging den volgenden morgen vroeg uit. Met een bijna wellustige bitterheid herdacht hij hoe hij hier vier jaar geleden op zijn huwelijksreis geweest was en voor zijn jonge vrouw een kamer gezocht had in een van de fijnste hôtels.

Hij zocht de straat waar het hôtel lag eens op.

Hij bleef lang op het trottoir het hôtel staan aanstaren.

Van dat venster had zij hem toegewuifd toen hij uitging en daar had het licht hem tegemoet geschenen, als hij 's avonds van een wandeling in het Westend thuis kwam.

Hij staarde zoolang naar boven, tot hij door een vreeselijk verlangen aangegrepen werd om de kamer eens terug te zien.

Zonder zich te bedenken belde hij bij den portier aan. — Wees zoo goed, me kamer nummer zeventien op de eerste verdieping eens te toonen. Ik denk er over die te nemen.

— Very well, Sir.

De portier ging met den sleutelring voorop en een oogenblik later stonden zij voor de deur.

— Logeert er niemand op het oogenblik? vroeg Kjeld onverschillig.

— Neen, Sir. De portier opende de deur en zij traden binnen. De kamer was precies als toen — dezelfde mahoniehouten bedden met lichtblauwen hemel en dezelfde groote toiletspiegel met gele kanten.

Ik zie — begon Kjeld, maar hield toen plotseling op. Hij zag het kleine zwartje 's morgens wakker worden met den glans van den lichtblauwen bedhemel over haar frisch, jong gezichtje... Hij zag haar voor den toiletspiegel zitten met het lange haar over de schouders en hoorde zichzelf haar schertsend „de vrouw der zee" noemen. Hij kreeg een zoo oneindig, diep verlangen naar dat wat voorbij was en nooit meer terug zou komen, dat het was of hij op hetzelfde oogenblik uit het tegenwoordige werd weggerukt. Hij vergat volmaakt waar hij was.

De portier werd ongeduldig en rammelde met de sleutels. — Denkt u de kamer te nemen? vroeg hij toen op nonchalanten toon — en toen Kjeld niet antwoordde, herhaalde hij het nog onbeschaamder.

Kjeld schrikte op en bracht zijn hand naar zijn hoofd.

— Ik zal u vanavond schrijven, zeide hij en sloop langzaam de trappen af.

Maar hij kwam nooit meer in die straat. Instinctmatig schuwde hij alles wat hem aan *toen* herinnerde.

Daarentegen zocht hij den volgenden dag de plaats op, waar hij vier jaar geleden de straatteekenaar had zien liggen, maar vond die verlaten. Hij informeerde eens bij een politie-agent.

De man was twee maanden geleden gestorven, zeide hij, en tot nu toe was er geen nieuw aanzoek om de plaats geweest.

Kjeld nam een stuk rood krijt uit zijn zak en zeide, dat hij er over dacht, die plaats in te nemen.

De agent glimlachte ongeloovig. Hij keek eens naar de jas van Kjeld, die van het fijnste laken was. — Dat gaat niet, zeide hij. — U schertst natuurlijk.

In plaats van te antwoorden wierp Kjeld

zich op de steenen en teekende in nog geen twee minuten het binnenplein van de Tower en het St.-James'-palace. — Zou het gaan? zeide hij, terwijl hij den agent aankeek, die met de handen op den rug, stom van verbazing stond toe te kijken.

— Mijnheer, zeide hij, — u bent een vreemdeling. Waarom schildert u geen schilderijen? U zoudt er rijk door worden, in plaats van hier op den openbaren weg te gaan liggen teekenen? Bent u misschien óók kleurenblind, zooals de man, die gestorven is?

Kjeld knikte. — Ja, zeide hij — tot een zekere hoogte ben ik het ook. Ik ben blind voor de gloeiende kleuren van Leven en Licht — ik kan niet meer zien, wat men den gouden weerschijn van hoop en jeugd noemt.

De agent antwoordde niet — hij begreep niet wat de vreemdeling meende, want Kjeld zeide het meeste in het Deensch. Maar hij besprak Kjeld's zaak den volgenden dag op het politiebureau en toen men aanvoerde, dat het dwaas was een vreemdeling het recht te geven, het ambt van pavement-artist uit te oefenen, antwoordde hij, dat men de geheele wereld door kon zoeken naar iemand, die het zoo goed zou doen als deze Deen.

Een week later bracht hij Kjeld de toestemming der politie en den volgenden dag zag het zwart van menschen, die naar den nieuwen teekenaar wilden kijken. Maar hij stelde ze te leur en bleef weg. Zoolang hij nog een shilling in zijn zak had, trok hij zich schuw terug. Hetgeen hem zoo mooi en vrij geschenen had, in theorie bijna benijdbaar — werd hem in de practijk dadelijk onhoudbaar.

Bij de gedachte alleen reeds, dat de menschen hem met nieuwsgierige blikken aan zouden staren terwijl hij schilderde, kromp hij in elkaar. Hij wachtte dan ook zes dagen en zes nachten voor hij laat op den namiddag, toen het al donker begon te worden, zich naar de plaats begaf en zich op de steenen neerwierp met een stuk rood krijt in de hand en met den hoed zoo diep mogelijk op het voorhoofd.

Hij bleef even heel stil zitten, verborg het gezicht tusschen de handen en vergat langzamerhand geheel waar hij was.

De gedachte reeds, dat hij werken moest, maakte hem duizelig!

Het was weldra twee en een half jaar geleden, dat hij een penseel in de hand hield. Nu werd hij door indrukken overweldigd. Het was of zij

onder zijn vingers begonnen te leven. Hij bukte en begon te teekenen.

De madonna met het kind teekende hij met groote, scherpe omtrekken. Eerst was het aan de Sixtynsche Madonna dat hij dacht, maar toen vergat hij haar — alleen het fladderend kleed was het hare — want de trekken der Madonna waren die van zijn vrouw en het kind was een getrouwe kopie van het kleine, fijne gezichtje, dat te vergaan lag in de kist, die hij overal medevoerde.

Hij meende dat moeder en kind beiden begonnen te leven, terwijl hij ze teekende — en hij begon er haastig, in afgebroken zinnetjes mee te spreken.

— Zwartje! zeide hij. Klein zwartje, ben je ooit zoo gelukkig geweest als nu, dat je het kind op je armen hebt? Laten ze er maar lang over praten, dat het geluk overal te vinden is — als men er goed over denkt, vindt een vrouw het toch slechts in twee kinderlipjes, die zich op de hare drukken. Wat ben je nu gelukkig Suss — en wat ben je trotsch! Je draagt een koninkrijk op de armen! En jij dan, mijn zoon — mijn heerlijk kind! Jij was het niet, dien ik in een lijkkleed hulde en dien ik in de aarde nederliet en weer opgroef — jij bent gezond,

vroolijk, warm en levend. O, wat strek je je armpjes naar de zon uit! Maar de zon is onder gegaan, zie je dat wel. Wacht ik zal dadelijk... dadelijk...

Toen zonk hij uitgeput op den eenen arm neer en keek daarbij toevallig op.

Hij was omringd door een groote menschenmassa, die allemaal stonden te kijken.

Hij had ze niet hooren komen en hij verborg verschrikt het gelaat in de mouwen van zijn jas. Hij trok zich in zichzelf terug als een gewond dier en verborg zich voor al die menschen. Een salvo van lachen antwoordde hem. — Hij sprong woedend op. — Wie lachte er? vroeg hij dreigend.

Een opgeschoten slagersjongen met de handen diep in zijn zakken, antwoordde: — Je zou liever moeten vragen wie er *niet* lachte! Ik wil je anders wel zeggen, dat *ik* het was, want ik lach nog!

Kjeld vloog op hem af — een oogenblik was het of hij hem wilde afranselen, maar toen wierp hij het hoofd achterover en zond den jongen een hoonenden blik toe. — Je zult iets hebben om te lachen, zeide hij, — wacht maar!

En in een oogenblik had hij de eerste schets uitgeveegd en een andere geteekend — een

karikatuur van den jongen met zijn ondeugende gezicht en zijn handen in zijn zak.

De menschen klapten als razenden en hij begreep, dat hij nu kon doen wat hij wilde. — Nu zien we, dat je een echte straatteekenaar bent, zeiden zij. — Dat soort teekeningen willen we hebben.

En hij teekende — het eene portret na het andere, hij koos zijn modellen uit het volk, dat hem gapend stond aan te staren, dan de een, dan de ander. Zijn opvatting werd scherp, de uitvoering er van bijna boosaardig. Het eene karikatuur volgde het andere op — en langzamerhand bleven de menschen weg — zij verdwenen door zijstraaten, of slopen een winkel in uit angst zelf het mikpunt van amusement te worden. Op het laatst bleef hij alleen op het trottoir achter en stond slechts de politieagent toe te kijken. — Je maakt goede zaken, zeide hij met een welwillenden glimlach. — Kijk er eens een pennies om je heen gestrooid liggen.

Kjeld keek eens vluchtig om en zag nu eerst, dat de steenen vol koperstukken lagen — maar het viel hem niet in om ze op te rapen. In plaats daarvan stond hij op, vermorzelde de rest van zijn stuk krijt met zijn hiel en lachte luid.

De agent zag hem verbaasd aan. — Waarom lach je? vroeg hij.

Kjeld pakte hem bij de schouders. — Omdat alles zoo komiek is! zeide hij. — Zoo uitbundig komiek! Mijn heele leven is een karikatuur — en nu is mijn kunst het ook geworden. Ik begon met Madonna's te schilderen — en ik eindig met karikaturen te teekenen!

Hij knoopte zijn jas hoog toe, alsof hij het koud had. Toen keek hij even rond en zeide goedenavond.

— Wacht, riep de agent, je vergeet je geld!

Kjeld draaide even het hoofd om zonder te blijven stilstaan. — Dat kan wel tot morgen blijven liggen, riep hij en was het volgende oogenblik om den hoek van een straat verdwenen.

De agent keek hem hoofdschuddend na. — Dat grapje zal hem gauw vervelen, mompelde hij. — Morgen is er geen penny meer te vinden. Als hij leven wil, zal hij wel eens moeten leeren bukken!

Kjeld liep de straten door. Hij lette niet op de namen — hij keek niet hoe de menschen, die hij tegen kwam er uitzagen — hij liep slechts door tot hij bij de Thames kwam. Daar bleef hij, half achter den steiger van een brug

verscholen, staan en keek in het donkere, modderige water.

Het lokte hem aan, het trok hem naar zich toe — het was of het riep.

— Strijd! Strijd! klonk het in de groote wereldstad achter hem. — Vrede! Vrede! Vergetelheid! Vergetelheid! zuchtte het uit het diepe, zwarte water. — En „hereeniging met hen die vooruit gingen," glimlachte de straal van het lantaarnlicht, dat er in een breede streep glinsterend over heen gleed.

Kjeld had zich dikwijls eenzaam gevoeld. Hij herinnerde zich hoe hij reeds in zijn jeugd gedurende lange avonden met de pijp in zijn mond de kamer op en neer geloopen had en Schubert's „Der Wanderer" gezongen had, altijd weer.

Hij herinnerde zich ook, hoe hij zich in zijn kortstondig huwelijksgeluk te midden van vreugde plotseling eenzaam voelen kon. En hij herinnerde zich de nachten in het ziekenhuis — die lange, lange lijdensnachten, waarin zijn ziel onder den vreeselijken druk der eenzaamheid het uitgekermd had. Maar nooit in zijn leven had hij zich zoo oneindig eenzaam gevoeld als dezen avond. Hij werd door een nameloos verlangen naar vrouw en kind overvallen. Het

was of hij ze tot iederen prijs zien moest — met hen spreken moest!

Suss was voor hem verloren, dat wist hij immers — maar de jongen — die was nog van hem!

En als hij stierf, zou zijn ziel wel bij die van zijn jongen komen.

Onwillekeurig ging hij dichter naar den rand van het water, stond weldra op het uiterste kantje — gereed om te springen.

Toen doorkruiste hem plotseling de gedachte: — Als je nu eens niet komt waar je jongen is, omdat je jezelf het leven beneemt — dan ben je eenzaam in aller eeuwigheid!

En hij kromp in elkaar bij het denkbeeld alleen.

Toen trok hij langzaam zijn voet terug. Hij was koud tot zijn lippen toe en moest al zijn wilskracht bij elkaar roepen, om zijn voet niet weer neer te zetten. Maar de gedachte aan de eeuwige eenzaamheid hield hem tegen. En hij beloofde zichzelf, dat hij niet sterven zou, ook al was het moeilijk om te leven — want het Leven is moeilijk als men trouw is!

De volgende dagen dwong de honger hem het geld te gebruiken, dat de voorbijgangers

hem toewierpen — maar hij wachtte altijd met het op te rapen tot het donker was. Als hij dan het oogenblik gekomen zag, dat niemand hem bespiedde, wierp hij zich haastig over de steenen om het geld bij elkaar te schrapen. Dan verdween hij in den dichtstbijzijnden kelder om het voedsel naar binnen te krijgen, waar hij den geheelen dag naar gehongerd had.

Gebeurde het, dat er geld genoeg was om tweemaal te eten, dan bleef hij den volgenden dag thuis en genoot als een koning van zijn vrijheid.

Dan zat hij op de kist, die het lijkje van zijn kleinen jongen inhield en dichtte zijn levenssprookje — een mooi, rijk geschakeerd sprookje was het — een warm, stralend gedicht — een levensloop, verlicht door veel zon en verduisterd door diepe schaduwen.

Alles wat hij zelf niet bereikt had, bereikte zijn zoon. Iedere Liefde-Lentedag, dien hij niet gehad had, werd met rente op rente het deel van zijn zoon.

Hij herleefde door zijn overwinning — hij verhief zich door zijn geluk.

Hij volgde hem op school, waar hij altijd de eerste van zijn klasse was — en zijn hart zwol op van trots, toen de rector zijn zoon de prijs

voor vlijt uitreikte. Hij volgde hem gedurende zijn admissie-examen voor de Universiteit, waar hij natuurlijk de beste cijfers kreeg — en naar het eerste bal, waar „zij" hem jong, frisch en schoon tegemoet danste, zij — die hem haar grootste rijkdom gaf: *zichzelven* geheel en al! Toen volgde hij hen beiden in hun samenleven en verheugde er zich over, dat hun geluk bij den dag grooter werd! Hij was bij het huwelijk tegenwoordig, dat ergens achteraf voltrokken werd, ver weg van alle nieuwsgierige menschenoogen.

En hij sprak ze met gedempte stem toe.

Hij smeekte hen om gelukkig samen te zijn — iederen dag, dien zij samen doorbrachten, gelukkiger. Hij zeide, dat hij wel wist, dat zij in veel verschillend waren, maar hij smeekte hen het te blijven, want juist daarin lag ontwikkeling. Hij wist wel, dat de Liefde hen op het laatst op elkaar zou doen gelijken.

Hij hoopte, dat zij nooit den dag beleven zouden, dat iets, wat zij hadden zien groeien, verleppen zou. Maar eerst en vooral hoopte hij, dat zij trouw zouden zijn.

En hij was blij toen hij zag, hoe zij elkander toeknikten en hoe zij er bij glimlachten: — alsof zij niet trouw zouden zijn! Maar het

allergelukkigst was hij en zelfs wel een beetje trotsch, toen hij zijn kleinkind in de armen hield, hem suste en wiegde en met de teederste liefdenaampjes overlaadde.

Hij kon zich zoo geheel in zijn droom verdiepen, dat hij de kleine kinderarmpjes om zijn hals voelde evenals de warmte van het fijne lichaampje, dat zich dicht tegen hem aandrukte. — Maar dan ontwaakte hij soms plotseling met een vreeselijke koude rilling en dan overviel de eenzaamheid hem met dubbele kracht.

En dan barstte hij in tranen uit met het hoofd op het kleine kistje, dat al zijn droomen inhield. —

Kjeld was vroeg in het voorjaar in Londen aangekomen. Regen en sneeuw hadden hem slechts weinige dagen het werken verhinderd. Was de wind den éénen dag bijtend koud, den volgenden scheen de zon op de steenen, waar hij lag — en bespotte al degenen, die Londen de stad van mist noemden.

Maar nu was het najaar — de dagen werden korter en de avonden langer. De stormwind suisde door de straten — en de regen droop van de daken.

Veertien dagen lang was Kjeld aan zijn zolderkamertje gebonden geweest; de straten waren drijfnat, het gaf niet of hij er al op uit ging.

De vijf shilling, die hij van zijn vorige week werken over had, had hij uitgegeven en drie dagen lang had hij reeds honger geleden.

Bedelen wilde hij niet. Nooit had hij zijn hand voor een enkele penny uitgestoken.

Rusteloos had hij doorgewerkt, het eene beeld

na het andere geteekend en het geld, dat men er hem voor aanbood, aangenomen, even vanzelf sprekend als dat men het entréegeld voor een tentoonstelling zou aannemen.

Tot nu toe had hij geen gebrek geleden — maar hij had geen rekenschap gehouden met het najaar, het najaar, dat in Londen erger is dan de winter. Nu was het daar — en begon het reeds met hem te laten verhongeren.

In het begin deed hij, alsof hij het niet merkte. Maar er is niets, dat iemand zoo neerslaat en temt als honger.

Ontelbare malen stond hij 's nachts op om het venster te openen en te voelen of het nog regende. Menigmaal ging hij overdag naar bed, omdat hij het koud had. Eén oogenblik dacht hij er over aan zijn zuster te schrijven — maar het volgende wist hij, dat dit den laatsten uitweg wezen zou, dien hij zou kiezen. Toen dacht hij er over linnen en kleuren op afbetaling te koopen en weer te gaan schilderen, om dan zijn schilderijen onder de hand te verkoopen — maar ook dat denkbeeld verwierp hij dadelijk. — Wie zou een schilderij willen hebben waar de kleuren in gestorven zijn? zeide hij bitter in zichzelf. — De mijne zullen nooit meer kunnen leven.

Eindelijk scheen de zon weer op een zekeren dag en toen sleepte hij zich uitgeput naar zijn oude plaats. Het krijt beefde in zijn hand toen hij beginnen zou — maar toen lachte hij ironisch — en met dien snijdenden humor tot basis, teekende hij een allereigenaardigste schets.

Het was een in lompen gehulde gedaante met een kroon op het hoofd en een scepter in de hand, met smeekend uitgestrekte handen, maar met een gebiedenden, aanmatigenden trek op het gezicht.

De menschen bleven staan en spraken er over.

Eén van de toeschouwers geraakte er zoo over in geestdrift, dat hij hem een sixpence toewierp, die vlak voor Kjeld's voeten neerviel.

En zoo hongerig was Kjeld, dat hij het geld dadelijk opraapte en er zich een weg mee door het volk baande, om er brood voor te koopen.

Een jonge man met een sierlijk gekrulde snor, die hem langen tijd had staan gadeslaan, lag achter hem de hand op zijn schouder en zeide:

— Het is zonde, u verknoeit uw talent op die manier. Ik zal u een vaste plaats aan een humoristisch blaadje geven. Dat neemt u zeker wel met beide handen aan?

Kjeld bekeek hem een oogenblik van top

tot teen. — Mag ik met antwoorden wachten tot ik gegeten heb? zeide hij.

Het jonge mensch knikte glimlachend. — Ik mag misschien wel meegaan, zeide hij.

Kjeld antwoordde niet. Als een zinnelooze vloog hij de straat over naar het dichtstbijzijnde café en de wijze, waarop hij op een biefstuk aanviel, toonde voldoende, hoe uitgehongerd hij was. Toen bestelde hij een paar stukken brood en een kroes bier.

Eerst toen alles verslonden was en hij zijn koude bloed weer warm door de aderen voelde vloeien, hief hij de oogen van zijn bord op en keek de zaal eens rond.

De jonge gentleman met zijn eeuwigen glimlach zat in een afwachtende houding vlak over hem. Terwijl hij naar de teekeningen stond te kijken, had hij gemeend Kjeld een zeer bescheiden, maar toch een eenigszins fatsoenlijke som voor zijn werk aan te bieden. Maar toen hij hem had zien eten, was hij tot het resultaat gekomen, dat hij wel met de helft volstaan kon, misschien zelfs wel met een vierde — want een mensch, dat zóó uitgehongerd was, moest gemakkelijk te koopen zijn.

Hij ging dus met een zwak, gemoedelijk glimlachje op een stoel naast Kjeld zitten en begon:

— Nu u gegeten heeft, zult u mij misschien toestaan op mijn voorslag terug te komen. Ik bied u dus een plaats aan mijn humoristisch blad. De verdienste is natuurlijk niet zeer groot, maar toch zeker altijd grooter dan...

— Pardon, Sir! viel Kjeld hem in de rede, terwijl hij de hand op zijn arm legde. — Eischt u een bestemd aantal werkuren — met andere woorden — is het fabriekswerk?

— Ja.

— Dan geef ik de plaats op.

Het jonge mensch zat als versteend en schraapte een paar maal verlegen zijn keel — maar zeide toen plotseling met vriendelijke stem: — Niets zal ons natuurlijk verhinderen uw loon te vergrooten, als we over u tevreden zijn. —

Kjeld stond op, keerde hem den rug toe en zeide:

— Sir, mijn vrijheid is niet te betalen.

Toen werd de vriendelijke gentleman plotseling boos.

— Ben je gek vent? zeide hij. — Weet je wel wat het is dat je afwijst?

Kjeld knikte — droog en kalm — en er kwam ook een glimlachje over zijn lippen, toen hij antwoordde: — Zeker, Sir. Daarom verzocht ik u eerst te mogen eten, want als ik honger gehad

had, zou ik den moed gemist hebben, neen te zeggen — maar nu had ik dien. Laten we het zaakje dus maar vergeten. U zult wel een ander vinden, dien u met meer geluk voor weinig geld krijgen kunt — iemand die zijn vrijheid minder liefheeft dan ik. Goodbye Sir, dank voor uw aanbod.

Hij nam zijn hoed en ging heen — maar de gentleman, die woedend was omdat hij afgeslagen was en nog woedender, omdat hij doorzien was, liep hem na. — U zoudt wel doen met u te bedenken voor het te laat is, zeide hij, terwijl hij Kjeld's kleeren met onbeschaamde blikken monsterde. — Het is toch altijd beter zijn geld aan een blad te verdienen, dan het op straat te bedelen.

Kjeld greep hem stevig bij zijn kraag. — Ik bedel nooit, zeide hij — dat verzoek ik u wel op te merken. De menschen die naar mijn teekeningen hebben gekeken, geven me een paar pennies voor het amusement, dat ik hun verschafte — precies zooals zij een shilling vóor een tentoonstelling geven — dat is al.

Ik weet, dat ik menigmaal honger zal lijden — maar ik weet ook, dat er geen schilder in de heele wereld is, die vrijer is dan ik. Vergeet dat niet, Sir!

En hij liet hem zoo plotseling los, dat de gentleman achteruit tuimelde — en stak toen trotsch als een koning de straat over. Zijn jas was veel te wijd voor zijn magere gestalte en zijn voeten sloften in veel te groote schoenen — zijn schouders waren licht gebogen — maar het hoofd! Hemel! Wat hield hij trots het hoofd omhoog!

De volgende week scheen de zon. Kjeld verdiende iederen dag meer dan hij noodig had om genoeg te eten. Maar toch was hij droefgeestig en zijn gevoel van eenzaamheid, werd soms pijnlijk sterk. Voor iedere shilling, die hij besparen kon, kocht hij boeken — want de avonden had hij aan zich. Als hij in zijn klein dakkamertje zat met een boek in de hand en een grog van thee en cognac vóór zich, kon hij een oogenblik vergeten hoe eenzaam hij was.

Het waren voornamelijk wetenschappelijke boeken, die hij las — over Psychologie en Esthetiek en over de Geschiedenis der Nieuwe Filosofie en over de Oplossing van de Sociale Vraagstukken.

Op en top idealist als hij was, greep hij vol

ijver naar het meest abstracte, naar het meest paradoxale. Daarom was er ook niemand onder de weinige menschen, die hij sprak, die hem begreep.

Onze tijd is een practische tijd — idealisten kunnen er geen plaats vinden. Als men in het algemeen vraagt wat men van dat soort menschen vindt, zal men meestal antwoorden: — Die zijn niet normaal.

En tot zekeren hoogte heeft men gelijk.

In onzen door en door practischen tijd is idealisme werkelijk onder een zekeren vorm krankzinnigheid.

Kjeld ontmoette op een zekeren dag zijn hospes, de kleermaker Morton, op de trappen. Hij bleef staan, schraapte zijn keel en vroeg of het waar was, dat men hem een plaats aan een humoristisch blad had aangeboden — zoo ja, dan was hij zoo vrij te feliciteeren.

Kjeld nam zijn dikke hand in de zijne en zeide: — Ik dank — voor den humor.

De hospes keek hem met open mond aan en liep verder de trap af.

— Maar wat bedoelde u eigenlijk, riep Kjeld hem achterna.

— Ik bedoelde, zeide Mr. Morton, terwijl hij nog eens verlegen zijn keel schraapte. — Hm!

Ik bedoelde — dat het me ook plezier deed — vanwege de huishuur.

Denzelfden avond klopte Kjeld aan de deur van zijn hospes en zeide: — Pardon, maar ik wilde u alleen maar even zeggen, dat als u er over denkt om me de deur uit te zetten, dat u het dan maar dadelijk doen moet, want die plaats aan het humoristische blad zal ik nooit krijgen.

Mr. Morton mompelde iets, dat hij toch meende, dat Kjeld karikaturen teekende — maar hij werd geheel geïmponeerd door de manier, waarop Kjeld het hoofd in den nek wierp en antwoordde: — Zeker, maar dat doe ik slechts om me tegenover het gepeupel te verantwoorden — er zijn namelijk menschen, die niet anders dan dat soort teekeningen genieten kùnnen. Maar anders teeken ik wat mijn hart mij ingeeft. Alles wat ik anders op het doek geschilderd zou hebben, teeken ik nu met krijt op de steenen. Gelooft u misschien niet, dat de teekeningen, die door den voet van den eersten den besten uitgewischt worden, voor mij evenveel waarde hebben als de kostbaarste doeken? Gelooft u niet, dat er evenveel van mijn *ziel* in is — van mijn arme, naakte, mishandelde ziel? Zeker Sir, geloof het maar vrij!

Mr. Morton keek hem aan met blikken, waarin duidelijk te lezen stond, dat hij hem niet begreep en Kjeld wendde zich om. — Ik zou dus graag willen weten, zeide hij aan de deur — of u me dus het huis uitzet?

Mr. Morton hoestte nog eens, hij hoestte en schraapte altijd zijn keel als hij niet goed wist wat hij doen zou.

— Dat is volstrekt mijn bedoeling niet, zeide hij. — U bent een fatsoenlijk mensch en ik ben gesteld op stille huurders. Ik bedoelde alleen maar — dat als de verdiensten grooter werden — dat er dan ook wat meer huur betaald kon worden.

Kjeld vatte Mr. Morton's dikke hand die voor hem op de tafel lag en zeide:

— Ik waardeer u om uw vriendelijke openhartigheid... Maar u moet nooit op grooter verdiensten wachten, want die zullen nooit komen.

Mr. Morton keek hem met een afkeurenden blik na en noemde hem sinds dien dag nooit anders dan: The foolish Dane!

„Daily News! — Daily News!"

Het was een vochtig-koude najaarsdag.

De wind blies om de hoeken der straten en de zon had geen kracht om warmte te geven.

Kjeld lag op de steenen en rilde van kou — zijn dunne jas beschutte hem slechts weinig.

Maar hij dacht niet aan de kou, terwijl hij daar lag met de beenen onder zich opgetrokken en het hoofd gebukt.

Hij dacht aan de bittere teleurstellingen, die het Leven hem gebracht had en die zijn natuur niet bij machte was te overwinnen, maar waaraan die zich slechts onttrekken kon — dáár, waar niemand zijn nederlaag zag.

Toen raakte een klein, dun handje plotseling zijn schouder aan en vroeg een kinderstemmetje met volle overtuiging:

— Kijk eens, Sir! Is het geen schatje?

Kjeld keek op en voor hem stond een kleine krantenjongen, die onder den eenen arm een groot pak „Daily News" had en onder den

anderen een klein, jong hondje, dat voortdurend zijn hals, ooren en aangezicht likte.

— Is het geen schatje? herhaalde de jongen opgewonden.

— Hoort u het wel? U mòet zeggen, dat u hem mooi vindt.

Kjeld lachte en hief zich halverwege op zijn elleboog op. — Zeker is hij mooi, zeide hij. — Waar heb je dat vandaan?

— Sst! zeide de jongen, terwijl hij een schuwen blik om zich heen wierp. — Ik stal het van een dokter die het voor proeven gebruiken wou. Ik hoorde wat hij aan de vrouw zeide, waarvan hij 't kocht. Hij nam het mee aan een touwtje, maar onderweg ontmoette hij een anderen gentleman, dien hij kende en terwijl hij stilstond om zijn cigaar bij hem aan te steken, liet hij het touwtje een oogenblik los en — wip, daar vloog de hond er van door. En toen verborg ik me even met het diertje in een donkere poort. Maar ziet u, nu wou ik u vragen of u hem niet voor een penny van mij koopen wil — dan kan niemand ontkennen, dat het uw eigendom is en dan mag ik hem wel iederen dag komen zien, nietwaar? — En u weet natuurlijk niet van wien u hem gekocht heeft, dat is u vergeten als men er u

naar vraagt — dan weet u alleen maar dat de hond uw wettig eigendom is. — Toe zeg maar ja, Sir. Toe, zeg ja!

Kjeld hoorde slechts de helft van hetgeen de jongen zeide, maar hij verslond hem met de oogen, zooals hij daar stond en met glinsterende oogen zijn protégé opdrong — terwijl de staart van het hondje in voortdurende beweging was en het diertje nog steeds de wangen van den jongen likte.

Hij zou geen schilder hebben moeten zijn als dit beeld hem niet dadelijk de oogen streelde. Hij stond nu geheel overeind. — Wat wou je, dat ik met den hond zou doen? zeide hij langzaam en zonder zijn oogen van het groepje af te houden.

— Hem houden, zeide de jongen beslist, terwijl hij het weerlooze dier voor zijn voeten legde.

Kjeld wierp er een vluchtigen blik op. — Heeft het geen thuis? vroeg hij toen.

— Neen, Sir.

— Dan kan hij blijven. Ik heb zelf ook geen thuis. En als ik brood heb schiet er voor hem wel een korstje over.

De jongen sprong van vreugde in de lucht, draaide als een tol op zijn hakken rond en

wilde een hoek van de straat indraaien, toen Kjeld hem tegenhield. — Wacht een beetje, zeide hij. Je vergeet de penny, waarvoor ik den hond kocht. Hier is die. Denk er om, dat die van beteekenis is, want die maakt mij tot wettigen eigenaar van den hond. — Nou, vergeet niet morgen eens naar ons te kijken, hoor! —

De krantenjongen zwaaide met zijn muts, floot eens triomfantelijk op zijn vingers en drentelde toen verder onder het roepen van — Daily News! Daily News!

Kjeld keek hem glimlachend na. Hij was het echte type van een „newsboy", zooals men ze slechts in Londen vindt — kinderlijk en sluw tegelijk — naïef en ervaren — beslist tot het overdreven toe en verschrikkelijk opdringend — maar tegelijkertijd beleefd en gentlemanlike.

Kjeld ging naar zijn oude plaats terug en staarde den jongen na tot het geluid van zijn vlugge voetstappen op de steenen zich verloor — en toen schrok hij plotseling op door de aanraking van iets warms en zachts. Hij had tot hiertoe geen notitie genomen van het jonge hondje, maar nu voelde hij het dier tegen zich aankruipen en met zijn kleine, koude snuitje,

een plaats tusschen zijn beenen zoeken. Hij deed zijn jas los, dan had het meer ruimte. Alleen het gevoel, dat iets levends van hem afhankelijk was, deed hem reeds goed en hij durfde nauwelijks ademen, toen de hond op zijn borst kroop en daar in slaap viel met zijn snuit onder Kjeld's arm en het tipje van zijn staart door de knoopsgaten van zijn jas.

Hij bleef onbeweeglijk liggen tot het dier gerust sliep — toen stond hij op met het bijna plechtige gevoel iets te verzorgen te hebben, deed het krijt in zijn zak en ging langzaam naar huis. Hij zette het hondje voorzichtig op de mat, stak de lamp aan en liet het gordijn neer. Toen keerde hij zich om en keek eens naar zijn gast. Het dier was verschrikt en verschool zich dadelijk achter een stoel, maar toen hij het met liefkoozende woordjes lokte, kwam het met jeugdige, grappige beweginkjes naar hem toe. Eerst hield het den kop op zij en begon met onweerstaanbare gewichtigheid te blaffen — toen kwispelde het vleiend met zijn staart — toen schoof het op den rug over den grond en legde een zwaar, bengelend pootje op Kjeld's knie — daarna begon het met de veters van diens laarzen te spelen en op het laatst sprong het de kamer door alsof het er minstens

honderd jaar reeds alleenheerscher geweest was.

Kjeld zat op een stoel bij het raam het dier met de grootste belangstelling gade te slaan.

Hij zag dat het dikke witte vel, dat zoo ruim om het lichaam zat, het dier slechts den schijn gaf van er zoo goed doorvoed uit te zien, want van achteren kwamen de knokkels te zien — en aan de gulzige manier, waarop het een paar broodkorsten in stukken trok, herkende hij het kind van arme ouders.

Hij had slechts een gerookte haring en een stuk Fransch brood tot avondeten, maar hij deelde alles met den hond — en de eerstvolgende dagen ijverde hij zoo voor zijn opvoeding, dat men daaruit reeds zien kon, hoe hij hongerde naar het samenleven met een levend wezen. Hij wandelde lange einden om het dier wat beweging te geven — en als zij den krantenjongen tegen kwamen, kende hun vreugde geen grenzen!

De jongen interesseerde hem bizonder. Hij overschaduwde voor een oogenblik het beeld van den kleinen doode. Zijn scherp, slim gezicht met de gedecideerde, bruine oogen en dien vroolijken glimlach, drong tusschen droom en werkelijkheid door als een gezonde slaap tus-

schen de ziekelijke voorstellingen van een slapeloozen nacht. Niet dat hij zijn zoon vergat, of hem op de tweede plaats zette — dat zou tegen zijn natuur geweest zijn — maar de jongen was niet langer het kleine beetje stof, dat in het kistje lag, dat hij overal meesleepte — maar de jongen was om hem heen waar hij ook was — veel vrijer dan hij zelf — veel losser van alles.

Zijn jongen lachte hem in een zonnestraal toe — voor hem weende hij door een regenboog — zijn jongen fluisterde tegen hem in een vriendelijk woord van een voorbijganger — ja af en toe nam hij zelfs het krijt tusschen zijn kleine, teere vingers en teekende voor hem — en dan regende het pennies om hem heen, af en toe was er zelfs weleens een shilling bij.

— Mijn jongen is niet dood, dacht Kjeld. Zooiets onmogelijks kon niet gebeuren, een ziel kon niet dood gaan. Die lachte om het stof evenals wij bij het ontwaken lachen om een onmogelijke droom — maar toch lachen zonder spotten, omdat wij voelen, dat wij er toch zeer nauw aan verbonden zijn.

Op dezelfde wijze, meende hij, voelt de ziel zich verbonden aan het stof dat vergaat.

Als hij op de steenen lag en de vlugge voet-

stappen van den krantenjongen achter zich hoorde — hij herkende zijn manier van loopen altijd — dan werd hij vroolijk door de gedachte, dat het zijn jongen was, die daar kwam aanloopen. Maar tegelijkertijd wist hij, dat zijn jongen ver weg van hem was en er was geen liedje, dat hij zoo dikwijls neuriede als dit:

„Warte nur
„warte nur
balde ruhest du auch."

Maar niettegenstaande dit, was hij altijd blij als de jongen naar den hond kwam kijken. — Jij hebt een goed karakter, zeide hij tegen hem — want je bent trouw. Hoeveel kwaad je ook in de wereld doen moogt — je zult nooit trouweloos worden.

En trotsch als een koning wierp de jongen het hoofd naar achteren.

Eens fluisterde hij Kjeld in het oor: — De hond moet Lion heeten, want dat is de mooiste naam dien ik ken. En daarop vloog hij weg.

Kjeld keek hem glimlachend na. — Lion! zeide hij, terwijl hij den hond naar zich toeriep. — De naam is trotsch genoeg — maar het beroep is gering. Maar toch — wij tweeën zullen lief en leed samen deelen, zoolang wij leven. We zijn beiden de vivisectie ontsnapt

— jou zouden ze gepijnigd hebben, lid voor lid, tot je lichaam onder de pijnen bezweek, mij zouden zij cel voor cel het weefsel van mijn hersens gepijnigd hebben tot ik al het begrip verloren had. — Maar wij hebben ons gered, Lion! We hebben ons gered!

En Lion coquetteerde met zijn schuine oogen, zwaaide met zijn muisgrauwen staart en lachte met zijn scherpe, witte tanden. Ja, hij werd zelfs zoo uitgelaten, dat hij het stuk krijt van Kjeld wegsnapte en het in de hoogte wierp. Kjeld lachte hardop toen hij het zag. — Jij begrijpt de situatie goed, zeide hij. — Wij kaatsen met het beste wat we bezitten — jij met het leven, ik met mijn kunst. En toch kunnen we niet anders doen — we kunnen het gevoel, dat we iets op het spel zetten, niet missen....

„Outside the door — —"

In de eerste dagen van December werd er in Londen een schilderijen-tentoonstelling geopend van jonge kunstenaars, die zich bij elkaar aangesloten hadden en die een succes hadden, dat dadelijk de aandacht der couranten trok.

De volgende weken werd de tentoonstelling door duizende en duizende kunstliefhebbers bezocht. Kjeld liep drie dagen voor den ingang heen en weer zonder binnen te durven gaan. Het was alsof hij voelde, dat hij een eind aan zijn leven zou maken als hij er binnen ging en tegelijkertijd trok de tentoonstelling hem met een geweldige macht aan. Hij was als de mot, die zich in de vlammen werpt en slechts een oogenblik uitrust als zijn vleugels verbrand zijn, om dan het doodsspelletje weer aan te vangen.

Van den vroegen morgen af liep hij voor den ingang heen en weer — zijn voetstappen

werden hoe langer hoe langzamer — hoe langer hoe vermoeider.

De hond liep met gebogen kop achter hem aan — gisteren liep hij snuivend en met den kwispelenden staart omhoog — heden maakte de honger hem loom.

Hij stelde zich tevreden met een paar maal zijn snuit tegen den stok van zijn meester te duwen en dan lang en diep te snuiven.

Kjeld lette niet op het dier. Hij bleef voor den ingang heen en weer loopen. Maar plotseling bleef hij voor den hond staan en zeide, terwijl hij naar de steenen trap van het gebouw wees: — Ga liggen. Jij en ik zijn er immers aan gewend ons leven te wagen. Misschien word ik doodgeslagen als ik binnen ga — en misschien word jij gestolen, terwijl ik weg ben — maar we wagen het toch maar, vriendje! Want we hebben toch geen rust — voor we het beproefd hebben.

De hond ging gehoorzaam op de trap liggen — met den kop tusschen zijn voorpooten — en Kjeld ging naar binnen. Langzaam sloop hij van de eene zaal naar de andere — schuw verborg hij zich in de hoeken.

Maar geen van de kunstkenners zag naar de schilderijen als hij.

Hij zag met den begrijpenden blik van een ingewijde — met de oogen van een ter dood veroordeelde.

Zijn oogen werden steeds helderder — zijn wangen steeds bleeker.

In de eerste zaal werd hij reeds door de kleurenpracht overweldigd. Er was jeugd, frischheid en stoutheid en leven in deze schilderijen — eerst en vooral was er dat vertrouwen op een overwinning in, dat hij altijd gemist had.

Daarom was hij zoo gauw terneer geslagen — daarom was hij zoo gauw vermoeid geweest. Hij kon slechts werken onder de een of andere stimulatie — eerst zijn liefde, toen zijn verdriet — onder teleurstellingen kon hij niet werken, die doodden zijn wil.

Hij had gedacht, dat zijn teekenen op de straatsteenen tot op zekere hoogte kunst was — hij had zijn geweten in slaap gesust door het bewustzijn, dat hij zijn eigenlijk levensdoel voor niets ter wereld had opgegeven.

Maar nu, op dit oogenblik, begreep hij, dat de kunst op het punt stond om in hem te sterven.

Ieder levend schilderij, dat hem tegenlichtte en dat hij met het diepst van zijn kunstenaarsziel in zich opnam, was een nieuwe doodsteek

— een messteek in zijn borst — een stoot aan de wortels van zijn hart.

— Zie, wat kunst is! riepen zij hem toe. — Zie, hoever zij het brengen kunnen die talent en kracht hebben — ja, *kracht* vooral! Want met talent beginnen ze allemaal — maar als de strijd nadert, vallen de krachteloozen en blijven slechts die doorzetten staan!

Hij sloop van den eenen hoek naar den anderen de zalen door en velde in die oogenblikken het oordeel over zijn eigen leven. Onbarmhartig maakte hij zichzelf af — heel langzaam — stukje voor stukje.

Er zijn slechts twee soort menschen — zeide hij tot zichzelf — zij, die onder tegenspoed grooter worden en zij, die er onder bezwijken. De laatsten zouden liever in het geheel niet moeten bestaan.

Hij dacht er niet aan, dat degenen, die een ander tegenspoed bereiden, een grooter verantwoording hebben, dan zij die er onder bezwijken. Hij zocht niet naar en duldde geen verontschuldigingen, met een bijna wellustig gevoel van smart houwde hij op zichzelf los — en toen hij wat later de koude vestibule doorwaggelde en de trap afstrompelde en zag dat Lion weg was, dacht hij slechts: — Men moest

ons maar zoo gauw mogelijk het leven benemen — want we zijn toch beide reeds gestorven!

Maar toen hij een uur later thuis kwam en de hond koud en rillend voor zijn deur vond liggen, was hij zoo blij, dat hij de vuile pootjes om zijn hals sloeg en zijn dikke huid met heete kussen bedekte. Hij gaf hem zijn laatste broodkorst, wreef zijn lichaam warm en legde het dier in een deken gehuld aan het voeteneinde van zijn bed.

Een heel uur liep hij heen en weer om het dier te liefkoozen en toe te dekken. Eén oogenblik legde hij in vergissing de deken over het kleine kistje in den hoek — maar toen schudde hij over zijn eigen dwaasheid het hoofd. — Ik vergeet, dat ik slechts een hond heb om voor te zorgen, zeide hij bitter in zichzelf.

Weinige uren geleden was hij op het punt geweest om normaal te worden. Het blijde leven, dat hem in de gedaante van den vroolijken „newsboy" tegenlachte en de dartele hond, hadden bijna zijn droefgeestigheid verdreven — maar na zijn bezoek aan de tentoonstelling, kwamen de ziekelijke voorstellingen met dubbele kracht terug.

Den volgenden dag werkte hij harder dan ooit te voren. Hij kopieerde schilderijen van

de tentoonstelling — en de menschen waren verbaasd over den uitslag.

— Hoe dikwijls heb je de schilderijen zelf gezien? vroeg een oude heer, die zich over zijn teekeningen stond te verwonderen.

— Slechts ééns, Sir.

— Eens? Dan moet u wel een goed geheugen hebben!

Kjeld keek op. — Ja, zeide hij, — dat heb ik — en dat is mijn ongeluk.

De oude heer liet een shilling voor Kjeld's voeten neervallen en liep door.

Maar Kjeld bleef onbeweeglijk zitten en zag hem na. En dien avond dronk hij voor het eerst meer dan hij verdragen kon. Sinds dat oogenblik kocht hij gaarne wat wijn als hij wat geld over had. Maar hij maakte er nooit misbruik van — hij dronk slechts zooveel, dat er een straaltje zon en een glimpje goud over het treurige leven viel dat hij leidde — dronken was hij nooit.

Ondertusschen knakte het harde buitenleven zijn reeds vroeger zwak gestel en ook zijn zinnen werden steeds zieker.

Het was hem nu niet langer duidelijk, dat er slechts stof lag in het kleine kistje in zijn kamer — op sommige oogenblikken geloofde

hij vast en zeker, dat het zijn levende, kleine jongen was en dan kon hij er onmogelijk van scheiden.

Onder voorwendsel, dat hij dikwijls behoefte had om uit te rusten, verkreeg hij de toestemming van de politie om het kistje in de poort te laten staan, vlak bij de plaats, waar hij altijd lag te teekenen.

Hij zette er Lion bovenop en die week den geheelen dag niet van zijn post af.

En ieder minuutje dat hij vrij had, ging hij met hen praten. — Het is goed, dat jullie met je tweeën bent, zeide hij, — dan kunnen jullie elkaar gezelschap houden. Wat zouden jullie anders doen?

En hij streek met zijn hand over het stugge haar van den hond.

— Wat zit er in die kist? vroeg de krantenjongen eens toen hij er Kjeld over heengebogen zag staan. — Lion houdt er de wacht over alsof er goud in zit!

En Kjeld knikte.

— Het is ook goud, zeide hij, — „it is gold of my heart....”

„Ueber allen Gipfeln ist Ruh —"

Het was de eerste week van December. Het had een paar dagen gesneeuwd en Kjeld had dientengevolge niet kunnen werken. Nu was het weer droog en nestelde hij zich weer op zijn oude plaats.

In een huis aan den overkant zag hij altijd een klein meisje aan het venster staan. Zij was mager en bleek — had hooge schouders en kleine, tengere, doorschijnende handen.

Een zwarte kat maakte allerlei sprongen op haar rug en wreef liefkoozend tegen haar hals, terwijl zij het dier met haar wang aaide — maar zij speelde er nooit mee. Uren lang zat zij met haar neus tegen het glinsterend venster gedrukt en staarde naar den „pavement-artist" over haar. En hij wendde zoo aan haar gezichtje, dat hij het miste als zij een enkel maal eens wegbleef.

Nu had hij haar in geen twee dagen gezien — maar toen stond zij plotseling in de schemering naast hem, terwijl hij opstond om naar

huis te gaan. Zij raakte zijn jas met haar mager handje aan. — Ik ben het, die daar aan den overkant woont, zeide zij, terwijl zij met haar vingertje naar haar huis wees. — U knikt me iederen dag zoo vriendelijk toe en ik heb al zoolang naar u toe willen komen om uw teekeningen eens goed te zien — maar ik kon niet, want u moet weten, dat ik een gouvernante heb, die op me past. Maar vanavond ben ik met één van de meiden alleen thuis en nu ben ik stilletjes weggeslopen.

Kjeld keek haar medelijdend aan. Hij zag dadelijk, dat zij erge hooge schouders had, zoodat haar fijn kopje op de borst neergezonken scheen.

Met de scherpzinnigheid mismaakten eigen, begreep zij dadelijk zijn gedachten en zeide:

— Ik weet wel, dat ik niet ben als andere kinderen, maar ik kan teekenen en dat kunnen de anderen niet. Kijk eens! En toen haalde zij een dun blad papier uit haar zak, waar zij dieren en vogels op had geteekend.

Kjeld keek er eens naar en zeide, terwijl hij haar aanmoedigend toeknikte: — Dat is lang niet kwaad, je zult het nog eens ver brengen.

Zij bloosde van vreugde en haar gezicht

straalde. — Mag ik iederen dag naar uw teekeningen komen kijken, zeide zij.

— Zooveel als je maar wilt.

Zij zweeg even en zeide toen aarzelend: — U moet weten, dat ik zoo vreeselijk veel van uw hond houd en van den krantenjongen. Hij ziet er zoo grappig uit als hij met de handen in zijn zakken staat te fluiten. Ik heb iederen dag naar u drieën zitten kijken — en toen dacht ik, dat u wel een groote schilder moet zijn, als u zoo mooi kunt teekenen — maar ik begrijp toch nooit, hoe u hier zoo gekomen is, want u gelijkt niets op de andere pavement-artists. En fluisterend voegde zij er bij:

— Toe, zeg me eens hoe u er toe gekomen is?

Kjeld wendde zich van haar af. — Er zijn dingen waar men niet op kan antwoorden, zeide hij toonloos. En plotseling gebruikte hij haar eigen wapen tegenover haar en vroeg: — Zeg mij eens waarom of je ziek bent?

Toen gleed er een wonderlijk — vroegwijze en oneindig-droeve uitdrukking over het kleine kindergezichtje en zij zeide:

— Ik weet niet zeker waarom — maar ik denk er dikwijls over. De kamenier zegt, dat

het komt, omdat Mama mij mee naar een bal nam — en toen is zij met mij gevallen — en toen ben ik zoo geworden. Maar ik begrijp niet hoe men kleine kinderen mee naar een bal neemt, u wel?

Kjeld nam plotseling zijn krijt weer op en teekende door — hij deed alsof hij de vraag niet hoorde. Hij wilde het kind niet zeggen, dat de meid sprak over den tijd, dat zij nog niet bestond. In plaats daarvan vroeg hij of zij broertjes of zusjes had.

Het kleine meisje schudde droevig het hoofd.

— Neen, zeide zij, — ik heb alleen maar een Papa en een Mama en die zijn altijd uit.

Kjeld boog dieper over zijn teekening heen opdat zij zijn gezicht niet zou zien.

Hij vond, dat die enkele woorden meer zeiden dan een levensgeschiedenis in vele banden.

— Ik heb alleen maar een Papa en een Mama en die zijn altijd uit.

Het kleine meisje werd bang voor zijn stilzwijgen — maar zij schraapte toch al haar moed bijeen en legde nog eens haar handje op de mouw van zijn jas.

— De menschen zijn zeker niet goed voor u geweest, zeide zij. Als ik naar u zat te

kijken, moest ik altijd denken, dat u het zeker erg naar heeft gehad.

Kjeld draaide haastig zijn hoofd den anderen kant op. Hij voelde hoe zijn oogen zich met tranen vulden onder den invloed van haar fijn, deelnemend stemmetje — en hij moest zich goed houden.

Maar toen zij met tranen in haar stem fluisterde:

— Nu bent u toch niet boos op me? Waarom zegt u toch niets? was het voorbij met zijn tegenstand. Hij vatte haar beide, kleine handjes en overlaadde ze met kussen.

— Dank je, lief kindje! was al wat hij zeide.

— Hartelijk dank!

Zij vond het een onbevredigend antwoord, maar voelde toch, dat hij haar echt dankbaar voor iets was. En plotseling zeide zij:

— Als u wilt mag u Robby met plezier hebben! Zij keek schuw om zich heen. En toen haalde zij haar lieveling, de zwarte kat, onder den langen, zwarten regenmantel vandaan, die haar tot aan de enkels kwam.

— U mag Robby gerust hebben, herhaalde zij met tranen in de keel — want zij had, als ieder warm-voelend vrouwelijk wezen, behoefte om te troosten.

Maar er was er één, die niet van grapjes hield als het op katten aankwam en dat was Lion. Hij vloog op Robby af of het de duivel in eigen persoon was — en het kleine meisje trok zich angstig terug, terwijl de kat blies en bromde en zijn scherpe nagels uitstak.

Eerst nadat Kjeld den hond bij zijn vel in den nek pakte en hem met een tik van zijn stok tot de orde riep, kroop hij achter zijn meester in elkaar en stelde zich tevreden met Robby zijn scherpe, witte tanden te toonen.

— Dank je wel voor je cadeau, zeide Kjeld vriendelijk. — Maar je ziet wel, dat Lion er niet van weten wil. Hond en kat kunnen samen niet overweg, dat weet je wel.

Het kleine meisje antwoordde niet — maar de tranen liepen haar één voor één over de wangen — de eene was nog niet weggehuild of de andere was er reeds. En toen werd Kjeld nadenkend. Het was iets meer dan een eenvoudige kinderlijke inval, begreep hij.

— Waarom wou je mij je katje geven, zeide hij.

— Omdat, omdat — stamelde zij — omdat ik vond, dat u zoo'n behoefte had aan iets prettigs. En Robby is het liefste dat ik heb. Robby is zoo aanhalig. Als hij zijn roze snoetje

tegen mijn hand wrijft is het alsof alles lichter en warmer wordt. — En u zag er uit, alsof u het zoo koud had.

Kjeld kon van aandoening niet spreken. Hij voelde zich op dit oogenblik zoo oneindig dankbaar tegenover dat arme, kleine, mismaakte menschenkind — dat hem overdag met haar oogjes gevolgd en 's nachts vriendelijk aan hem gedacht had. Hij strekte onwillekeurig de armen naar haar uit als om haar iets te zeggen van al hetgeen hij voelde — maar op hetzelfde oogenblik greep een sterke meidenhand het kind bij de schouders en trok haar vrij onzacht de straat over. De kat liep hen op zachte pootjes na en de deur werd dichtgesmakt. Vijf minuten later zag hij haar met een droevig gezichtje voor het venster verschijnen. Zij zond hem kushandjes toe en poes sprong weer om haar heen. Hij antwoordde door met zijn hoed te zwaaien en met zijn zakdoek te wuiven — hij lichtte zelfs Lion in de hoogte en liet hem met zijn pootjes kushanden maken, wat haar hard aan het lachen maakte en haar van plezier in de magere handjes deed klappen. Maar toen werd het gordijn plotseling neergelaten en zag Kjeld haar niet meer. En den geheelen volgenden dag verwonderde hij er zich over,

waarom het gordijn niet meer opgehaald werd.

Honderd maal keek hij op om te zien of hij het kleine, bleeke gezichtje niet voor het venster zou ontdekken. Hij miste haar hoe langer hoe meer en het neergelaten gordijn werd hem steeds raadselachtiger. Maar een week later kreeg hij de verklaring. Toen kwamen er in het zwart gekleede menschen bij de poort bij elkaar en werd er een klein met bloemen bedekt kistje uitgedragen. Hij werd zoo blij toen hij het zag. — Nu behoeft ze niet langer te staan verlangen om uit te mogen, dacht hij — nu zal ze niet behoeven te zien hoe treurig het Leven is en hoeveel teleurstellingen het brengt! Voor haar komt het eigenlijke Leven eerst na haar dood!

En het was of hij haar arme, kromme rug zag strekken en haar de vleugels naar de uiterste kust zag uitspreiden.

— O, kon ik maar mee! zuchtte het onwillekeurig in hem. — O, kon ik maar mee! Ueber alle Gipfeln ist Ruh — —!

Hij nam stil en diep zijn hoed af toen de kist voorbij reed — toen sprong hij op, floot zijn hond en volgde den stoet. Onderweg ontmoette hij de „newsboy" die liep te fluiten. — Ga mee, zeide hij.

De krantenjongen bleef staan, schoof zijn muts in zijn nek en liep toen met den hond op zijn hielen mee. — Wie brengen ze weg? vroeg hij onverschillig, terwijl hij een vluchtige hoofdbeweging maakte in de richting van de kist.

— Het kleine meisje uit het roode huis, dat ons altijd van het venster toeknikte.

De krantenjongen hield plotseling op met fluiten. — Wat? zeide hij. — Het meisje met de kat? Hij had klaarblijkelijk het meest zijn aandacht aan het dier geschonken.

Kjeld knikte en vatte hem bij de hand. — Wij drieën zullen haar volgen, zeide hij — want zij was de eenige in de groote stad, die van ons hield.

Er sprak zooveel innigheid uit Kjeld's stem, toen hij dit zeide, dat de krantenjongen er plechtig door werd aangedaan. Hij stak dadelijk zijn kleine, harde vuist in Kjeld's stevige hand en spande zich in om nauwkeurig pas met hem te houden — terwijl Lion met hangenden staart achter hen aan liep.

Op drie, vier ellen afstand van den stoet, volgden zij de kist naar het kerkhof. Eigenlijk waren deze drie het eenige, *ware* gevolg, dat de kleine doode had — want alle anderen, zoowel die te voet waren als die in een rijtuig

zaten, praatten en lachten den heelen weg onder elkaar — maar deze drie liepen zwijgend mee.

In het voorste rijtuig zat de moeder — zij, die haar kind kreupel gedanst had en zij weende zeker, maar uit de haastige manier, waarop zij met haar zakdoek over haar oogen wreef, zag men wel dat het tranen waren, die spoedig drogen zouden.

Toen de begrafenis gedaan was, bleef er ook niemand wachten om de aarde over de kist geworpen te zien, behalve een man zonder tehuis, een hond zonder meester en een arme jongen, die gewend was zelf zijn weg door het Leven te banen.

Hij zeide tegen Kjeld: — Weet u wat ik vind? Dat het Leven eigenlijk maar ellende is — maar toch willen we het geen van allen gaarne kwijt zijn, zoolang we er ons nog zelf door heen kunnen slaan.

Zwijgend gingen zij samen de stad door terug.

— Waar woon je, vroeg Kjeld plotseling, toen de jongen zijn hand los liet.

— Nergens — de laatste maand heb ik voor mezelf gezorgd.

— Ja goed, maar waar slaap je dan 's nachts?

— In poorten en deuren.

— Daar is het nou te koud voor — kom maar bij mij. Ik heb nog wel een deken te leen — en Lion kan je ook een beetje warmen.

De jongen sprong op van plezier. — Is het werkelijk waar? — Mag ik iederen nacht bij u en bij den hond slapen?

Kjeld knikte en de verstandige, kleine, smaragdgroene oogen van den jongen glinsterden van verrukking.

— Nou dat is goed, maar voor niets behoeft u 't niet te doen, hoor! Ik kan nog wel betalen — een penny per nacht!

En toen glimlachte Kjeld trots.

— Dat zou mijn jongen ook geantwoord hebben, zeide hij.

— Uw jongen? Heeft u dan een jongen? Waar is hij dan? En hoe ziet hij er uit?

De vragen volgden elkaar zoo snel op, dat Kjeld ze onmogelijk beantwoorden kon — maar toen de kleine vrager buiten adem informeerde of „hij leefde" antwoordde Kjeld bijna heftig:

— Ja, zeker leeft hij!

— Waar dan?

— Wel, weet ik het? Misschien op Mars, op Jupiter of op Neptunus — of misschien op een ander lichtend hemellichaam. Een ziel kan

niet sterven — onthoud dat jongen. *Die leeft*, dat staat vaster dan de aarde waarop je loopt.

— Maar hoe ziet hij er zoowat uit, herhaalde de newsboy, die hardnekkig zijn eigen gedachten volgde.

— Hij lijkt op jou. Hij heeft zwarte oogen en krullend haar precies als jij — maar hij is veel kleiner — zoo groot als een engel van Rafaël — neen nog kleiner — en hij loopt zoo licht alsof hij vliegt!

— Ja, maar nù, bedoel ik — hoe ziet hij er nù uit.

De volhardende vragen van den jongen brachten Kjeld tot de werkelijkheid terug. — Dat weet ik niet, zeide hij droevig, terwijl hij met de hand over het voorhoofd streek als om zijn gedachten te verzamelen.

— Als ik aan hem denk, stel ik mij voor, dat hij er uitziet zooals ik je zooeven vertelde — soms verbeeld ik mij ook, dat hij in een klein, benauwd kistje ligt en dan is hij bleek en koud. Maar dat is slechts zijn *beeld*, versta je? Ik heb niets anders van hem over dan zijn beeld — daarom houd ik het met alle macht vast en zou het voor niets ter wereld willen loslaten. En daarbij — zijn stem werd zóó zwak, dat de jongen slechts met de grootste

moeite de woorden kon opvangen — daarbij is het ook het eenige, wat ik nog van *haar* over heb.

De jongen dacht, dat zijn vrouw gestorven was en vroeg niet verder — maar toen hij 's avonds op het houten kistje onder de poort zat, zeide hij plotseling:

— Verbergt u daarin het beeld van uw jongen?

Kjeld knikte zonder te antwoorden.

— Vertel me eens wat van hem, zeide de newsboy en hij voegde er bij zonder te durven opzien:

— Vertel me ook van haar van wie u zegt, dat u niets anders meer over heeft dan dat beeld.

Kjeld staarde den jongen aan. Hij dacht er niet aan, dat het een vreemdeling was, ook niet dat het een kind was — hij voelde zich als iemand die dorst lijdt en die na lange weken de woestijn doorkruist te hebben, eindelijk een bron met frisch, kabbelend water vindt. Hij dacht er slechts aan om te drinken.

Eerst op het oogenblik, dat een ander mensch tegen hem zeide: — Vertel mij van haar! gevoelde hij zelf wat een overweldigende overvloed van gekwetste gevoelens er in zijn borst was opgesloten en hoe die uitéén zou barsten

als hij ze niet eens luchten kon. De woorden stroomden van zijn lippen als het water van een geweldigen waterval. Er was geen tegenhouden aan! Hij beschreef Suss niet — *hij schilderde* haar!

En zij werd niet het gewone alledaagsche persoontje, dat zij in werkelijkheid was — zij werd, zooals zijn liefde haar gemaakt had. Zij werd Rafaël's „Madonna", Rubens' „vorstin". Titian's „Lieve Vrouwe"! Hij, die in zoovele jaren geen penseel in de hand gehad had, schilderde nu met woorden, die warmeren gloed hadden, dieperen toon en sterkere kleuren dan zijn palet ooit vermocht weer te geven,

De jongen zat toe te luisteren — verward — ademloos....

Kjeld vergat hem geheel.

Hij vertelde slechts, vertelde zonder ophouden, omdat anders zijn passie, zijn verdriet, zijn gevoel van ontberen en zijn bitterheid hem zouden ten onder brengen. Maar uit hetgeen hij zeide sprak geen bitterheid, ieder woord was een lofzang aan haar, die het groote gevoel in hem wakker had geroepen, waaronder hij tot een groot kunstenaar had kunnen rijpen — indien zij hem niet zoo bitter had teleurgesteld en als het cellenweefsel van

zijn hersens niet zoo broos geweest was.

Hij begreep niet dat verdriet grooter maakte. Maar wat hij wel begreep was dat:

„Die edle, grosse Naturen sind in den höchsten, glücklichsten Augenblicken am demüthigsten — am meisten in sich gesammelt —"

Nooit had hij de drang om te scheppen en zijn kunstenaarsnatuur intenser gevoeld, dan wanneer hij gelukkig was. Nooit was alles in hem ontsproten en opgebloeid als dan — nooit waren zijn gedachten helderder, was zijn gevoelsleven rijker en zijn hart ootmoediger geweest als dan. Hij werd grooter onder vreugde — ging te niet onder tegenspoed en teleurstelling. Hij had gemeend, dat hij gedurende het laatste half jaar de liefde in zijn borst het zwijgen had opgelegd en dat de wond geheeld was — maar nu bemerkte hij, dat die bloedde als nooit te voren. Hij voelde werkelijk, terwijl hij sprak, een fysiek gevoel van pijn.

De „newsboy" zat hem met schitterende, vochtige oogen aan te staren. Nooit had zijn klein, slim gezicht zoo ernstig gekeken als nu — en onder den invloed van al die plechtigheid, vouwde hij onwillekeurig de handen om zijn knieën. Het was vele jaren geleden sinds hij in een kerk geweest was, maar

dit scheen hem een soort godsdienstoefening toe — een zielenmis die voor een afgestorvene gelezen werd. — O, Sir, zeide hij, — hoe vreeselijk droevig toch, dat zij sterven moest.

Kjeld zond den jongen een vluchtigen blik vol sympathie — toen knikte hij langzaam alsof hem plotseling een gedachte inviel.

— Ja, zeide hij — het was vreeselijk droevig dat zij sterven moest.

Hij streek met zijn mouw over zijn vochtige voorhoofd. Het was of hij na een lange scheiding van twee en half jaar, zijn vrouw werkelijk terug had gezien — in het vervolg zou hij slechts aan haar denken als aan een doode.

Met geen greintje bitterheid zou hij aan haar terug denken. Zoo frisch en jong, zoo blij en licht als zij hem de eerste maal tegemoet gedansd was, zou hij haar voortdurend herdenken.

Als hij aan haar dacht, kwamen hem altijd een paar oude, bekende versregels in het hoofd — maar op dit oogenblik drongen zij zich zoo krachtig aan hem op, dat hij ze hardop in zichzelf neuriën moest. Eerst eens — toen nog eens — altijd hetzelfde:

„Es ist bestimmt in Gottes Rath
dass man vom liebsten, was man hat
muss scheiden — — —"

The newsboy wist niet wat hij zeggen zou — hij begreep ook niet wat Kjeld zong — maar hij voelde het diepe verdriet dat er in de stem lag en zonder te weten hoe hij het best troosten kon, maakte hij plotseling Kjeld's woorden tot de zijne en zeide, met een sterke overtuiging in zijn jongensstem:

— Een ziel kàn niet sterven. Een ziel mòet leven.

Kjeld knikte hem dankbaar toe.

— Eet nu, zeide hij, terwijl hij hem melk en brood toeschoof.

Zij aten zwijgend en gingen zwijgend ter ruste.

Toen Kjeld den volgenden morgen wakker werd, stond hij den slapenden jongen langen tijd gade te slaan en telde zijn gezonde, regelmatige ademhalingen.

Geen wonder, dat hij een hallucinatie kreeg! Het was the newsboy niet, die daar lag, het was zijn eigen jongen — zijn toekomst! Alle steenen moest hij van zijn pad verwijderen, hij moest het middel tot waar geluk vinden, voor zijn jongen! Deze taak gaf het Leven een nieuwe beteekenis voor hem.

Zachtjes wekte hij hem — met een hand, zoo teer als die van een vrouw.

— Het is vijf uur, zeide hij. — Je moet

naar de kranten-bureaux. Maar je zult er niet lang meer heen behoeven — mijn jongen zal geen boodschappenlooper zijn.

„The News-boy" ging overeind in zijn bed zitten en wreef zich den slaap uit de oogen.

Hij zou niet het slimme ventje geweest zijn dat hij was, indien hij niet dadelijk de situatie begrepen had.

In een ommezien had hij zijn kleeren aan — en vijf minuten later stond hij bij de deur gereed om uit te gaan. Hij schoof zijn muts naar achteren en keek Kjeld met een onweerstaanbaren, schalkschen glimlach aan. — Goodbye father! zeide hij en was in een wip de trappen af.

Kjeld ging een paar uren later uit. Op weg naar zijn gewone plaats kwam hij een venster voorbij, waar afgesneden kersentakken in water stonden. De knoppen waren dik en glimmend — sommige waren al wit.

Hij stond er lang naar te kijken — en zonder dat hij zelf begreep waarom, werd zijn hart droever dan ooit te voren. Zijn verdriet werd grooter, kreeg meer macht — al zijn verlangens werden sterker en pijnlijker — al zijn wonden bloedden met versch bloed. En

plotseling zeide hij luid: — Wat moet ik toch doen als het Lente wordt?

Hij had eens bij het bed van een zieken vriend gestaan en den dokter hooren zeggen: — Als je de Lente maar door komt, zal je blijven leven.

Ja! Als hij de Lente maar door kon komen! De Lente, wanneer alles juicht van lichte hoop op nieuw, jong Leven — maar ook de wanhoop van ijdele verlangens zich sterker en krachtiger gevoelen doet!

Langzaam sleepte hij zich naar zijn oude plaats. De wind was bijtend koud, maar hij merkte het niet. Het verlangen brandde in zijn bloed en het verdriet knaagde aan zijn hart.

Af en toe draaide hij onwillekeurig het hoofd om naar het roode huis en zond een bedroefden blik naar de neergelaten gordijnen. 's Middags zag hij, dat het venster geopend werd en dat een zwarte kat op de vensterbank achter het gordijn zat. Die staarde hem even onafgebroken aan als het kleine meisje gedaan had.

De meid joeg haar met haar borstel weg, maar een oogenblik later zat zij er weer met de staart om de pooten geslagen en met een wonderlijke, menschelijke, melancholieke uitdrukking in de gele oogen. Onwillekeurig riep

hij: — Poes! poes! en poes liep op haar zijzachte voetjes de straat over. En Robby streek zoo liefkoozend langs Kjeld's beenen, dat zelfs Lion zijn moorddadige plannen opgaf en stil met den kop tusschen zijn twee voorpooten liggen bleef.

Toen Kjeld in de schemering opstond om heen te gaan, liep de kat met hem mee — en hij had den moed niet haar terug te jagen. — Een kat zonder meester zoekt een hond zonder meester, dacht hij. — En dieren zonder tehuis zoeken menschen zonder tehuis, voegde hij er bij, toen hij gevolgd door zijn nieuwe, vlugge huisgenoote naar zijn zolderkamertje ging.

De jongen werd dol van vreugde toen hij thuiskomend de kat in de kamer vond — maar Kjeld lag dien nacht lang wakker en was aan het uitrekenen. Hij verdiende juist voedsel genoeg voor zichzelf — maar als hij nu met den hond en met de kat deelen en nog voor den jongen sparen moest, die vóór alles niet vergeten mocht worden, bleef er slechts weinig of niets voor hem zelf over.

Hij voelde zich zoo zwak in de knieën, omdat hij den laatsten tijd niet genoeg te eten had gehad — maar wat deed dat er eigenlijk toe? Er was toch niet veel aan een Leven als

het zijne gelegen. Hij kwam nu toch niet verder meer. De toekomst behoorde aan de jeugd — en de jongen was de toekomst. Ieder maal dat hij naar hem keek, ging er iets, dat op vreugde geleek, door zijn bevroren ziel. —

Door hagel en wind sleepte hij zich den volgenden morgen voort — en hij was zoo stijf in de beenen toen hij zich op de steenen neer wilde leggen, dat hij een gevoel had alsof hij nooit meer op zou kunnen staan. De kat kroop onder zijn jas en de hond ging in de poort op wacht liggen.

Er kwam een windvlaag, die de uithangborden boven zijn hoofd deed rammelen en hem den hoed van het hoofd rukte. Een poort woei met een smak toe en een ruit viel kletterend op den grond. Er passeerden slechts weinig voetgangers en niemand had tijd om naar zijn teekeningen te blijven kijken. Zoodra de hagelbui over was en de wind de steenen gedroogd had, begon hij te teekenen — niet hetgeen de menschen gaarne zagen, maar waar hij zelf aan dacht.

Als hij zoo „con amore" bezig was, begon hij altijd met het kleine zwartje — het kleine zwartje in alle mogelijke houdingen — maar

hij eindigde altijd met de Madonna met het kind. Die zat als een idée-fixe in zijn hersens. En gebeurde het, dat een vuile voet te dicht de teekening naderde, dan wierp hij zichzelf voorover op de steenen om het beeld met zijn eigen lichaam te beschutten — hij duldde niet dat iemand er op liep. Dan veegde hij liever zelf met zijn dunne, armoedige mouwen de omtrekken weg — want de trekken der Madonna, dat waren de *hare* —!

„Warte nur
Warte nur
Bald ruhest du auch."

Het liep naar Kerstmis. De dagen waren koud en donker. Kjeld had een hardnekkige hoest gekregen, die hem dag en nacht plaagde. Zijn oogen werden steeds schitterender en zijn wangen steeds holler.

„The News-boy" sloeg hem met een wonderlijke, nieuwsgierige teederheid gade. Hij begreep wel, wat die moeheid zeggen wilde — hij had die haar zegel zien drukken op de vermagerde trekken van zijn moeder en op de uitgesloofde gestalte van zijn vader — hij had die de kleine, rozewangen van zijn zusje zien kussen, zoodat ze plotseling wit en koud werden — en hij had die het vleesch van de armpjes van zijn kleine broertje zien weghalen — langzaam maar gulzig — hij kon nooit vergeten hoe vreeselijk mager ze op het laatst waren! Het was of hij er op het laatst door heen had kunnen zien, als men ze tegen het licht hield.

Zonder zich tegenover Kjeld ook maar door een zucht te verraden, was hij er van overtuigd, dat hij weldra zijn besten vriend zou moeten missen — de eenige, die in vele jaren hem liefde bewezen had. Er was nu eenmaal niets aan te doen — het gaf toch niets of men er al over klaagde. Op dat punt had het Leven — of de dood — hem al stoïcynsch gemaakt. Maar hij had toch het gevoel, dat hij vooral zorgen moest een tastbaar, blijvend souvenir van Kjeld te krijgen en zoo vroeg hij hem eens op een vroegen morgen:

— Teeken eens iets vòor mij, dat u nooit voor anderen hebt geteekend. Geef me iets dat van mij alleen is en dat ik altijd bewaren kan.

Kjeld wierp een haastigen blik op het kleine, wijze gezichtje onder de armoedige muts — toen nam hij een blad papier en begon te teekenen. Hij teekende the News-boy zelf met de handen diep in zijn armoedige zakken en met het houten bakje met kranten om den hals. En vooral zijn schelmsche oogen niet te vergeten, zijn slimme glimlach en de besliste manier, waarop hij het hoofd naar achteren wierp. En onder aan de teekening schreef hij:

In deze dagen willen allen het woord hebben,
Schrijven — schilderen —
Van den koningszoon tot den bedelaar.
Mijn jongen! schaar u onder hen die *luisteren*!

En hij voegde er, als tot zichzelf bij:

— Te kunnen luisteren is een talent, een gave. Daardoor vangt men gedachten op. Maar in onze dagen is er niemand, die tijd heeft om gedachten op te vangen. — Toen streek hij langzaam met de hand door zijn vochtig haar en zeide bijna verontschuldigend:

— Ja, je begrijpt me niet — maar je moet me toch nooit vergeten.

„The News-boy" antwoordde niet — met een kort woord van dank trok hij Kjeld de teekening uit de handen en vloog de trappen af — maar in de poort bleef hij staan om met den rug van zijn hand twee groote tranen weg te vegen. Toen borg hij de teekening op zijn bloote borst — tusschen zijn warme huid en zijn dun, vuil hemd.

Het was de dag voor Kerstmis, een van die helder-vriezende dagen, die Londen slechts zelden heeft. Sommige winkels zagen nog zwart van de menschen, maar op straat was het vertier minder. Er was in de huizen genoeg

te doen — zoowel in de groote als in de kleine. Overal was men druk in de weer om de Kerstboom met lichtjes te versieren en zijn gaven aan familie en vrienden te schikken.

Het was bijtend koud — lange ijskegels hingen aan de goten en af en toe zweefde er een sneeuwvlok door de lucht.

Kjeld lag op de steenen te rillen — maar hij dacht er niet aan — hij teekende! Suss danste hem tegemoet — Suss kwam van een bal thuis — Suss wisselde ringen met hem — Suss zat aan de wieg. — Het kleine zwartje droeg een kindje op haar armen — een kindje, met dezelfde fijne, kleine trekjes, die hij zich zoo goed herinnerde van het lijkje, dat in het kistje lag, dat hij eens met zooveel zielentranen had dicht geschroefd. —

Toen klonk er plotseling een korte, schelle kreet achter hem. Hij draaide het hoofd in de richting vanwaar het geluid kwam, maar zag slechts den rug van een heer en dame, die haastig wegliepen.

In de volgende straat bleven beiden stilstaan — zij met een ruk.

— Hoe kan je toch opeens zoo schrikken, zeide de heer, terwijl hij een onberispelijk gehandschoende hand op de hare legde.

De dame — het was het kleine zwartje — antwoordde niet. Zij trilde als een espenblad over haar heele lichaam en keek schuw over haar schouder om — maar toen bedwong zij zich en zeide met een geforceerde onverschilligheid in haar stem: — Ik weet werkelijk zelf niet waar ik van schrikte. Het is niets anders dan inbeelding geweest. Maar ik geloof, dat ik honger heb. Laten we naar het hôtel terug gaan.

De heer lachte en vertoonde daarbij een rij schitterende tanden, toen nam hij haar arm in den zijnen en liepen zij door.

Een half uur later zaten zij samen aan een welvoorzienen disch en lachten en schertsten als gewoonlijk.

Suss deed zich geweld aan om te eten — maar toen zij klaar waren, zeide zij:

— Kijk, hier is de krant — en daar is je cigaret. Rook die, terwijl ik even uitga om een Kerstgeschenk voor je te koopen. Ik wil je niet mee hebben, want het moet een verrassing zijn.

Hij verzette er zich eerst tegen, maar toen zij plechtig beloofd had in de straat van het hôtel te blijven — kreeg zij eindelijk permissie om weg te glippen.

Zij liep als een slaapwandelaarster de geheele lengte van de straat af — draaide den laatsten hoek om en stond weldra bij de plaats waar Kjeld lag.

Het schemerde reeds en hij was juist op het punt van het krijt in zijn zak te steken en weg te gaan.

In de poort naast hem zat Lion en bromde met den kop dicht op het platten deksel van het kistje. Maar daar lette zij niet op, hoewel het dier een oogenblik later blaffend opvloog — zij wierp zich gewoon op de steenen naast Kjeld en sloeg de armen om zijn hals. — Kjeld! Kjeld! zeide zij, — waarom schreef je niet, dat je leefde?

Hij kromp inéén — strekte toen beide armen naar haar uit, maar moest ze weer moede laten zinken.

— Hoe kom je hier? zeide hij. — Ben je misschien weer op je huwelijksreis?

Zij knikte zonder op te durven zien.

— Amuseer je! zeide hij met een snijdenden spot in zijn stem.

Maar toen barstte zij in tranen uit. Zij had als de meeste vluchtige, moderne menschen geen sterke, blijvende gevoelens, maar toch had zij één gevoel, dat haar liever was dan

alle andere. Zij vergat het wel als zij hem niet zag, maar zij had maar een glimpje van Kjelds uiterlijk noodig om het zich weer te herinneren.

Hij hoorde aan haar weenen, dat het echte tranen waren. Met inspanning stond hij op, nam stil haar hand, kuste die heftig en liet die toen weer los — floot den hond, nam zijn kist op zijn rug en ging langzaam naar huis.

Zij volgde hem op een paar schreden afstand.

Toen hij haar voetstappen op de trap hoorde, bleef hij stilstaan en deed de deur voor haar open.

— Het is hier niet hoog van verdieping, zeide hij, terwijl hij een lucifer afstreek. — Pas op, dat je je niet stoot.

Zij keek niet in het kleine, lage zolderkamertje rond, zij keek slechts naar hem, de lucifer verlichtte hel zijn bleeke, vermagerde trekken.

— Je bent ziek, zeide zij. — Waarom sleep je ook met die zware kist als je zoo moe bent?

Hij zette het kistje hijgend op den grond.

— Wat jij niet dragen wilt, draag ik, zeide hij.

Zij kreeg een schok — de woorden troffen haar als zweepslagen in het aangezicht. Maar toen werd de uitdrukking in haar oogen plotse-

ling hard. — Heb je nog altijd dat idée-fixe? zeide zij.

Hij keerde zich om en keek haar aan.

— Ik begrijp het zelf niet, zeide hij, maar ik heb altijd het gevoel gehad of het kind stierf omdat jij er niet om gaf — of omdat je er niet voor wilde lijden — misschien ook omdat je niet begreep, wat een gewichtige taak het is om moeder te wezen — en wat een vreugde tevens!

Zij wist niet wat zij antwoorden zou. Toen zeide zij een oogenblik later met bevende stem:

— Waarom gun je het arme wezentje de rust niet? Weet je dan niet, dat je den doodsvrede verstoort door zoo met het stof rond te trekken?

Kjeld keek haar aan alsof hij haar niet begreep.

Langen tijd sprak hij niet — toen ging hij op het platten deksel van het kistje zitten en neuriede zachtjes:

„Warte nur!
Warte nur!
Bald ruhest du auch — —!"

Toen barstte zij weer in tranen uit. Zij snikte wild en onstuimig, zoodat hij de armen vast om haar heen sloeg en haar dicht naar zich toe haalde.

— Toe wees stil! zeide hij, als was hij bang zelf zijn zelfbeheersching te verliezen — toe wees stil!

Maar zij hield zich niet stil. Zij slingerde hartstochtelijk de armen om zijn hals en verborg haar hoofd aan zijn borst.

— Waarom ging je heen? zeide zij. — Waarom liet je ons in den waan, dat je dood was, terwijl je toch leefde? Je wist toch wel, dat er geen man op aarde is, die zooveel macht over mij heeft als jij!

— Dat wist ik, zeide hij. — Maar toen ik eenmaal gezien had, dat ik die vrouw verliezen kon, gaf ik er niet om haar terug te krijgen.

— Dat begrijp ik niet, zeide zij, terwijl zij haar armen neer liet vallen.

— Neen, zeide hij, — dat begrijp je niet. Daar is juist het groote verschil tusschen ons. Naar mijn idee, zijn er slechts twee soorten van menschen — de trouwen — en die met de heele wereld feest kunnen vieren. — Ik veroordeel de laatsten niet — ik weet slechts, dat mijn vrouw trouw moet zijn. Als zij mij slechts éénmaal ontrouw wordt — dan is zij dood voor mij.

Zij verborg het aangezicht in de handen.

— Je bent hard, zeide zij.

Hij glimlachte weemoedig.

— Het is goed voor jou, dat ik het ben, zeide hij. — Als ik je van den man gescheiden had, met wien je nu getrouwd bent, dan zou je hart hem vroeger of later toch gevonden hebben — en in je gedachten was je mij dadelijk trouweloos geweest.

Zij zweeg beschaamd — inwendig voelde zij, dat hij gelijk had en het was slechts een kleine poging tot zelfverdediging toen zij aanvoerde:

— Zelfs als men van velen tegelijk houdt, is er toch altijd nog wel één waar men het meest van houdt.

Hij keek haar vast in de oogen. — Geloof je? zeide hij. — *Ik* geloof het niet. Ik geloof, dat iemand, die niet diep en eerlijk voelen kan, ook die superlatief noodzakelijk ontbreekt. En als de menschen zeggen, dat de kankerachtige plek van onzen tijd genotziekte en ijdelheid is, dan zeg ik, neen! Oppervlakkigheid is het! De menschen worden nooit beter voordat zij trouw worden. Er is geen karaktertrek, waarvan ik meer houd dan van trouw — want let maar eens op, trouwe menschen zijn altijd waarheidslievend

— en van alle aardsche zonden is leugen de gemeenste.

Zij antwoordde niet. Zij bedacht, hoe dikwijls zij zich had moeten bewegen in een net van tegenstrijdigheden — en hoe zij ook hedenavond voor haar man zou moeten liegen als zij thuiskwam en hem een verhaal zou moeten opdisschen, hoe zij in de stad verdwaald was en den weg naar het hôtel niet terug had kunnen vinden.

Bij de gedachte hieraan stond zij plotseling op om heen te gaan. Maar toen zij bij de deur was en terug zag op die magere, ineengedoken gestalte in de kamer, werd zij wederom door haar opbruisende gevoelens overweldigd. Berouw en medelijden streden in haar borst met de liefde, die nog niet gestorven was en zij wierp zich weder om zijn hals. — Roep mij! zeide zij — en ik kom! Vergeet niet, Kjeld, dat je maar één woord te zeggen hebt en je hebt me weer!

Zij zag er zoo verleidelijk mooi uit met haar warme, roode wangen en haar schitterende oogen vol tranen, dat hij de armen over de borst moest kruisen en ze met kracht tegen moest houden om haar niet te omhelzen en uit te roepen:

— De mijne ben je! De mijne — alleen de mijne!

Maar toen voelde hij de zweetdroppels over zijn voorhoofd loopen en een rilling voer hem door de leden. — St! zeide hij, terwijl hij zich luisterend voorover boog.

— Waar luister je naar? vroeg zij angstig.

Hij hief zijn bleeke aangezicht naar haar op.

— Het was of ik ver weg iemand hoorde zingen, zeide hij. — Weet je wat men zong Suss?

„Warte nur
Warte nur
Bald ruhest du auch."

Zij keerde zich van hem af. Dat hij haar bij den naam noemde, was al genoeg om de tranen weer te voorschijn te roepen. Zij, die zoo jong, sterk en krachtig was, kreeg een oneindig medelijden met hem, die sterven moest — maar tegelijkertijd werd zij door een vreeselijken angst voor hem en voor den dood overvallen.

Onwillekeurig legde zij haar hand op den deurknop, maar bleef weer staan om hem een laatste gift te geven — nu wist zij dat het de laatste wezen zou. — Kjeld — zeide zij — roep me als je verlangt! En toen zij dit zeide, geloofde hij haar voor het eerst.

Hij nam haar handen en drukte ze op zijn brandend-heete, gesloten oogleden — zijn eigen handen trilden toen hij het deed.

— Kom morgen weer, zeide hij — dan.... Hij was op het punt van te zeggen: — Dan laat ik je nooit meer los, maar hij veranderde het in — dan zal ik je een kleinen jongen laten zien — juist zoo een als de onze geweest zou zijn, als hij was blijven leven. Voor hem moet je goed zijn, als ik weg ben — aan hem moet je al de liefde geven, die je niet aan je eigen jongen gaf, beloof je me dit?

Hij zag niet, dat haar oogen de zijne ontweken, toen zij „ja" antwoordde — hij wist niet, dat zij onderwijl dacht: — Ik kan betalen en anderen er voor laten zorgen — hij zag alleen maar, dat ze hem kushanden toewierp, toen zij wegging. Toen hoorde hij haar lichte voetstappen op de trap, het ritselen van haar japon en het toeslaan van de poort.

Met groote, stralende oogen liep hij de kamer op en neer — met oogen zóó donker als ze onder den invloed van koorts worden kunnen. Het was of de kamer door haar van zon vervuld was. Hij bemerkte niet, dat het er koud was — en niet voordat de hond treurig huilend aan zijn voeten kroop en de kat miauwend

tegen zijn beenen streek, bedacht hij dat de dieren honger moesten hebben.

Hij weekte een paar groote broodkorsten in water en als uitgehongerde wolven vielen de dieren er op aan. Hij stond er naar te kijken zonder zelf honger te gevoelen.

Een half uur later vloog the News-boy de kamer binnen. — Hoera! Ik ben van avond op een kerstfeest gevraagd! En triomfeerend zwaaide hij een wit briefje in de lucht. Maar toen hij naar Kjeld keek, kreeg hij een steek in zijn borst en voegde hij er beschaamd bij:

— Maar ik ga natuurlijk niet.

— Zeker ga je, zeide Kjeld beslist. — Je zult het plezier hebben, dat je krijgen kunt. Je weet bovendien, dat ik graag met mijn gedachten alleen ben. En zoolang zal 't niet duren vóór je weer thuis komt.

— Neen, maar twee uur.

— Nou, zie je wel? En dan drinken we samen een kop warme thee als je thuis komt. Ga nu maar en veel plezier!

Hij duwde den jongen zachtjes de deur uit en hoorde hoe hij fluitend de straat op liep — toen nam hij zijn overjas om uit te gaan — hij kon dien avond niet thuis blijven. De sneeuw

zweepte hem in het gezicht, maar hij drukte zijn hoed wat dieper op zijn voorhoofd en liep door.

Hij bemerkte niet, dat de kat hem nageslopen was en op zachte pootjes in de sneeuw rondsprong en dat de hond naast hem liep en al zijn bewegingen met scherpe, verstandige oogen gadesloeg. Maar toen hij ze na een tijdje gewaar werd, aaide hij den hond en nam de kat op zijn arm. Hij voelde het dier onder de mouw van zijn jas kruipen om zich te warmen.

Hij ging den eenigen bloemenwinkel in, die nog open was en kocht een groot bouquet Kerstrozen. De winkelier gaf ze hem voor halven prijs, omdat het de laatste waren. En hij pakte ze voorzichtig in vloeipapier.

Het kleine zwartje hield zooveel van Kerstrozen herinnerde hij zich — als zij morgen kwam, zou zij toch zien, dat hij er aan gedacht had. Ja, àls zij kwam! Dan hield zij misschien meer van hem dan hij dacht. En bij die gedachte werd zijn hart zoo wonderlijk warm. Maar toen boog hij het hoofd. Hij voelde hoe het bloed hem naar de wangen steeg en hoe het hem in de aderen brandde bij de gedachte,

dat zij nu op haar huwelijksreis was met een ander — —!

Ondertusschen stond het kleine zwartje in de elegant verlichte kamer van het hôtel en gaf een levendige beschrijving van haar tocht door Londen's straten. Zij vertelde opgeruimd hoe zij in zijstraten verdwaald was in haar ijver, om juist dàt geschenk te vinden, waarmee zij haar man verblijden wilde. Zij vertelde hoe zij allerlei onmogelijkheden gezegd had zonder begrepen te worden en hoe zij straat in straat uit geloopen was tot een kleinen jongen zich over haar erbarmd en haar naar het hôtel gebracht had, waarvan zij zich gelukkig den naam herinnerde.

Haar echtgenoot begon met haar haar ongehoorde lichtzinnigheid te verwijten — maar hij eindigde met haar in zijn armen te nemen en haar te verzekeren, dat zij het liefste, meest betooverende, kleine vrouwtje was van alle andere kleine vrouwtjes in de wereld. En zij voelde een kalm gevoel van welbehagen, toen zij in zijn armen lag.

Zij dineerden samen — met lekker eten en goeden wijn en onder dezen materiëelen invloed

ontnuchterde zij wat. Zij begon zichzelf verbazend overspannen te vinden en had oprecht berouw over hetgeen zij dien dag gedaan had. Kjeld was immers krankzinnig en niemand kon van haar verlangen, dat zij met een krankzinnigen man zou leven — zij, die zoo jong, sterk en levenslustig was. Wat had zij met zijn zieke droomen te maken? Waarom had zij hem bezocht? Voor haar was hij immers dood, zelfs al leefde hij. Niemand kon van haar verlangen, dat zij naar een krankzinnigen man terug zou keeren. Zij zou een jaarlijksche som deponeeren, die hem een zorgeloos leven in de groote stad verzekerde — dan had zij een gerust geweten. Zij wist wel dat hij liever verhongeren zou, dan gaven van haar aannemen — maar toen dacht zij aan den jongen, dien hij aan haar zorg aanbevolen had — voor hèm zou hij de hulp niet afwijzen.

En zij vouwde haar ronde, witte handjes in haar schoot en knikte voldaan.

Het sloeg acht uur van de duizende torenklokken der wereldstad.

Kjeld liep nog steeds doelloos heen en weer. Hij bleef voor een katholieke kerk stilstaan, waar het licht door de gekleurde ruiten in een stralenden weerschijn neder viel.

Met welbehagen ademde hij de wierook in als iemand de deur uit of in ging en luisterde ademloos naar het gezang der nonnen. Hij had een onweerstaanbaren lust om de kerk in te gaan — maar de kat krabde onder zijn jas en de hond blafte luid toen hij stilstond — daarom durfde hij niet langer blijven staan. Hij neuriede slechts zacht in zichzelf, terwijl hij doorliep:

„Heerlijke Kerstmis,
Zalige Kerstmis,
Engelen dalen op aarde neer!"

En ook een oud gezegde kwam hem in het geheugen, terwijl hij daar rondliep en zich zoo wonderlijk verlaten gevoelde, zoo eenzaam onder de menschen:

„Hier zijn de eeuwige armen!"

Wij menschen zijn zoo vreeselijk koud. Wij kunnen een heele bijbel doorlezen, zonder dat het indruk op ons maakt — wij kunnen groote vreugde en groote droefheid ondervinden zonder dat het sporen achterlaat en plotseling kan een eenvoudig woord ons treffen om nooit vergeten te worden.

Kjeld bleef in zichzelf herhalen, terwijl hij door de verlaten straten van Londen dwaalde: „Hier zijn de eeuwige armen!"

En hij herinnerde zich een zekeren dag, zoowat dertig jaar geleden, dat hij van de hoofdstad naar zijn vaders landgoed ging en onderweg door een sneeuwstorm overvallen werd, die hem zoo verblindde, dat hij den weg niet vinden kon. Toen had hij het Onze Vader niet kunnen bedenken en ook de gezangen van zijn moeder niet — maar waren wel dezelfde woorden hem in het geheugen gekomen: „Hier zijn de eeuwige armen!"

„De eeuwige armen" konden iemand om-

helzen en tot het Leven terug brengen en de eeuwige armen konden iemand dooddrukken, dat wist hij sinds dien dag, dat hij doorliep zonder te weten waar hij was en hij plotseling voor zijn vaders deur stond, waar de dienstboden op het punt waren om hem te gaan zoeken.

Plotseling voelde hij zich zoo wonderlijk moe en toen hij aan de Thames kwam, ging hij bij een brugpijler zitten. Het was of hij de plaats kende — maar hij herinnerde zich niet, dat hij hier een half jaar geleden gezeten en op leven en dood met zichzelf gestreden had om niet in de rivier te springen. Hij trok zijn jas dichter om zich heen — de hond en de kat kropen er onder, terwijl de sneeuw steeds dichter om hem heen viel.

Hij keek op zijn horloge. — Over drie kwartier behoef ik pas thuis te zijn, dacht hij, terwijl hij met het hoofd tegen de paal leunde — en drie minuten later was hij in slaap gevallen.

Hij dacht aan Suss, toen hij insliep en drukte de bloemen dicht tegen zich aan, maar het was toch niet van Suss, dat hij droomde — het was van het kleine meisje uit het roode huis — waarvan de Papa en de Mama nooit thuis waren.

Zij sprong hem vlug tegemoet — en de zwarte kat liep om haar heen te spinnen.

Toen droomde hij, dat hij tot de knieën in de sneeuw zakte en bijna niet voort kon — zijn vingers brandden en zijn voeten staken. Hij wist niet waar hij was, voordat hij plotseling een huis zag, dat op zijn vaders huis geleek — maar het waren de dienstboden niet die naar hem gingen zoeken — het was „the News-boy".

Het was ook zijn vader niet, die hem naar de huiskamer bracht waar de Kerstboom stond en waar het naar dennen rook — het waren „de eeuwige armen".

Een koude, natte snuit stiet tegen zijn hand en een paar zachtje pootjes streken over zijn borst, toen een zacht, jammerend geluid hem plotseling deed ontwaken.

Hij hief zich op één elleboog op en keek om zich heen zonder te weten waar hij was.

Het was of er een schoon wit laken over hem uitgespreid was — en hij glimlachte. Heerlijke, schoone lakens, die had zijn moeder altijd — alles van haar was altijd wit gestreken en gesteven.

Maar hij begreep niet waarom de hond zijn gezicht bleef likken en waarom de kat steeds meer naar zijn hals kroop. — Arm dier! Je hebt het koud! zeide hij, terwijl hij een ijskouden arm om de dieren heensloeg. Toen legde hij zijn hoofd op den bevenden rug van den hond, sloot de oogen en sliep door.

Hij droomde denzelfden zonderlingen droom van een half jaar geleden — toen hij op weg naar Engeland was — alleen stond die hem nu nog levendiger voor oogen dan toen. Hij droomde, dat hij voor de hemelpoort stond en niet binnen kon, omdat hij het schilderen verleerd had — al zijn oude stukken had hij vernietigd en hij miste het talent om nieuwe te maken! Maar deze nacht, de heilige Kerstnacht veranderde dit. De oude meesters kwamen hem met gaven tegemoet. Rubens leende hem zijn palet en Rafaël zijn penseel. Hij nam ze aan! Hij begreep wat die leen beduidde.

En hij schilderde alsof het zijn leven gold — alsof het een uur voor zijn dood was.

Langzaam hief hij zich op de knieën op en beproefde de sneeuw van zijn handen af te krijgen. Wat kon het hem schelen, dat zijn vingers koud en stijf waren — en dat het krijt er weer uit viel — in zijn gedachten waren

zijn schilderijen levend en licht — een stuk van zijn ziel. —

Het kleine zwartje kwam thuis. Het kleine zwartje kwam terug met de armen vol Kerstrozen. Haar oogen straalden hem tegen — haar warme lippen strekten zich naar de zijne uit!

Maar toen werd hij plotseling bang, dat iemand op haar trappen zou.

En hij wierp zich in de koude sneeuw en bedekte het beeld met zijn eigen lichaam.

De Kerstrozen lagen geknakt tegen zijn borst, de drie vingers van zijn rechterhand waren vast aanéengesloten alsof ze een penseel vasthielden....

Dien dag raakte iemand hem aan met den voet:

„Sta op gij luiaard, vooruit! Gij moet,
Maar hij hoorde en verroerde zich niet,
Beschuttend het werk dat hij achterliet!
Gespaard voor teleurstelling, verdriet en zorgen,
Doodgevroren — op Kerstdagmorgen."

Bij den Uitgever dezes zijn verschenen:

INGA HEINE

NAAR HET DEENSCH VAN J. BLICHER—CLAUSEN

DOOR

D. LOGEMAN—VAN DER WILLIGEN.

Prijs ingenaaid *f* **2.40.** — Gebonden *f* **2.90.**

„Met veel talent wordt in dit net uitgevoerde en door D. Logeman—Van der Willigen goed vertaalde boek een levensstrijd geschilderd, door een aandoenlijke overwinning bekroond. Zelden lazen we iets meer aangrijpends als de omgang tusschen Inga en hare voortreffelijke grootmoeder, die innig ervan getuigde, dat het lijden even goed waarde geeft aan het leven als het geluk." *Kerkelijke Courant.*

„Een heel mooi-poëtische roman."

De Nieuwe Courant.

„Dit is een waarlijk aandoenlijk boek. De zaligheid van het lijden wordt er zoo sober en weemoedig in verheerlijkt, het lijden, dat een jong leven breekt en van alle geluk afstand doet en toch zaligheid blijft, omdat het leerde wat leven is....

Het vele dat nog op eene bespreking wacht, belet me meer van dit mooie boek te zeggen; ik kan slechts ieder voor zijn waar genoegen den raad geven het met groote aandacht te lezen." *Java Bode.*

„Inga Heine wil geen „hooge kunst" zijn. Ten minste niet in den zin die er tegenwoordig aan gehecht wordt, van buitengewone zinsverdraaiingen, aanstellerige taal en quasi-diepzinnige symboliek. Daarentegen is het, wat gezonde, natuurlijke karakters betreft, een boek van zeer reëele waarde, van werkelijke beteekenis."

Soerabayasch Handelsblad.

„Ik heb dezer dagen een bijzonder mooi boek gelezen: Inga Heine."

Anna de Savornin in de *Hollandsche Lelie.*

Het Verloren Tooverland

NAAR DE VIJFDE DEENSCHE UITGAVE

VAN

J. BLICHER—CLAUSEN

DOOR

D. LOGEMAN—VAN DER WILLIGEN.

Prijs ing. *f* **2.40.** — Geb. *f* **2.90.**

„Een mooi boek, dat weldadig aandoet door de poëzie, die ons van iedere bladzijde tegenstraalt, door de juiste teekening van de aantrekkelijke, open karakters der beide hoofdpersonen in tegenstelling tot den trouweloozen acteur Peter Dam, die ook in 't leven comedie speelt en de fijne weergave van den kleinen Helle, die in teere, met piëteit getrokken lijntjes voor ons staat in de aureool van onschuld en reinheid, van de heerlijke poëzie van het kind. Zielkundig zeer fijn is de krankzinnigheid van Kaja's moeder ons weergegeven, aandoenlijk door de tragiek, die er achter ligt en de poëzie, die haar in haar treurigen toestand bij blijft.

Het is een boek, dat spreekt van idealen en dus ook van veel zielelijden, van diep en fijn gevoel in zijn bevrediging en hevige teleurstelling, van onafwendbare smart, maar tevens van 't zoeken naar het schoone en dat vinden in 't leven, al volgt daarop ook spoedig de verdrijving uit het pas binnengetreden paradijs, door den onverbiddelijke, den Dood.

Ik eindig met een woord van dank aan de vertaalster, die, door haar vloeiend, goed en mooi Hollandsch,

onze literatuur heeft verrijkt met iets nieuws, iets dichterlijks, dat we in de meeste van onze oorspronkelijke romans van tegenwoordig te vergeefs zoeken."

De Vrouw.

„Men moet dit boek lezen om er het mooie van te begrijpen, want dat zit niet in den inhoud, niet in het uiterlijke, maar in de meesterlijke beschrijving van de personen en karakters." *De Arnhemsche Courant.*

„Het meest treffend door zijn eenvoud is door de schrijfster hier behandeld het conflict tusschen de liefde van de moeder voor haar kind. Aangrijpend omdat het geleefd, echt gevoeld is, sober weergegeven zonder bespiegelende toevoegsels, die den indruk der werkelijkheid bederven." *Belang en Recht.*

LOUTERING

NAAR HET NOORSCH VAN INGEBORG MARIA SICK.

Prijs ingenaaid *f* **2.25.** — Gebonden *f* **2.75.**

„Een bijzonder mooi boek. Een boek vol fijn gevoel en met veel menschenkennis; een zeldzaam boek in onzen tijd van realisme." *Indische Mercuur.*

„Uit het Noorden komt ons weer een heel mooi boek verblijden, een rein verhaal van liefde, even verheven als de bergen waar, in de eenzame pastorie, Prest Halfdan zijn brieven schrijft aan „die ééne ziel". Wie van realistische romans houdt, zal misschien glimlachen om het naïève, onwaarschijnlijke verhaal — maar wie een ziel zoekt in een boek, zal hier vinden wat hij tevergeefs zocht in zooveel knapper gecomponeerde romans en de frissche poëzie van dit verhaal genieten." *De Nieuwe Courant.*

NOV - 6 1929